

Sametingets plenum

Møtebok 03/10

Ávjuvárgaaidnu 50, N-9730 Kárášjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 28.09.10- 30.09.10

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
027/10	Konstituering
028/10	Sametingsrådets beretning om virksomheten
029/10	Spørsmål til Sametingsrådet
030/10	Kunngjøring av nye saker
031/10	Sametingets innspill til reindriftsavtale for 2011/2012
032/10	Sametingets møteplan 2011 og 2012 - endringer
033/10	Verneprosesser i samiske områder
034/10	Næringsavtale for duodji 01. januar - 31. desember 2011 - godkjenning
035/10	Strategiplan for samisk kirkeliv
036/10	Revidert samarbeidsavtale mellom Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område 2010-2013
037/10	Delegering av fullmakt til Sametingsrådet til fastsettelse av innhold i læreplaner

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
28.02.2010 kl. 09:00 - 09:15	027/10	4
kl. 09:20 - 11:55	028/10	7
kl. 14:05 - 16:10	029/10	44
kl. 16:15 - 18:45	030/10	54
29.02.2010 kl. 13:30 - 14:55	031/10	63
kl. 15:20 - 16:05	032/10	79
kl. 16:05 - 18:10	033/10	82
kl. 18:10 - 18:30	034/10	88
30.09.2010 kl. 09:05 - 10:20	035/10	91
kl. 10:20 - 11:50	036/10	97
kl. 11:50 - 12:00	037/10	102

Originalspråk: Norsk

Sak 27/10 Konstituering

Saken påbegynt tirsdag 28. september 2010 kl. 09:00.

Representanter

Følgende representanter var til stede ved konstitueringen:

1.	Mariann Wollmann Magga	21.	Odd Iver Sara
2.	Gunn-Britt Retter	22.	Geir Tommy Pedersen
3.	<i>Ingen vara for Knut Inge Store</i>	23.	Willy Ørnebakk
4.	Trond Are Anti	24.	Randi A. Skum
5.	Ragnhild M. Aslaksen	25.	Bjørn Inge Mo <i>(vara for Margit Eli Anti Oskal)</i>
6.	Hans J. Eriksen	26.	Aud Marthinsen
7.	Alf Isaksen	27.	Synnøve Angell <i>(vara for Rolf Johansen)</i>
8.	Aili Keskitalo	28.	Olof Anders Kuhmunen <i>(vara for Ann-Mari Thomassen)</i>
9.	Ronny Wilhelmsen	29.	Inga-Lill Sundset
10.	Per Andersen Bæhr	30.	Miriam Paulsen
11.	Olaf Eliassen	31.	Åge Nordkild
12.	Mathis Nilsen Eira	32.	Geir Johnsen
13.	Marit Kirsten A. Gaup <i>(vara for Anne Helene Saari)</i>	33.	Jarle Jonassen
14.	Anders Somby jr.	34.	John Kappfjell <i>(vara for Sten Erling Jønsson)</i>
15.	<i>Ingen vara for Knut Roger Hanssen</i>	35.	Leif Aksel Renfjell <i>(vara for Ida Marie Bransfjell)</i>
16.	Gunnar Nilsen <i>(vara for Hilde Anita Nyvoll)</i>	36.	Jørn Are Gaski
17.	Rolf Fjellstad <i>(vara for Arthur Johan Tørfoss)</i>	37.	Kirsti Guvsám
18.	Toril Bakken Kåven	38.	Marie Therese N. Aslaksen
19.	Silje Karine Muotka	39.	Heidi P. Greiner Haaker
20.	Skjalg Asbjørn Jensen		

Representant nr. 20 Skjalg Asbjørn Jensen var ikke til stede under behandlingen av saken.

Innvilgende permisjoner

Permisjoner for hele plenumsmøtet

Representant nr. 3 Knut Inge Store
Representant nr. 13 Anne Helene Saari
Representant nr. 15 Knut Roger Hanssen
Representant nr. 16 Hilde Anita Nyvoll
Representant nr. 17 Arthur Johan Tørfoss
Representant nr. 25 Margit Eli A. Oskal
Representant nr. 27 Rolf Johansen
Representant nr. 28 Ann-Mari Thomassen
Representant nr. 34 Sten Erling Jønsson
Representant nr. 35 Ida Marie Bransfjell

Permisjoner for deler av plenumsmøtet

Representant nr. 2 Gunn-Britt Retter 30.09.10 fra kl. 10.00
Vararepresentant Gunnar Nilsen 30.09.10
Vararepresentant nr. 25 Bjørn Inge Mo 29.09. fra kl. 12.00 - 30.09.10
Representant nr. 26 Aud Marthinsen 29.09.10 fra kl. 10.00 - 30.09.10
Representant nr. 30 Miriam Paulsen 30.09.10 fra kl. 10.00

Vararepresentanter

Marit Kirsten A. Gaup møtte for representant nr. 13 Anne Helene Saari
Gunnar Nilsen møtte for representant nr. 16 Hilde Anita Nyvoll
Rolf Fjellstad møtte for representant nr. 17 Arthur Johan Tørfoss
Bjørn Inge Mo møtte for representant nr. 25 Margit Eli Anti Oskal
Synnøve Angell møtte for representant nr. 27 Rolf Johansen
Olof Anders Kuhmunen møtte for representant nr. 28 Ann-Mari Thomassen
John Kappfjell møtte for representant nr. 34 Sten Erling Jønsson
Leif Aksel Renfjell møtte for representant nr. 35 Ida Marie Bransfjell

I Dokumenter

Møteinnkalling av 03.09.10 med forslag til saksliste.

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens innstilling overfor Sametinget

Innkalling av 03.09.10 med innstilling til saksliste godkjennes

III Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Jarle Jonassen, møteleder	

VI Sametingets vedtak

- Innkalling av 03.09.10 med forslag til saksliste godkjennes.

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.09.10 09.15.

Åšši/Sak SP 028/10

Sametingsrådets beretning om virksomheten

Arkiv Arkivsaksnr.
SF- 10/4522

Saken påbegynt 28.02.10 kl. 09:20.

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	10.09.10	Statistisk sentralbyrå	Individbasert samestatistikk
2			Sametingets regnskap 30.06.10

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget tar sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden 28.05 til 15.09.10 til orientering.

1 Innledning

Beretningen omfatter sametingsrådets aktiviteter i perioden 28.05 til 15.09.10. Sametingsrådet har i denne perioden avholdt 4 møter og behandlet 67 saker. Det vises til møtebok 6/10, 7/10, 8/10 og 9/10.

Sametingsrådet vil i denne beretningen omtale flere saker rådet har arbeidet med i perioden.

Som det framgår av oversikten på www.sametinget.no har rådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

Konsultasjoner om oppfølging endringer i samelovens valgbestemmelser

I brev av 13.08.10 ble det fra sametingsrådet tatt initiativ overfor Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet å igangsette konsultasjonene om endringer i samelovens valgbestemmelser som ble utsatt i konsultasjonene om nye valgbestemmelser i 2007. Dette gjelder Sametingets forskriftskompetanse på forskrift til sametingsvalg og om det skal åpnes for et godkjent og kvalitetssikret valgmanntall samtidig som det er kommune- og fylkestingsvalg for 2011. Det er avtalt administrativt konsultasjonsmøte om dette 19.10.10. Det er en målsetting at disse spørsmålene er avklart før kommunevalget 2011.

Rammene for Finnmarkskommisjonens arbeid

Det ble avholdt administrativt møte med Justisdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet 07.06.10 om rammene for Finnmarkskommisjonens arbeid fra 2011. Det ble

enighet om at det i budsjettproposisjonen skal tydeliggjøres hva som har vært og vil være de økonomiske rammene for kartleggingsarbeidet i Finnmark. Drøfting om formuleringer om dette har blitt fulgt opp i etterkant av møtet.

Arbeidet med Finnmarkseiendommens nye strategiske plan

Sametinget har hatt administrativ deltakelse på alle de 8 folkemøtene Finnmarkseiendommen har avviklet i forbindelse med sitt arbeid med ny strategisk plan. Hovedtemaene på folkemøtene har vært arealforvaltning, utmarksforvaltning, grunnforvaltning og rollen som forretningsaktør. 06.09.10 var det administrativt kontaktmøte mellom Finnmarkseiendommen, Finnmark fylkeskommune og Sametinget om drøftinger av det konkrete innholdet i ny strategisk plan. Sentralt i drøftingene er problemstillingen knyttet til forretningsvirksomhet basert på grunn og ressurser og dets forhold til bestående rettigheter, overskuddsforvaltning og politisk styring av avledet virksomhet. Prosessen med Finnmarkseiendommen og Finnmark fylkeskommune om ny strategisk plan for Finnmarkseiendommen er meget god.

Sametingsrådet deltok på oppstartmøte om ny strategisk plan. Det er berammet nytt administrativt kontaktmøte 04.10.10 og det vil bli holdt kontaktmøte på politisk nivå før Finnmarkseiendommen sitt forslag blir sendt på høring. Sametingsrådet vil legge fram egen sak om Finnmarkseiendommens nye strategiske plan til Sametingets plenum i november.

Halvårlig møte mellom statsråden med ansvar for samiske saker og sametingspresidenten etter konsultasjonsavtalen

President Egil Olli og statsråd Rigmor Aasrud hadde 14.06.10 møte i Karasjøk. Møtet var en oppfølging av konsultasjonsavtalens pkt. 5 som slår fast at det skal avholdes faste halvårslige politiske møter som skal ta opp situasjonen og utviklingsbehov for samiske samfunn, saker av grunnleggende prinsipiell karakter og pågående prosesser. Hovedtemaet var om konstruktiv bruk av konsultasjonsordningen som er etablert mellom statlige myndigheter og Sametinget. Partene var på forhånd enig om at det var naturlig å ha en slik gjennomgang tidlig i en ny Stortings- og Sametingsperiode. Både bakgrunn, innhold og praktisering av konsultasjonsavtalen ble grundig drøftet, og det ble brukt eksempler fra tidligere og pågående konsultasjonsaker. Det ble konkludert med at konsultasjonene mellom staten og Sametinget er verdifulle for begge parter og fører til gode løsninger i viktige samepolitiske saker.

Møte med Stortingets menneskerettighetslovutvalg

Sametinget hadde møte med Stortingets menneskerettighetslovutvalg 28.05.10. Utvalgets mandat er å styrke menneskerettighetenes stilling i Grunnloven, og man ser for seg å gjøre en grunnlovsrevisjon på området. Utvalget hadde møte med både sametingsrådet og opposisjonslederne på Sametinget. Fra sametingsrådet ble det tatt opp betydningen av at urfolksrettigheter for anerkjennelse som menneskerettigheter i Grunnloven. Den norske grunnlov må her være i samsvar med internasjonal urfolksrett. Sametingsrådet så for seg en harmonisering av ordlyden i Grunnlovens § 110a i samsvar med tilsvarende bestemmelse i Finland og at samenes status som urfolk i Norge blir stadfestet. Sametingsrådet minnet om sin rett til å konsultere på eventuelle grunnlovsendringer om det blir aktuelt.

2 Opplæring

Kunnskap og kompetanse er grunnlaget for utvikling og styrking av samiske samfunn.

Hovedmål

Den samiske befolkningen skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn.

Delmål

- Samiske barn og unge har en sterk samisk identitet og tilknytning til samisk språk- og kultur

- Den samiske befolkningen har reell rett til opplæring i og på samisk
- All høyere utdanning og forskning ivaretar det samiske perspektivet

Strategi

- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter og andre aktuelle aktører sikre gode rammevilkår for samisk barnehage, grunnsopplæring, høyere utdanning og forskning

Sametingsrådet og Kunnskapsdepartementet har i møte 20.08.10 blitt enige om sammensetning av utvalget som skal utrede samisk forskning og høyere utdanning. Leder i utvalget er direktør for Senter for menneskerettigheter, Nils A Butenschøn. De resterende medlemmene er: Kari Mortensen (Forskningsrådet), Nils Oskal (Sámi allaskuvla), Per Ravna (Høgskolen i Bodø), Johan Strømgren (Uppsala Universitet/ Sámi allaskuvla), Else Grete Broderstad (Universitetet i Tromsø) og Anne-Siiri Länsman (Universitetet i Oulu). Utvalget skal avgi sin utredning innen 31.12.11.

Sametingsrådet er i dialog med Kunnskapsdepartementet vedrørende opprettelse av Kunnskapscenter for utdanning, som etter planen skal legges til Norges Forskningsråd. I møte og brev har sametingsrådet bedt om å bli involvert i arbeidet. Visepresidenten har i brev til Kunnskapsdepartementet 10.09.10 bedt om en redegjørelse for hvordan Forskningsrådets samisk forskningsprogram skal involveres i arbeidet og hvordan dialogen med samiske forskningsmiljøer har vært. Det ble understreket at denne saken berører det samiske samfunnet på en slik måte at en snarlig involvering av Sametinget både er nødvendig og i henhold til konsultasjonsavtalen mellom partene.

Den administrative arbeidsgruppen som skal legge fram forslag til eventuelle endringer i læreplaner, fag- og timefordeling og eventuelt forskrifter til opplæringsloven er forsinket i sitt arbeid. Arbeidsgruppen skal legge fram sin rapport i oktober 2010, som så sendes på høring. Etter høring og før Kunnskapsdepartementet fastsetter endringer, skal det være konsultasjoner mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet. Arbeidsgruppens forslag skal danne grunnlag for konsultasjoner.

Sametingsrådet har overfor Kunnskapsdepartementet krevd samisk representant til det nasjonale foreldreutvalget for barnehager. Det nasjonale foreldreutvalget har i dag ikke en egen samisk representant. Sametinget mener at utvalget må utvides slik at det også blir plass til en med kjennskap til samiske barns barnehagehverdag. Departementet har foreslått at medlemmet som skal representere samiske foreldre får konsultativ (rådgivende) status og blir innkalt til utvalgets møter ved behov. Dette har ikke sametingsrådet akseptert. Sametingsrådet har bedt om at den samiske representanten blir oppnevnt som fullverdig medlem i det nasjonale foreldreutvalget for barnehager. Rådet har ikke mottatt svar på vår siste henvendelse til departementet.

- Bidra til at det opprettes offentlige samiske barnehager eller samiske avdelinger i barnehager
- Bidra til at det utvikles samisk innhold i skolefritidsordningen og i kulturskolen
- Bidra til styrking av hospiteringsordninger som ledd i språkopplæringen
- Arbeide for at den nasjonale utdanningspolitikken ivaretar det samiske perspektivet
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskap og kompetanse i samiske samfunn
- Bidra til innovativ og effektiv utvikling av samiske læremidler

Sametingsrådet hadde i samarbeid med Kunnskapsdepartementet opprettet en arbeidsgruppe som skulle se på effektivisering av læremiddelutviklingen. Arbeidsgruppa bestod av to representanter fra Kunnskapsdepartementet, to fra Utdanningsdirektoratet og fire fra Sametinget. Rapport fra arbeidsgruppa ble ferdigstilt i juni 2010. Sametingsrådet vil blant annet bruke arbeidsgruppas anbefalinger som bakgrunn under utarbeiding av sametingsmelding om opplæring.

Sametingsrådet har hatt samarbeidsmøter med følgende forlag og institusjoner som utvikler læremidler: Bahku, Davvi Girji, Čálliid Lágadus, Solum forlag, ABC-company, SEAD, Statped-Nord og Idut.

Før møtene sender læremiddelprodusentene statusrapporter for læremiddelprosjekter. På møtene er utfordringer i forbindelse med de ulike prosjektene tatt opp. Det er drøftet hvordan arbeide videre med prosjektene, det er gitt utsettelse for ferdigstilling av noen prosjekter Og en del gamle prosjekt er avsluttet.

- Gjennom Samisk læremiddelsentral, Samisk læringsnett og en søkbar læremiddelportal tilgjengeliggjøre og gi informasjon om samiske læremidler

Utvikling av en læremiddelportal på bakgrunn av Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009-2012: Senter for IKT i utdanningen (tidligere Utdanning.no) og Sametinget har hatt et forprosjekt for Læremiddelportal. Forprosjektet er avsluttet, og arbeidet med utvikling av portalen ble startet august 2010. Det er tilsatt prosjektleder, webredaktør og redaksjonsmedarbeider til prosjektet. Dette prosjektet vil gå over tre år. Portalen heter OVTAS.

Prosjektet tar høyde for å utvikle nettbaserte tjenester for samiske læringsressurser og skal tilby tre basistjenester:

- Nettportal for gjenfinning av samiske læremidler
- Publiseringsverktøy for digitale læremidler (Dopler)
- En samisk delingsarena

Informasjon om nye læremidler blir gitt gjennom www.oahpponeahhta.no inntil den nye læremiddelportalen er ferdig. Samisk læremiddelsentral tar imot besøkende, gir informasjon og låner ut læremidler kontinuerlig.

- Gi nødvendig informasjon og veiledning om samisk opplæring innenfor barnehage og grunnopplæring

Det kommer en del henvendelser fra foreldre angående samisk opplæring, spesielt på høsten og det gis fortløpende informasjon og råd til foreldre når de henvender seg.

- Bidra til at voksne får opplæring i samisk språk
  - Bidra til etablering av en varig samisk tolkeutdanning
  - Bidra til at refusjonssatsen til samisk språkundervisning justeres slik at de reelle kostnadene dekkes
  - Bidra til at Sámi allaskuvla/Samisk høgskole utvikles til et urfolksuniversitet
  - Bidra til at eldre samers kunnskaper anerkjennes og synliggjøres gjennom engasjement som kunnskapsformidlere i grunnopplæringen
  - Bidra til at grendeskoler i samiske områder opprettholdes
  - Medvirke til revisjon av opplæringsloven vedrørende opplæring i og på samisk
- Saken ble sist tatt opp med Kunnskapsdepartementet på møte 22.06. De lovet å følge opp saken.

Virkemidler

Læremidler

Ordinære læremidler for grunnopplæringen
Budsjett kr 8 975 000.

Særskilt tilrettelagte læremidler
Budsjett kr 1 900 000.

Læremidler til barnehager
Budsjett kr 1 000 000.

Kompetanseheving

Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole
Budsjett kr 2 400 000.

Faglig kompetanseheving
Budsjett kr 800 000.

Stipend for høyere utdanning
Budsjett kr 1 550 000.

Tilskudd til samiske barnehager
Budsjett kr 9 905 000. Åpen søknadsfrist 15.10.10.

Forbruk pr. 15.09.10 kr 8 512 250 fordelt som følgende:

Tilskudd til samiske barnehager	kr 7 078 000
Tilskudd til samisk språkopplæring	kr 1 304 250
Tilskudd til prosjekter	kr 130 000

Sametingsrådet har igangsatt evaluering av tilskuddsordningen Tilskudd til samiske barnehager. Evalueringen vil bli presentert for Sametinget under plenum i uke 48. Det vil da bli avsatt tid til et seminar om barnehagetilbud for samiske barn.

Virkemidler – tiltak for å styrke læremiddelproduksjonen

Oversetting og tilpasning av læreverker i matematikk

Budsjett kr 4 000 000.

Arbeidet med oversetting av matematikkverk for grunnskolen er igangsatt og vil gå over flere år. Det er inngått avtale for tidsrommet 01.08.10 - 31.12.12 om å oversette for 5.-7. årstrinn og 8.-10. årstrinn til nordsamisk og for 1.-3. årstrinn på lule- og sørsamisk.

Pilotprosjekt – ressurskole i lulesamisk område

Budsjett kr 800 000.

3 Språk

Bevaring og utvikling av det samiske språket er sentralt for den samiske kulturens framtid. En helt sentral forutsetning for den samiske kulturens framtid er befolkningens mulighet til å bruke sitt eget språk.

Hovedmål

- Synliggjøre og styrke bruken av samisk språk

Delmål

- Opprettholde og videreutvikle eksisterende arenaer, og etablere nye arenaer for samisk språk
- Vitalisere samisk språk i områder der språket står svakt
- Videreutvikle og styrke bruken av samisk i områder der samisk er dagligspråk

Strategi

- Gjennom aktiv bruk av virkemidler fremme bruken av samisk språk, med spesiell vektlegging på sørsamisk

- Skape de beste rammevilkårene for samisk språk gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre relevante aktører

En administrativ arbeidsgruppe har utarbeidet forslag til nye retningslinjer for fordeling av tospråklighetsmidlene. Arbeidsgruppen hadde møte med Sametingets språkstyre den 09.09.10 der kriteriene ble presentert, og der språkstyret kom med kommentarer til forslagene.

Sametingets språkstyre gjennomførte en studietur til samiskspråklige miljø i Inari og Sevettjärvi den 07. - 08.09.10. I Inari besøkte språkstyret det finske sametingets sekretariat og en samiskspråklig barnehage. I Sevettjärvi var språkstyret innom en skole og besøkte også det østsamiske språk- og kulturhuset.

Formålet med turen var å bli kjent med hvordan de på finsk side arbeider med å fremme bruken av samisk språk. Språkstyret fikk se at det er mange tiltak i gang for å styrke situasjonen til enaresamisk og østsamisk.

Sametingsrådet deltok 09.09.10 på styremøtet i Samisk parlamentarisk råd (SPR). Sametingsrådet har gjennom SPR igangsatt et felles nordisk språksamarbeid der målet er etablering av et nordisk samisk språksenter. Det finske sametinget påtok under styremøtet til SPR 09.09.10 ansvaret for å gjennomføre et forprosjekt som skal danne grunnlaget for etableringen. Forprosjektet gjennomføres som et interreg-prosjekt, der Sametinget har bidratt med nasjonal finansiering.

- Styrke og utvikle samisk språk gjennom arbeidet med utvikling av samisk terminologi
- Styrke, bevare og synliggjøre samisk språk gjennom arbeidet med samiske stedsnavn

Sametingsrådet ved navnekonsulenttjenesten, har i perioden:

- gitt tilrådinger i bruk av samiske stedsnavn til blant annet Storfjord kommune.
- arrangert kurs i Sentralt Stedsnavnregister for samiske språksentre og for andre språkarbeidere som holder på med stedsnavnprosjekter. Dette for å få flere samiske stedsnavn på offisielle kartverk.
- deltatt på Første Internasjonale Konferanse Om Urfolksstedsnavn ICIPN, som Sámi allaskuvla arrangerte i september. På denne konferansen deltok også sametingsrådet.

Sametingsrådet har i perioden:

- hatt kontakt med sørsamiske termutviklere og videreført sørsamiske termlister til SGL.
  - hatt samarbeid med og engasjert en person til å utarbeide termliste med utgangspunkt i oversettelse av "Arctic climate impact assessment", som er en utredning om klima- og miljøforurensning.
  - satt i gang arbeidet med å få i stand en utbedret netjtjeneste (risten2), som skal bli et ord- og termsøkeverktøy for den samiske befolkningen. Man er i gang med ferdigstillelse av prosjektplan for dette arbeidet.
  - engasjert lule- og sørsamiske personer til å oversette departementsnavn til lule- og sørsamisk, og dette vil være ferdigstilt snarest for godkjenning av Sametingets språkstyre.
- Synliggjøre de samiske språkenes truede situasjon og i samarbeid med Regjeringen gjennomføre tiltakene i Regjeringens handlingsplan for samisk språk

Sametingsrådet har gjennom møter med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet, samt andre berørte departement gått gjennom status for gjennomførte tiltak i Handlingsplan for samiske språk i 2009 og 2010, samt kommet med forslag til nye tiltak for 2011. Dette skal innarbeides i Regjeringens dokument "Status for 2009/2010 og nye tiltak for 2011" som etter planen skal legges fram i november 2010.

- Arbeide for oppretting av et nasjonalt samisk språkorgan for styrking av det samiske språkarbeidet
- Arbeide for å utvide forvaltningsområdet for samisk språk
- Bidra til at det opprettes flere offentlige språk- og kultursentre
- Arbeide for at det opprettes en ambulerende tjeneste som skal gi samiskspråklige eldre lese- og skrivebistand

Virkemidler – språk, direkte tilskudd

Tospråklighetstilskudd, kommuner

Budsjett kr 40 671 000.

Tospråklighetstilskudd, fylkeskommuner

Budsjett kr 5 100 000.

Samiske språksentre

Budsjett kr 5 500 000.

Virkemidler – språk, søkerbaserte

Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Budsjett kr 2 450 000. Forbruk kr 3 848 000. Det kom inn 24 søknader for totalt kr 7 690 728 hvorav 19 prosjekter fikk tilskudd. Det er gjort tilbaketrekninger på kr 105 500 i 2010 fra tidligere prosjekter.

Overforbruket skyldes prioritering av denne virkemiddelordningen og er dekket inn ved tilbaketrekninger og underforbruk av avsetningen til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Budsjett kr 4 160 000. Forbruk 2 850 500

Det kom inn 29 søknader for totalt kr 6 000 016 hvorav 22 prosjekter fikk tilskudd.

4 Kultur

Et allsidig kulturliv styrker samisk samhörighet og identitet, og bidrar til et levende lokalsamfunn der folk vil bo.

Hovedmål

- Et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv

Delmål

- Levedyktige og aktive samiske møteplasser, kulturinstitusjoner og museer
- Et mangfold av samiske kunstneriske og kulturelle uttrykk som formidles i det samiske og i det norske samfunnet
- Et mangfold av idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen
- Et bredt tilbud av kulturaktiviteter for samiske barn og unge
- Et godt bibliotektilbud til samiske brukere
- Den samiske kulturen verdsettes i lokalsamfunnene

Strategi

- Bidra til å opprettholde og videreutvikle samisk kunst- og kulturliv gjennom aktiv virkemiddelbruk

Sametingsrådet møtte 03.09.10 Samisk kunstnersenter (SDG) og Karasjok kommunes ordfører. SDG ba om økte driftsmidler på grunn av planlagt flytting til nye lokaler i Karasjok sentrum. Sametingsrådet stiller seg positiv til å øke driftstilskuddet til SDG i forbindelse med flyttingen. Flyttingen er planlagt til juni 2011.

- Styrke og utvikle samarbeidet med aktører som arbeider for samisk kulturutvikling

Sametinget har deltatt på årsmøtet for Stiftelsen Lásságámmi 21.06.10. Torbjørg Leirbakken ble valgt til nytt styremedlem for Sametinget. Som vararepresentant fortsetter Bjørn Inge Mo.

Sametingsrådet hadde 15.09.10 møte med Sijti Jarngge. På møtet la styret frem forslag til nye vedtekter for stiftelsen. De nye vedtektene vil i større grad synliggjøre forbindelsen mellom stiftelsen og det offentlige rolle som bevilgende myndighet. Både Sametinget og Nordland fylkeskommune er til godesett styreplass i forslaget til nye vedtekter.

Samisk kunstnerråd avholdt sitt årsmøte i Rovaniemi den 25.06.10. Samisk kunstnerråd er et felles administrativt sekretariat for fem kunstnerorganisasjoner. Alle disse organisasjonene var representert på årsmøtet. Sametinget var representert på møtet ved administrasjonen.

Sametingsrådet deltok på åpningen med hilsningstale 15.07.10 ved stiftelsen Kystens landstevne 2010, arrangert av Gratangen kystlag.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) møtte urfolksungdom og unge afroetterkommere fra Bolivia og Nicaragua sammen med SAIH (studentenes og akademikernes internasjonale hjelpefond) i Kautokeino 25.08.10. Gjensidig informasjonsutveksling var hovedformålet med møtet.

Sametingsrådet hadde møte med representanter fra Stiftelsen Kunstscolen i Karasjok den 06.09.10. På møtet orienterte representantene fra kunstscolen om prosessen med å etablere en kunstutdanning i Karasjok, og de økonomiske utfordringene en i den forbindelse står overfor. Kunstscolen ble godkjent som privatskole 01.06.10, og skolen er på den måten sikret statsstøtte etter at skolen kommer i gang. En tar sikte på oppstart av utdanningen høsten 2011. I tida frem til oppstart står en overfor utfordringen med finansiering i planleggingsfasen, og i markedsførings- og elevrekrutteringsarbeidet. Karasjok kommune vil bistå i opprusting av skolelokalene. Fra sametingsrådet vil en følge opp dette i dialog med regionale og sentrale myndigheter.

Sametingsrådet deltok og holdt tale på den offisielle åpningen av Riksscenen 09.09.10 i Oslo. Riksscenen har som formål å være en scene for både tradisjonell og eksperimentell norsk og samisk folkemusikk og folkedans, og folkemusikk og folkedans med utenlandsk opphav. Juoigiid Searvi er én av de fire nasjonale utøverorganisasjonene som var med på å etablere Riksscenen som en stiftelse i mars 2007.

I forbindelse med komitémøtene i Sametinget avholdt sametingsrådet et åpent miniseminar 14.09.10. om samisk kirkeliv og tradisjonelle åndelige verdier i Sápmi. Tre innledere presenterte ulike perspektiv på sider ved samisk kirke- og tros liv, og om åndelige verdier i Sápmi.

- Styrke dialogen med samiske idrettslag og organisasjoner for utvikling av motiveringstiltak for samiske idrettstalenter
- Opprettholde og videreutvikle dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter for å styrke rammevilkårene for samisk kulturutvikling

Ferdigstillingen av utredningen om UNESCOs konvensjon av immateriell kulturarv er blitt flyttet fra 01.09.10 til 01.12.10. Sametinget skal gi tilbakemelding på utkast av kapitlet om samisk kultur innen 22.09.10.

Sametinget har avholdt halvårlig kontaktmøte med Kulturdepartementet 23.06.10. Tema på møtet var blant annet budsjett for 2011, spillemidler, samiske medietilbud, samisk film, omorganisering av ABM-utvikling og byggesaker. ABM-utvikling skal legges under Norsk kulturråd. Sametingsrådet har bedt om møte med Norsk kulturråd for å få en redegjørelse om hvordan samiske interesser vil bli ivaretatt i denne omorganiseringen.

Sametinget har avholdt møte med Kulturdepartementet 23.06.10 vedrørende Handlingsplanen for kultursamarbeid i Nordområdene. Sametinget og Kulturdepartementet opprettholder dialog om oppfølging av handlingsplanen.

Når det gjelder situasjonen til Infonuorra, har Sametinget tatt opp med Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet behovet for et nettsted for samiske unge. Samisk ungdom har, på lik linje med norsk ungdom, krav på en offentlig informasjonskanal for ungdom. Dette er et nasjonalt ansvar som må finansieres med statlige midler. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet drifter i dag en nettside, ung.no, som inneholder offentlig og kvalitetssikret informasjon for ungdom. Et tilpasset tilsvarende tilbud for samisk ungdom, på alle de tre samiske språkene, er ønskelig fra Sametingets side.

- Bidra til en styrking av det samiske medietilbudet
- Skape større forpliktelse til felles utvikling av samisk kunst og kulturliv gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene
- Legge til rette for skaping og formidling av samisk kunst gjennom kunstneravtalen
- Bidra til etablering av samisk kunstmuseum
- Arbeide for realisering av et nytt teaterhus for Beaivváš Sámi Nášunála teáhter.

Kulturdepartementet har fra 01.07.10. overført sin eierandel (aksjer) på kr 40 000 i Beaivváš Sámi Nášunálateáhter til Sametinget, i henhold til prop. 1 S (2009-2010) for Kultur- og kirke departementet, som også Stortinget har sluttet seg til.

- Arbeide for utbygging av prioriterte samiske kulturbygg
- Bidra til at de samiske museene får gode rammevilkår for drift og faglig utvikling

Sammen med Finnmark fylkeskommune har Sametinget igangsatt en behovsanalyse for alle museer i Finnmark. En uavhengig konsulent har fått oppdraget, og har utført intervjuer med alle museer. Det er også gjennomført et seminar i forbindelse med dette arbeidet. Rapporten med oversikt over status, behov og utfordringer skal legges fram mot slutten av september.

Sametingsrådet deltok på Samisk museumslags seminar med innlegget "Framtidens samiske museum" i Trondheim 10.09.10. Sametinget ønsker å få gjennomført en behovsanalyse for alle museene under egen forvaltning, for deretter å lage en strategisk plan for samisk museumsutvikling med fokus på den faglige utviklingen. Sametingets melding fra 2004 om samisk museumsvirksomhet tar til stor del for seg museumsreformen, og det er nå tid for å utvikle de samiske museene til å bli sterke kompetansebedrifter og viktige samfunnsinstitusjoner i det samiske samfunn.

- Bidra til å sikre virksomheten til Internasjonalt samisk filmsenter

Statssekretær Roger Solheim i Kulturdepartementet besøkte Internasjonalt Samisk Filmsenter (ISF) 15.06.10. Sametingsrådet deltok på møtet. ISF informerte om virksomheten og la fram planer for videre utvikling. Utfordringen er å sikre fast driftstilskudd, også over landegrensene, siden ISF ikke kan regnes som et regionalt filmsenter. ISF søker å ha virksomhet/virke for samisk film i Norge, Sverige og Finland. Solheim opplyste at tilskuddet på 2 mill. kan regnes som fast, og det kan også brukes til drift, ikke bare til aktiviteter.

Styret i Samisk parlamentarisk råd (SPR) har vedtatt å avholde et styreseminar om samisk film, herunder etablering av internasjonalt samisk filmsenter. Seminaret er planlagt avholdt under neste styremøte i Enontekiö 05.11.10.

- Videreføre arbeidet med å realisere møteplasser og kulturinstitusjoner i de samiske områdene

Virkemidler – kultur – direkte tilskudd

Samiske kulturhus

Budsjett kr 9 238 000.

Samiske festivaler

Budsjett kr 2 951 000.

Samisk idrett

Budsjett kr 2 416 000.

Samisk teater

Budsjett kr 17 197 000.

Samiske publikasjoner

Budsjett kr 3 036 000.

Bokbusser

Budsjett kr 6 374 000.

Museer

Budsjett kr 21 279 000.

Virkemidler – kultur – søkerbaserte tilskudd

Litteratur

Budsjett kr 2 586 000. Forbruk: 2 482 000.

Det kom inn 14 søknader for totalt kr 2 548 896 hvorav alle prosjekter fikk tilskudd med små justeringer.

Musikkutgivelser

Budsjett kr 1 900 000. Forbruk kr 1 900 000.

Det kom inn 26 søknader for totalt kr 4 830 560 hvorav 12 prosjekter fikk tilskudd.

Kulturtiltak for barn og unge

Budsjett kr 1 900 000. Forbruk kr 1 928 500.

Andre kulturtiltak

Budsjett kr 2 693 000. Forbruk kr 3 631 400.

Samiskspråklige tegneserier

Budsjett kr 460 000. Forbruk kr 300 000.

Samiske forlag

Budsjett kr 2 750 000.

Investeringsstøtte til samiske bokbusser

Budsjett 2 000 000. Forbruk kr 2 000 000.

Det kom inn 3 søknader fra henholdsvis Trondheim, Kautokeino og Tromsø. Det ble bevilget investeringsstøtte til Trondheim og Kautokeino i samsvar med Sametingets budsjett for 2010 på henholdsvis kr 1 760 000 og kr 240 000.

Samiske møteplasser

Budsjett kr 950 000.

Samisk kunstneravtale

Budsjett kr 5 515 000.

5 Næring

Sterke og levende samfunn med allsidig næringsliv er en sentral forutsetning for å opprettholde bosettingen i samiske områder.

Hovedmål

- Et sterkt og allsidig næringsliv som tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø i samiske områder

Delmål

- Sysselsettingen innenfor et allsidig næringsliv opprettholdes
- Nye arbeidsplasser innenfor et allsidig næringsliv

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å opprettholde og utvikle et allsidig næringsliv med god fordeling av tilskuddsmidler mellom kjønnene
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk gi unge etablerere mulighet til å starte egen virksomhet
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk gi kvinnelige etablerere mulighet til å starte egen virksomhet
- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter, og andre aktører sikre gode rammevilkår for samisk næringsutvikling

Sametingsrådet holdt innlegg i Landbruks- og matdepartementet om småskalareiseliv. Dette skjedde i forbindelse med arbeidet med en landbruksmelding om ny mat og landbrukspolitikken den 03.06.10. I innlegget ble det lagt vekt på at det er viktig å ha en reiselivsnæring som er bærekraftig som tar hensyn til natur, lokal kultur og miljø.

Etter sametingsrådets vurdering er det viktig å delta i partnerskapene i de regionale utviklingsprogrammene (RUP). RUP-partnerskapet i Finnmark har i mai 2010 fått en ny organisering, med en overordnet strategisk styringsgruppe, samt flere arbeidslag fordelt på ulike satsingsområder i RUP-programmet. Sametinget deltar med en avdelingsdirektør i den strategiske styringsgruppen.

Sametingsrådet deltok 30. - 31.08.10 på Småtinget. Småtinget er en næringskonferanse der viktige saker for mindre bedrifter tas opp. I år var konferansen lagt til Alta. I åpningsinnlegget kom sametingsrådet inn på særtrekkene i det samiske samfunnet og hvilke utfordringer man står ovenfor når man skal jobbe med næringsutvikling i samiske områder.

Sametingsrådet deltok 07. og 08.09.10 på Finnmarkskonferansen i Alta. Årets Finnmarkskonferanse handlet om "Finnmark i Vekst" og i den forbindelse holdt sametingsrådet et innlegg om Sametingets rolle som tilrettelegger for verdiskaping i Finnmark. I innlegget til sametingsrådet kom det blant annet fram at Sametinget sammen med øvrige tilretteleggere har felles oppgaver når det gjelder verdiskaping og næringsutvikling i Finnmark. I samiske områder er det særskilte utfordringer og det er viktig å se nytten av nye arbeidsplasser samtidig som tradisjonelle samiske næringer og interesser ivaretas.

- Bidra til å bevare og utvikle marine næringer som materielt grunnlag for bo- og sysselsettingen i samiske områder

Sametinget har og er sterkt engasjert i forvaltning av kongekrabbe. Sametingets grunnholdning er at er at de som er plaget med krabbe som bifangst i annet fiske skal ha en første rett i å beskutte kongekrabben. Porsangerfjorden er nå innlemmet i det kvoteregulerte området og den nordlige grensen for det regulerte området er flyttet lengre ut fra land, slik Sametinget foreslo. Sametinget fikk dessverre ikke igjennom sitt kvotekrav på 1185 tonn hannkrabbe. Departementet fastsatte fangstkvoten til 900 tonn hannkrabbe og 50 tonn hunnkrabbe. Kvoten av hunnkrabben er helt i tråd med Sametingets forslag. Samlet sett gir årets kvoter et godt grunnlag for en betydelig aktivitet i området.

Når det gjelder Sametingets ønske om strengere straff for overtredelser så er dette langt på vei gjennomført ettersom man gjennom årets reguleringer legger opp til regelverk som lettere lar seg kontrollere enn tidligere.

Det ble gjennomført konsultasjonsmøter på politisk nivå med Miljøverndepartementet 11.05.09 og 27.05.09 om reguleringene av sjølaksefiske. Det var i utgangspunktet stor avstand mellom Sametingets posisjon og forslaget til reguleringer fra Direktoratet for naturforvaltning. Sametingsrådet framhevet at reguleringsprosessen har hatt manglende legitimitet, at hensynet til samisk kultur ikke ble vektlagt og at kunnskapsgrunnlaget for forslagene var unyanserte. Sametingsrådet ønsket primært at reguleringene fra 2007 ble innført igjen, subsidiært at 2009-reguleringene ble videreført som midlertidig løsning i påvente av en grundigere og mer involverende prosess for reguleringene fra 2011.

Konsultasjonene resulterte i enighet om at reguleringene er midlertidige for 2010, at det ikke ble innført endringer av fiskestart fra 2009-reguleringen i Nord-Troms, Vest Finnmark, Tanafjorden, Porsangerfjorden og indre Varangerfjord, men noe innskrenking i fisketidens lengde i juli/august. Det ble og enighet om at reguleringsmyndigheten for fiske i sjø og elv fra 2011 skal legges til samme myndighetsnivå og at Miljøverndepartementet og Sametinget skal søke enighet om dette skal være Miljøverndepartementet eller Direktoratet for naturforvaltning. Videre ble det enighet om at det skal utarbeides avtale mellom Miljøverndepartementet og Sametinget om samarbeid om framtidige reguleringer med utgangspunkt i folkeretten. Det ble ikke enighet om fiskestart og fisketiden for fisket i region "kysten av Finnmark".

Samarbeidsavtalen om reguleringsprosessen mellom Miljøverndepartementet og Sametinget for fastsettingen av reguleringene fra 2011 vil bli etablert og fulgt opp høsten 2010.

Konsultasjon med Miljøverndepartementet om innføring av rettighetsbasert lokal forvaltning i Tana er startet opp. Det første møtet ble avholdt 03.09.10 på administrativt nivå. Spørsmålet om ordninger for klageadgang berører et avgjørende prinsipielt spørsmål om det er et privatrettslig eller offentlig rettslig organ som etableres. Sametingsrådet følger opp finnmarkslovens § 28 og Sametingets plenumsvedtak som klart legger til grunn at det er snakk om organisering av eksisterende privatrettslige rettigheter, og at det dermed ikke kan ligge til offentlige miljøvernmyndigheter å forestå klagebehandling. Det er behov for fortsatte konsultasjoner for å finne løsninger som ivaretar dette prinsipielle forholdet på en forsvarlig måte. Ordningen skal etter planen tre i kraft fra neste år.

- Bidra til å opprettholde jordbruket som en viktig kulturbærer og sysselsetter i samiske områder

Sametingsrådet deltok på en cirkumpolar landbrukskonferanse, som ble holdt i Alta den 06. - 08.09.10. I hilsningstalen la sametingsrådet vekt på betydning av samarbeid over landegrensene. Dette gjelder spesielt innenfor forskning og det å utveksle erfaringer mellom områder som har like klimatiske forhold uavhengig av landegrensene.

Arbeidet med en stortingsmelding om ny landbruks- og matpolitikk er i rute og Sametinget deltar i en arbeidsgruppe om tilleggsnæringer.

- Bidra til å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer

Avtalepartene Sámiid duodji, Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget ble 27.08.10 enige om en duodjiavtale. Sametingsrådet la vekt på å prioritere utviklingstiltak samtidig som rådet ga klare signaler om at egenprodusert duodji skulle prioriteres i 2011. Duodjiavtalen behandles som egen sak i Sametinget.

Asplan Viak har den 01.06.10 utarbeidet en rapport om den økonomiske utviklingen i duodji. Den viser at salgsinntekten av egenprodusert duodji har steget fra kr 132 870 i 2006 til kr 186 841 i 2008. Driftsresultatet steg fra kr 78 287 til 118 398 i samme periode. Rapporten baserer seg på søkere som mottar driftstilskudd. I rapporten kommer det fram at kun 33 av 44 av besvarelsene kunne brukes i analysen. Totalt 57 søkte om driftstilskudd i 2008.

Prosessen med Duodjeinstituhtta er videreført i perioden. Duodjeinstituhtta fikk slettet noe av det udekkede tapet ved at SIVA etterga gjeld mot at SIVA fikk overta Savio-kunsten som Duodje-instituhtta oppbevarte. Lotteri- og stiftelsestilsynet konkluderte med at Duodjeinstituhtta ikke er en næringsstiftelse, men at enhver stiftelse må ha en forsvarlig grunn/egenkapital i forhold til den virksomhet de driver. Etter det har Johan Mikkel Sara tiltrådt styret i Duodjeinstituhtta for Sametinget. På et møte den 16.09.10 redegjorde Duodjeinstituhtta for hvordan Duojáriid ealáhussearvi skal inkluderes i Duodjeinstituhttas virksomhet.

- Bidra til å opprettholde og utvikle en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift og utmarksnærings

Landbruks- og matdepartementet har oppnevnt et nytt styre for verdiskapingsprogrammet for rein i perioden 2010 - 2012. Sametinget har forslagsrett til styret. Rådet er ikke fornøyd med denne ordningen og ber i Innspill til reindriftsavtale om at Sametinget må få oppnevningmyndighet til styret.

Sametingsrådet er fornøyd med sammensetningen av det nye styret. Det nye styret består av:

- Nils Henrik Sara leder (Foreslått av NRL)
- Elin Fjellheim (Foreslått av NRL)
- Mariann Wollman Magga (Foreslått av Sametinget)
- Anne Britt Ruderaas (Oppnevnt av Landbruks og matdepartementet)
- Morten Floor (Oppnevnt av Landbruks og matdepartementet)

Sametinget har vært i dialog og konsultasjoner med Fornyings, administrasjons- og kirke departementet (FAD) om revidering av vedtektene for det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift, tidligere ICR. Sametinget ba i konsultasjonene om å få en rolle i oppnevningen til styret. FAD imøtekom ikke Sametingets krav om dette. Sametinget har verken oppnevning- eller forslagsrett til styret for det internasjonale fag- og formidlingssenteret. De nye vedtektene ble fastsatt 01.07.10.

På utmarksseminaret i mars bekjentgjorde sametingsrådet at det skulle arrangeres en studietur til Nord-Finland for å studere hvordan innlandsfiske er organisert og hvordan infrastrukturen er bygget. På turen er det lagt opp til besøk av fiskemottak og fiskeforedlingsanlegg i Inari, orientering om statusen for innlandsfiske i Nord-Finland og besøk av kombinasjonsutøvere der innlandsfiske inngår. Turen arrangeres 20. - 22.09.10.

- Bidra til at det opprettes gode ordninger for generasjonsoverganger i primærnæringene
- Legge til rette for kompetanseutvikling og innovasjon gjennom samarbeid med kompetanse- og kunnskapsmiljøer
- Arbeide for at Sametinget skal ha en viktig rolle i næringsforhandlingene

Sametingsrådet deltok 24.08.10 på et møte med tillitsvalgte i Finnmark bondelag. På møtet redegjorde sametingsrådet for Sametingets krav om konsultasjoner om jordbruksforhandlingene. Det ble fra sametingsrådets side presisert at foruten jordbruksavtalen er det en rekke økonomiske tiltak i jordbruket som kan være gjenstand for konsultasjoner.

- Følge opp Kystfiskeutvalgets innstilling, blant annet gjennom dialog med kyst- og fjordbefolkningen

Det har vært gjennomført administrative konsultasjonsmøter om kystfiskerettighetene 11.05.10, 28.05.10, 10.06.10 og 13.09.10. I konsultasjonene har partene valgt ikke alene å konstatere uenighet i vurderingene av folkerettens utstrekning og den historiske bruksrettens omfang, men å se på løsninger en kan enes om til tross for uenighet i tolkingene av rettsgrunnlaget. Det er derfor en positiv bevegelse i konsultasjonsprosessen knyttet til spørsmålet om anerkjennelsen av rett og sikringen av ressurser, kartlegging av rettigheter, deltakelsen i forvaltningen og konkrete tiltak når overordnede prinsipper lovfestes. Sametingsrådet legger vekt på å ha løpende kontakt med opposisjonsleder om utviklingen i prosessen. Forslag etter fullførte konsultasjoner vil bli forelagt Sametingets plenum for behandling.

- Arbeide for at oppdrettsnæringen drives etter økologiske prinsipper og at enkelte fjorder fredes mot oppdrettsanlegg
- Medvirke til gjennomgang og revisjon av reindriftsloven, særlig med hensyn til forholdet til andre samiske interesser
- Arbeide for at reindrifta får like betingelser som andre sammenlignbare næringer for fradrag og avgifter på investeringer og driftsmidler
- Arbeide for å innarbeide begrepet arktisk jordbruk i forvaltningen
- Utrede rettsvern for duodji og foreslå et lovvern for duodji overfor lovgivende myndigheter
- Arbeide for en lovbestemt rett til kulturbasert høsting
- Bidra til å sikre rettsvernet for samisk utmarksbruk – meahcásteapmi
- Bidra til at medlemmer som har tilhørighet til en sijte sikres rettigheter til å høste av naturressursene innenfor sine tradisjonelle bruksområder

Virkemidler – næring – direkte tilskudd

Duodjiinstitusjoner

Budsjett kr 3 009 000.

Virkemidler – næring – søkerbaserte tilskudd

Næringsutvikling

Variert næringsliv

Budsjett kr 7 947 000.

Hittil i år er det tildelt kr 4 298 000 under Variert næringsliv fordelt på 39 saker. Totalt er 66 saker blitt behandlet fram til 16.09.10.

Etter at søknadsfristen 01.09.10 gikk ut, er det kommet inn 29 søknader med en søknadsramme på kr 5 446 930.

Marine næringer

Budsjett kr 4 165 000.

Hittil i år er det tildelt kr 4 093 000 under Marine næringer fordelt på 26 saker. Totalt er 46 saker blitt behandlet fram til 16.09.10.

Etter at søknadsfristen 01.09.10 gikk ut, er det kommet inn 7 søknader med en søknadsramme på kr 1 910 000.

Jordbruk

Budsjett kr 4 799 000.

Hittil i år er det tildelt kr 3 636 000 under Jordbruk fordelt på 13 saker. Totalt er 44 saker er blitt behandlet fram til 16.09.10.

Etter at søknadsfristen 01.09.10 gikk ut, er det kommet inn 13 søknader med en søknadsramme på kr 3 201 690.

Verdiskapningsprogram (VSP) for næringskombinasjoner (utenom lærlingordning i duodji)

Budsjett kr 4 000 000

Hittil i år er det blitt tildelt kr 3 953 000 under Verdiskapningsprogrammet fordelt på 28 saker. Totalt er 35 saker blitt behandlet fram til 16.09.10.

Etter at søknadsfristen 01.09.10 gikk ut, er det kommet inn 12 søknader med en søknadsramme på kr 2 250 927.

VSP næringskombinasjoner

Budsjett kr 3 150 000.

Duodji lærlingeordning

Budsjett kr 1 500 000.

Utredningsprosjekter og andre tiltak verdiskapningsprogram

Budsjett kr 850 000.

Oppfølging av etablerere i sørsamisk område som driver kombinasjoner med ulike næringer er ute på anbud. Det legges opp til tre samlinger i sørsamisk område. Liknende kompetansetiltak er under planlegging i indre-Troms og nordre del av Nordland.

Sametingsrådet har gitt kr 300 000 i støtte til gjennomføring av prosjektet ”Sel i lokal kultur og fjorutvikling” som nå gjennomføres ved Sjøsamisk kompetansesenter i Indre Billefjord i Porsanger kommune. I følge prosjektbeskrivelsen vises det til at fiskeriene i fjordene i Finnmark er i tilbakegang. De fleste mener at dette er en følge av store bestander av sel i fjordene. Fiskerne har tidligere merket en sammenheng mellom store mengder sel og bortfallet av fisk - først på grunnene og deretter blir fiske borte i større områder. I Porsangerfjorden har utviklingen vært dramatisk negativt. Utviklingen føles som en trussel for mange lokalsamfunn fordi fjorden er selve ressursgrunnlaget for bosetningene i fjordene. Denne trusselen er svært negativ for befolkningsutviklingen fordi framtiden for unge mennesker vil være usikker i kyst- og fjordområdene.

Tidligere ble sel beskattet og utnyttet som en tradisjonell ressurs, men i nyere tid har utnyttelsen avtatt. Etter hvert som den tradisjonelle utnyttinga har avtatt er sel blitt en kostnad. Lokalt ser man behovet for en balansert beskatning av sel. Fjordkommunene i Finnmark har gjennom flere år engasjert seg og gitt økonomisk tilskudd til uttak av sel i fjordene. Dette for å avverge de skadevirkningene som store selmengder har på fiskeriene. Det ser imidlertid ut for at tiltakene må samordnes på en bedre måte og at sentrale og regionale myndigheter bidrar til en helhetlig forvaltning av kystsel. Sjøsamisk kompetansesenter vil med dette prosjekt sette fokus på aktiv kystselforvaltning med jakt og ivaretagelse av produktene som selen som en fjordressurs gir.

Næringsavtale for duodji

Hittil i år er det blitt tildelt kr 3 528 735 fordelt på 51 saker. Totalt er 57 saker blitt behandlet fram til 16.09.10.

Etter at søknadsfristen 01.09.10 gikk ut, er det kommet inn 9 søknader med en søknadsramme på kr 1 358 447.

Investeringer og utvikling i duodji;
Budsjett kr 3 100 000.

Driftstilskudd duodji
Budsjett kr 3 650 000.

Velferdordning i duodji
Budsjett kr 150 000.

Fag og økonomisk utvalg
Budsjett 200 000.

Duodjiutsalg
Budsjett kr 550 000.

Duodjiorganisasjoner:
Bevilgning kr 1 560 000.

6 Arealer, miljø- og kulturvern

Arealer og ressurser gir grunnlag for bosetting og næringsutøvelse, og er en betingelse for å utvikle samisk kultur, næringer og samfunnsliv. Samiske kulturminner er viktig dokumentasjonsmateriale for den komplekse og langvarige bruken av de samiske områdene. Kulturminnene viser arealenes og naturens betydning over tid for økonomiske, sosiale og religiøse forhold. Vern av det samiske kulturlandskapet er derfor et bidrag til å vedlikeholde samenes relasjoner til forfedrenes landskap.

Hovedmål

- Bærekraftig utnytting av arealer og ressurser i samiske områder med grunnlag i samisk historie og samiske verdier

Delmål

- Samiske kulturminner brukes som dokumentasjon for samisk tilstedeværelse
- I samiske områder vektlegges et bærekraftig og langsiktig perspektiv i all disponering av arealer og ressurser
- Samiske rettigheter er ivaretatt i disponering og bruk av arealer i samiske områder

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk å styrke kunnskapen om samisk tradisjon og historie samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner

Kvikne Nasjonalparksenter har videreført arbeidet de startet opp i fjor med registrering av samiske kulturminner i Forollhogna Nasjonalpark på grensen mellom Hedmark og Sør-Trøndelag. Flere nye kulturminner er blitt registrert og kunnskapen kring fortiden i området i og rundt nasjonalparken blir stadig forbedret.

Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter, Museum Nord, Várdobáiki og Bodø kommune har fått tilskudd til registrering og restaurering av samiske bygninger. Arbeidene styrker fagkompetansen til disse institusjonene. I nordsamisk område har flere enkeltpersoner og institusjoner initiert restaureringsprosjekter av bygninger. I forbindelse med planer om gjenbegravning på den østsamiske gravplassen i Skoltebyen i Neiden, og som ledd i videreutvikling av det fredete kulturmiljøet her, er det igangsatt arbeid med en reguleringsplan.

Arbeidet med å få Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde på verdensarvlista er tatt opp med Riksantikvaren og planlegges videreført gjennom en aktiv formidlingsstrategi.

- Skape gode rammevilkår for samisk areal-, miljø- og kulturvern gjennom dialog og samarbeid med sentrale, regionale og lokale myndigheter samt andre relevante aktører

Selskaper med undersøkelsesrett og utvinningsrett i Finnmark og utvinningsrett utenfor Finnmark er tilskrevet og tilsendt Sametingets mineralveileder. De er bedt å ta kontakt med Sametinget når de vurderer å gjennomføre faktiske undersøkelsesarbeider. Statskog SF er også tilskrevet og tilsendt Sametingets mineralveileder. Det er avtalt at det skal gjennomføres et møte om hvordan Statskog SF følger opp sin konsultasjonsforpliktelse. Det er blitt informert om mineralveilederen i Finnmark mineralforums møte 01.09.10 og sametingspresidenten deltok i paneldebatt om bergindustriens ansvar for eget omdømme på deres bergverkskonferanse i Kirkenes 02.09.10.

Sametingspresidenten underskrev 01.09.10 intensjonsavtale med Nussir ASA om at det skal forhandles om søknad om driftskonsesjon. Sametinget har i forkant av dette orientert og drøftet med Reinbeitedistrikt 22 Fiettar om muligheten for at de inngikk som en part i en slik avtale. Reinbeitedistriktet valgte å ikke gjøre det i denne omgangen. Avtalen avklarer videre prosess og foregriper ingen standpunkter om det kan iverksettes gruvedrift. Avtalen griper heller ikke in i de privatrettslige rettighetene grunneier og bruksrettshavere har.

Sametingsrådet er i en prosess med Arctic Gold AB om inngåelse av avtale om undersøkelsesarbeider i Bidjovagge. Reinbeitedistrikt 30A Kautokeino Vestre og reinbeitedistrikt 34 Áborassa inngår som parter i denne prosessen. Sametingsrådet er ikke tilfreds med Arctic Gold AB sin tilnærming til prosessen så langt. Undersøkelsesarbeidene i 2010 er gjennomført uten forhåndsdialog med reinbeitedistriktene og Sametinget, noe som sametingsrådet tar svært alvorlig og som vanskeliggjør prosessen videre.

Sametingsrådet er i en prosess med Store Norske Gull og Reinbeitedistrikt 16 om undersøkelsesarbeider i Karasjok kommune. Store Norske Gull har valgt å ikke iverksette planlagte undersøkelser i 2010 før en eventuell avtale om dette er etablert.

Sametingsrådet har avgitt høringsuttalelser til Direktoratet for naturforvaltning den 24.06.10 til forskrift for prioriterte arter og forskrift for utvalgte naturtyper. Dette er direkte oppfølginger av naturmangfoldloven. Sametinget har bedt om konsultasjoner med Miljøverndepartementet for forskrifter med eventuelle funksjonsområder for artene fjellrev og dverggås fastsettes. Dette er gjort med tanke på å sikre reindrifta og andre samiske utmarksnæringsers interesser.

Sametingsrådet avholdt den 29.06.10 konsultasjoner med Forsvarsdepartementet om lokalisering av kampflybase. Departementet gjennomgikk status for utredningsarbeidet, samt hovedtrekk fra høringsrunden. Sametinget viste til at støysonen kan omfatte flere samiske bygder ved eventuell lokalisering av kampflybase til Evenes og at en forflytting av samisk befolkning i dette området vil ha store negative konsekvenser for samisk kultur og samfunn. Sametinget vektla betydningen av et fritt og informert samtykke fra direkte berørte samiske lokalsamfunn og Sametinget før en beslutning om Evenes kan tas. Partene ble enige om at den videre konsultasjonsprosessen fortsetter når tidsplan er besluttet og konsekvenser av støy er identifisert bedre.

Konsultasjonene om kraftlinje i Vevelstad og Brønnøy kommuner er fortsatt ikke avsluttet. Reinbeitedistriktet, Områdestyret og Sametinget har gitt uttrykk for at kraftlinjen innebærer en stenging av flyttlei etter reindriftsloven § 22. Olje- og energidepartementet konkluderer med at stenging av flyttlei bare omfatter fysisk stenging. Dette står i motstrid til Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementets vurderinger i temaveileder for reindrift og planlegging etter plan-

og bygningsloven. Justisdepartementets lovavdeling vurderer spørsmålet. Dette skal forelegges Sametinget før videre konsultasjoner.

I forbindelse med Statnetts søknad om konsesjon til bygging av ny 420 kV kraftlinje mellom Balsfjord og Hammerfest har Sametinget reist en del prinsipielle spørsmål om gjennomføring av konsultasjoner med NVE. Spørsmålene går på hvilke opplysninger som skal legges fram, og til hvilket tidspunkt. Partene er enige om å nedsette en arbeidsgruppe som skal forsøke å avklare prinsipielle spørsmål og gjensidige rutiner knyttet til konsultasjoner. Sametinget vil avgjøre hvorvidt det er hensiktsmessig å delta i arbeidsgruppen når utgangspunktet er så forskjellige og sett i lys av Sametingets ressursbehov på energisiden ikke er tilfredsstillende dekt for tiden.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med NVE om vindkraft på Fosenhalvøya og har mottatt til høring melding og søknad om tre vindkraftanlegg i Finnmark. Sametingsdirektøren deltok med innlegg på NVEs nasjonale vindkraftseminar i Bodø 7. juni 2010.

Sametinget er av Finnmark fylkeskommune invitert til å delta i samarbeidsgruppen for utarbeidelse av regional vindkraftplan for Finnmark. Siktemålet med arbeidet er å tilrettelegge for at vindkraftutbygginger blir gjennomført og fører til næringsutvikling i regionen og å få definert områder der vindressursene er gode og samtidig minst mulig problematisk i forhold til andre interesser.

Sametinget har fått utarbeidet en rapport som sammenligner utbygging av vindkraft i Finnmark og Rogaland. Arbeidet er utført av Kjeller Vindteknikk i samarbeid med Sweco. Rapporten inngår i Sametingets faktainnsamling og argumentproduksjon når det gjelder vindkraft på nasjonalt plan. Rapporten vil bli lagt fram i forbindelse med Statnetts høstkonferanse i oktober hvor presidenten skal tale.

- Arbeide for å få en generelt bedret ressursituasjon for det samiske kulturvernet

Arbeidet med å få på plass en permanent og ressursmessig likeverdig forvaltningsordning for samiske kulturminner har hittil ikke gitt resultater. Sametingets vedtak om dette spilles inn regelmessig og vil bli fulgt opp i en melding om samisk kulturminnevern.

- Arbeide for å få i stand en sterkere satsing på samisk bygningsvern spesielt

Sametinget har søkt Riksantikvaren om et 2,5-årig bygningsvernprosjekt. Prosjektet vil blant annet bote på de mangler som ble påpekt i Riksrevisjonens rapport om Miljøverndepartementets ivaretagelse av det nasjonale ansvaret for fredete og verneverdige bygninger.

- Bidra på best mulig måte til dokumentasjon og formidling av samiske kulturminner og kulturmiljø

Finansieringen av samarbeidsprosjektet mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune om regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Finnmark er avklart for et år framover. Arbeidet vil bli igangsatt straks prosjektleder er tilsatt.

Sametingets Snåsa-kontor har hatt kurs sammen med blant annet Saemien sjetje om registrering av samiske kulturminner og kulturmiljøer for lokalkjente i Røyrvik kommune. Kurset var en start på et prosjekt som har gått hele sommeren sammen med Nord-Trøndelag fylkeskommune. Prosjektets målsetting var å øke antall kjente kulturminner og danne grunnlag for videre samarbeid. Prosjektet avsluttes i høst med oppsummeringsmøte på Røyrvik samfunnshus.

- Dokumentere og synliggjøre samisk tradisjonell kunnskap i forbindelse med registrerings- og restaureringsprosjekter.

Sametinget har sagt seg villig til å hjelpe Meråker kommune med en registrering av samiske kulturminner i kommunen. Dette vil ikke være en del av vanlige plansaker, men et ledd i et registreringsprosjekt som kan gi bedre oversikt over de samiske kulturminnene i kommunen.

I Sirbma i Tana kommune er restaurering av bygninger videreført og vil pågå enda en tid. I Skoltebyen i Neiden i Sør-Varanger kommune er det gjennomført utvendig restaurering av våningshuset etter Frans Halonen på eiendommen Sametinget har ervervet for å sikre kulturmiljøet ved gravplassen.

Det har vært arbeidet med flere skjøtselsprosjekter i perioden.

- Prosjektet på Sandengen kirkegård i Kåfjord kommune er startet opp og skal avsluttes i 2010
- Prosjektet på Spildra ble avsluttet i 2009, men arbeidet har fortsatt i 2010. En oppsynsperson fra lokalmiljøet får godtgjørelse for å styre ferdsele unna og holde oppsikt over de mest sårbare delene av området.

Sametingsrådet deltar i Norges delegasjon i forhandlingene under FNs konvensjon om biologisk mangfold. Partsmøtet, COP 10, avholdes i Japan i slutten av oktober 2010. Da skal det etter planen vedtas et internasjonalt regime for genressurser og urfolks tradisjonelle kunnskaper. Sametingsrådet deltar nå i den interregionale forhandlingsgruppen, som sluttforhandler en juridisk bindende protokoll for genressurser og urfolks tradisjonelle kunnskaper. Forhandlingsgruppen møttes 10. - 16.07.10 i Canada og har sitt avsluttede møte i Montreal den 18. - 21.09.10.

- Utarbeide Sametingets retningslinjer for sikring av naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i all planlegging etter plan- og bygningslovens plandel

Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i all planlegging etter plan- og bygningslovens plandel er ferdigstilt og ble vedtatt av plenum i møte 08-11.06.10. Planveilederen er lagt ut på Sametingets hjemmeside. Den vil bli trykt opp for distribuering til kommuner, fylkeskommuner, private plankontor og andre med interesse for planlegging etter plan- og bygningsloven. Sametinget deltar også med informasjon om veilederen på møter og seminarer.

- Arbeide for at motorferdselsloven tilpasses samiske forhold og at kommunens selvstyrerett over motorferdselen i utmarka beholdes og styrkes

Sametinget, Finnmark fylkeskommune og Fylkesmannen i Finnmark deltar i et prosjekt initiert av Miljøverndepartementet om barmarkskjøring i Finnmark. Prosjektet skal komme med forslag til tiltak som reduserer omfanget av skadelig barmarkskjøring i Finnmark på kort og lang sikt, samt skape forståelse for at slike tiltak er nødvendige. Prosjektet legger stor vekt på lokal og regional involvering for å sikre best mulig grunnlag for å foreslå gode tiltak. Prosjektet organisert med en referansegruppe med deltakere fra organisasjoner og kommuner i Finnmark. Det er ansatt en lokal prosjektleder. Prosjektet varer ut dette året.

Sametinget har i brev av 20. juli 2010 etter henvendelse fra Tana kommune bedt Miljøverndepartementet klargjøre overfor Fylkesmannen at forskriftsendringen med ny § 5a i motorferdselsforskriften ikke innebærer endret forståelse av forskriftens § 6. Sametinget ber videre om at departementet bringer klarhet i hvilken grad det har skjedd en endring i forvaltningspraksisen fra Fylkesmannens side med hensyn til opprettholdelsen av lokale høstingsformer, og at dette opphører.

- Medvirke til å styrke reindriftas arealvern, med spesielt fokus på sørsamiske områder

Sametinget har sendt inn klage på NVEs konsesjonsvedtak til utbygginger på Roan – Hareheia, til utbygginger på Storheia og 420 kV kraftledningen Namsos- Roan – Storheia da dette vil svekke næringsgrunnlaget for reindriftsnæringen på Fosen. Dersom konsesjonsvedtakene blir opprettholdt blir sentrale vinterbeiter berørt og sannsynligheten er stor for at reintallet på Fosen må reduseres. Sametinget ber samtidig om konsultasjoner med Olje- og energidepartementet innen prosessene med klagebehandling avsluttes. Sametingsrådet vil følge opp denne saken.

- Medvirke til å styrke reindriftas arealvern, med spesielt fokus på sørsamiske områder

Sametinget har gitt tilskudd til Saemien siqte for registrering av samiske kulturminner fra eldre tid i Trollheimen.

Proessen med å fastsette en ny rovviltforskrift har tatt lengre tid enn Sametinget kunne forutsette. Det innebærer at våre medlemmer i nemndene sitter på overtid i påvente av en ny forskrift som forhåpentligvis gir Sametinget et friere oppnevningsmandat enn den gjeldende. I mai 2010 ble konsultasjonene med MD avsluttet og protokollene er godkjente av begge partene. Sametingets oppnevninger vil skje så snart forskriften er fastsatt.

Sametingsrådet har satt i gang en prosess for å gjennomføre et arbeidsseminar der reindrift/jordbruk og forvaltning møtes til dialog for å oppnå mulige løsninger i forbindelse med forvaltningen av rovvilt i rovvilttette områder.

- Følge opp innstillingen fra Samerettsutvalget II
- Arbeide for kartlegging av rettighetsforholdene i samiske kyst- og fjordområder og av interne bruksrettigheter i reindrifta
- Arbeide for at vedtak om vern skjer etter informert samtykke fra den samiske lokalbefolkningen

Det pågår også ulike verneprosesser i samiske områder, blant annet forslag om:

- Verneplan for myrer og våtmark i Finnmark.
- Vernområde for Goahteluoppal i Kautokeino kommune.
- Utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark i Karasjok kommune.
- Landskapsvernområde for Navitdalen og Kvænangsbotn i Troms.
- Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune i Troms.
- Nasjonalpark i Sundsfjordfjellet i Nordland.
- Dåapma nasjonalpark på Fosenhalvøya i Nord- og Sør-Trøndelag.
- Titalls hav- og fjordområder i Nord-Norge for marint vern.

Sametingsrådet har overfor plenum fremmet en egen sak om verneprosesser i samiske områder (sak 33/10). I saken redegjøres det for status for pågående verneprosesser, roller i vernearbeidet, Sametingets behandling av vernesaker, vurderinger gjort av sametingsrådet med hensyn til bruk og vern, samt erfaringer fra prosessene, samt tilrådning til vedtak.

Viktige milepæler i vernearbeidet i perioden som ikke nevnes i saken:

Sametingsrådet deltok på åpningen av Sjunkhatten nasjonalpark i Nordland den 16.06.10.

Sametinget ble enig med Miljøverndepartementet om sammensetningen av nasjonalparkstyret for verneområder i Salten i Nordland, hvor Sametinget har oppnevnt 4 av 13 medlemmer, mens 8 kommuner og Nordland fylkeskommune oppnevner en hver.

Sametinget er i konsultasjon med Miljøverndepartementet om oppnevning av samisk representasjon i de andre styrene i eksisterende verneområder.

Miljøverndepartementet vil møte Sametinget 24.09.10 om det videre arbeidet med verneplanen for myr- og våtmark i Finnmark. Etter avklaringen vil ny høringsfrist bli kunngjort. Fylkesmannens konsultasjon med Sametinget på administrativt nivå om tilrådning om eventuell utvidelse av Øvre Ánarjohka nasjonalpark er avtalt til 27.09.10.

Det pågår nå konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget om det endelige verneforslaget for Rohkunborri nasjonalpark i Bardu kommune i Troms. Neste konsultasjonsmøte er avtalt til 24.09.10.

Sametingsrådet vil vurdere behandlingen av hver enkelt vernesak, for eksempel hvorvidt det er hensiktsmessig å fremlegge konsultasjonsresultatet for Sametingets plenum.

- Være en pådriver for at også urfolkskunnskap ligger til grunn for beslutninger i klimapolitikken

Sametingsrådet deltok i Norges delegasjon på mellomforhandlingene på FNs klimakonvensjon (UNFCCC) i Bonn i perioden 01. - 11.10. Her ble resultatene fra klimatoppmøtet i København fulgt opp. Urfolk er relativt tilfreds med at urfolksaspektene til en viss grad er reflektert i forhandlingsteksten, men søker likevel å arbeide for styrkede formuleringene. Avstanden mellom partene synes å ha økt fordi enkelte stater nå ser ut til å gå bort fra den politiske enigheten som ligger nedfelt i Københavnavtalen. Det byr også på utfordringer å få Norge til å ta en mer aktiv rolle for å jobbe for urfolksperspektivet i forhandlingene. Sametingsrådet hadde derfor møte med Norges nye forhandlingsleder på FNs klimakonvensjon for å drøfte behovet for en utvikling av Norges klimaposisjoner i forhold til urfolksspørsmål og nødvendigheten om at urfolksposisjonene aktivt fremmes under de kommende mellomforhandlingene og på partsmøtet, COP 16, i Mexico i desember 2010. Det er enighet om at sametingsrådet skal bidra i utarbeidelsen av Norges klimaposisjonsdokumenter og delta i Norges delegasjon.

- Bidra til at samiske båtbyggertradisjoner dokumenteres og formidles

Virkemidler – miljø- og kulturvern - Søkerbaserte tilskudd

Samisk kulturminnevern

Budsjett kr 2 000 000.

Søknadsfristen for kulturminnevernsaker var i 2010 satt til 1. februar. Det var da kommet inn 47 søknader. Tre av disse ble flyttet til andre søkeordninger, slik at antallet søknader ble 44 med en totalsum på kr 5 319 357 32 søknader fikk tilsagn og 9 søknader ble avslått. Med litt hjelp av tilbaketrekninger av tidligere tilskudd ble den totale utbetalte summen kr 2 415 000. Et overforbruk på kr 194 000. Per dags dato er det utbetalt kr 240 000 og i de kommende ukene utbetales ytterligere kr 274 000. To søkere har meldt at de ikke har bruk for tilskuddet, og et tilskudd er trukket tilbake grunnet dødsfall, til sammen kr 52 000.

Det er blitt fordelt kr 2 415 000 fordelt på 33 saker. Totalt er 46 saker blitt behandlet i 2010.

Samefolkets fond

Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

Budsjett kr 650 000.

Sametingsrådet hadde den 03.06.10 et møte med Sámi allaskuvla om oppfølgingen av pilotprosjektet árbediehtu – samisk tradisjonell kunnskap. Det ble foretatt en gjennomgang av rapporten til pilotprosjektet for 2009 og arbeidsplan for 2010. Partene drøftet de videre framdriftsplaner om å utvikle metoder for å dokumentere, bevare, beskytte og lagre árbediehtu. Det ble orientert om kommende vitenskapelig artikler om temaet, om ferdigstilling av en metodebok, samt en verktøykasse for samarbeid med lokalsamfunn og at utarbeidelse av etiske retningslinjer vil publiseres i løpet av

2011. Det er videre enighet om å samarbeide om planleggingen av en konferanse om árbediehtu. Det vil gjennomføres et arbeidsmøte mellom partene om dette i september 2010.

7 Helse, sosial og omsorg

En sentral målsetting i Sametingets arbeid for et likeverdig helse-, sosial- og omsorgstilbud er å øke kunnskapen og forståelsen for behov og rettigheter til samiske tjenestemottakere.

Hovedmål

- Et helse-, sosial- og omsorgstilbud til det samiske folket, som er likeverdig med tilbudet til den øvrige befolkning

Delmål

- Et styrket helse-, sosial- og omsorgstilbud tilpasset den samiske befolkningens behov
- Helse-, sosial- og omsorgspersonell over hele landet gis opplæring i samisk språk- og kulturkompetanse
- Aksept av komplementære og tradisjonelle behandlingsformer

Strategi

- Gjennom dialog og samarbeid med sentrale myndigheter og relevante aktører sikre Sametingets innflytelse på utforming og gjennomføring av helse- og sosialtjenester til det samiske folk

Sametingsrådet arbeider med en strategi for arbeidet med selvmordsforebygging. Sametingsrådet har innledet samarbeid med SANKS, samisk nasjonalt kompetansesenter psykisk helsevern, for faglig bistand. Det planlegges kurs i selvmordsforebygging for sametingsrådets politikere og administrasjon. Videre vil sametingsrådet ta kontakt med det svenske Sametinget for sammen å se på hva som kan gjøres i dette arbeidet.

Sametinget har hatt besøk av de nordiske helsedirektørene. Sametingets mål med besøket var å informere om Sametingets helse og sosialpolitikk, og hvilke utfordringer vi arbeider med for å sikre den samiske befolkning en likeverdig helse- og sosialtjeneste.

- Gjennom virkemiddelbruk bidra til å utvikle og tilrettelegge for en helse- og sosialtjeneste som bygger på samisk språk- og kulturforståelse på alle nivå
- Bidra til at samiske barns rettigheter i møte med barnevernstjenesten ivaretas

Sametingsrådet har konsultert med Barne- og likestillingsdepartementet angående tilføyelser i forskrift for tilsyn med barn i fosterhjem og barnevernsinstitusjoner. Konsultasjonene har omhandlet ivaretagelse av samisk språk og kultur for barn under barnevernets omsorg. Barne- og likestillingsdepartementet sender nå omforent tilføyelser i forskriftene ut på høring, og konsultasjonene fortsetter etter høringsrunden.

- Utvikle en samisk eldre- og omsorgspolitik

Med utgangspunkt i Nasjonal geriatriplan 1996 fikk Institutt for sykepleievitenskap ved Universitetet i Oslo i oppdrag å utvikle nasjonal plan for undervisningssykehjem. Målet var å bidra til økt kvalitet i eldreomsorgen. Karasjok kommune etablerte et undervisningssykehjem i 1999, som et av 5 undervisningssykehjem i landet. Undervisningssykehjemmet i Karasjok ble definert som et eget prosjekt med fokus på behovene til den samiske befolkning.

I St.prp. nr. 1 2008-2009 beskrives målsetting om at Undervisningssykehjemmet i Karasjok får status som et nasjonalt undervisningssykehjem for den samiske befolkning. Dette gjøres gjennom en

prosjektperiode på 3 år og avsluttes i 2013. Sametingsrådet har i august 2010 startet konsultasjoner med Helse og omsorgsdepartementet vedrørende rammer for dette arbeidet.

Med bakgrunn i Regjeringens omsorgsplan 2015 og demensplan 2015 har Helsedirektoratet iverksatt forskning – og utviklingsprosjekter om ulike brukergrupper. Deriblant er det igangsatt et prosjekt – 3-årig demensplan for personer med demens som har samisk bakgrunn. Sametingsrådet har i august startet konsultasjoner med Helse og omsorgsdepartementet vedrørende rammer for dette arbeidet.

- Arbeide for å styrke spesialisthelsetjenestetilbudet til samiske brukere
- Arbeide for oppbygging av et støtteapparat for samiskspråklige pasienter og deres pårørende
- Bidra til at samiske samfunn bevarer og utvikler de samiske verdiene som bygger på toleranse og inkludering
- Bidra til at kriminalomsorgen tilpasses samiske innsattes behov

Virkemidler – helse- og sosialsatsing - søkerbaserte tilskudd

Helse- og sosialprosjekter

Budsjett kr 3 350 000.

Det er blitt fordelt kr 3 209 000 på 18 prosjekter. Totalt er 33 saker blitt behandlet i 2010.

8 Samiske organisasjoner

Et demokratisk samfunn er avhengig av et aktivt og variert organisasjonsliv. Samiske organisasjoner er viktige aktører i utviklingen av samiske samfunn.

Hovedmål

- Opprettholde et variert samisk organisasjonsliv

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk legge til rette for et variert organisasjonsliv

Virkemidler- søkerbaserte tilskudd

Samiske organisasjoner

Budsjett 4 151 000

Forbruk kr 3 652 000

Samiske kulturorganisasjoner

Budsjett kr. 350 000. Forbruk kr. 350 000.

Det kom inn 4 søknader for totalt kr. 497 000.

Samiske organisasjoner som arbeider med spørsmål knyttet til tappt skolegang under andre verdenskrig

Budsjett kr. 200 000. Det er kommet inn 2 søknader for totalt kr. 250 000. Disse vil bli behandlet av Sametingets tilskuddstyre 20.-21. september 2010.

9 Andre virkemidler

Virkemidler til sametingsrådets disposisjon

Regionalutvikling

Budsjett kr 3 500 000.

Innenfor samarbeidsavtalene med fylkeskommunene er det pr. 15.09.10 innvilget til sammen kr 3 190 000 fordelt på 21 prosjekter. Restbeløp kr 310 000.

Frie virkemidler

Budsjett kr 300 000.

Det er blitt fordelt kr 255 000 fordelt på 6 saker. Totalt er 16 saker blitt behandlet hittil i 2010.

Likestillingstiltak

Budsjett kr 300 000

Hele budsjettavsetningen er tildelt.

Sametingsrådet sendte innspill til Norges 8.rapport til FNs kvinnediskrimineringskomité til Barne- og likestillingsdepartementet i april 2010. Sametingets innspill omhandlet samiske kvinners helse og manglende tilfredshet med helsetjenestene. Videre var kvinners stilling og deltakelse i primærnæringene tema og manglende statistikk og forskning om likestillingsutfordringer i det samiske samfunn, tema i sametingsrådets innspill. Sametingsrådet vil følge dette arbeidet nøye videre.

Internasjonale tiltak

Budsjett kr 1 350 000.

Det er blitt fordelt kr 1 196 000 fordelt på 6 saker. Totalt er 6 saker blitt behandlet hittil i 2010.

Sametinget administrasjon har deltatt på Ekspertmekanismen for urfolksrettigheters (EMRIP) 3. sesjon i Geneve i perioden 12.07.10 - 16.07.10. EMRIP arbeider med urfolks rett til å delta i beslutningsprosesser. Sametinget ga sitt innspill under sesjonen. Sesjonen resulterte i en delrapport som vil behandles i Menneskerettighetsrådet 15. sesjon, den 20.09.10. EMRIPs endelige rapport på emnet ferdigstilles i 2012 og behandles for Menneskerettighetsrådet 18. sesjon. Sametingets administrasjon vil følge opp både dette arbeidet i forhold til Menneskerettighetsrådets behandling og neste EMRIP sesjon til dette temaet.

Det halvårige politiske konsultasjonsmøtet mellom Sametinget og Utenriksdepartementet (UD) ble avholdt 18.08.10 i Karasjok. Fornyings- og administrasjonsdepartementet deltok også på møtet. Noen av sakene som ble drøftet var status for Regjeringens arbeid med nordområdetiltaket utvikling av etiske retningslinjer i forhold til urfolk ved økonomisk virksomhet, mineralutvinning, nytt ekspertutvalg for nordområdene, finansiering av urfolks deltakelse i ulike arbeidsgrupper innenfor Barentssamarbeidet, rammeavtalen mellom UD og Sametinget, Nordisk samekonvensjon, forhandling med finske myndigheter om regulering av fisket av Tanavassdraget og FN spesialrapportørens nødvendige minimumssteg for implementeringen av urfolkserklæringen (UNDRIP).

Sametingsrådet møtte urfolksungdom og unge afroetterkommere fra Bolivia og Nicaragua sammen med SAIH (studentenes og akademikernes internasjonale hjelpefond) i Karasjok 27.08.10. Tema for møtet var blant annet urfolksrettigheter i Norge, hvordan Sametinget jobber, og hvilken makt Sametinget har.

Ambassadør Elma Kovacevics av Bosnia og Hertzegovina besøkte Sametinget 09.07.10.

Alvaro Pop fra Guatemala besøkte Sametinget 21.07.10. Alvaro Pop er valgt som medlem til FNs permanente forum for urfolkssaker for perioden 2011 -2013, med tiltredelse i november i år. Formålet med besøket var å få informasjon om Sametingets arbeid med Samisk språk og kulturhus.

Senter for samisk i opplæringen

Budsjett kr 500 000.

Verdde- prosjektet

Budsjett kr 250 000

Virkemidler til møtelederskapets disposisjon

Politiske grupper i Sametinget

Budsjett kr 3 219 000

Opposisjonens arbeidsvilkår

Budsjett kr 1 013 000.

10 Andre tiltak som ikke er virkemidler

Konferanser i regi av Sametinget

Budsjett kr 1 150 000.

Utdeling av priser og stipend

Budsjett kr 100 000.

Forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter

Budsjett kr 900 000.

Evalueringer

Budsjett kr 500 000.

11 Samefolkets fond

Språkutvikling - Samefolkets fond

Budsjett kr 1 500 000. Forbruk på kr 1 720 000.

Det kommet inn 15 søknader for totalt kr 5 517 294 hvorav 6 prosjekter fikk tilskudd.

Tradisjonell kunnskap - Dokumentasjon og formidling - Samefolkets fond

Budsjett kr 1 850 000.

Litteratur - Samefolkets fond

Budsjett kr 2 500 000. Forbruk kr 2 622 000.

Det kom inn 17 søknader for totalt kr 4 887 080 hvorav 11 prosjekter fikk tilskudd.

Språkprogram

Budsjett kr 2 500 000.

Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

Budsjett kr 650 000.

12 Driftsutgifter politisk nivå

Budsjett kr 22 014 000.

13 Driftsutgifter administrativt nivå

Driftsutgifter administrasjon

Budsjett kr 85 430 000.

Spesielle prosjekter

Samisk korrekturprogram – Divvun

Budsjett kr 1 250 000.

Bygningsvernprosjekter

Budsjett kr 200 000.

Verdiskapingsprogrammet – faglig forum og utviklingsforum

Budsjett kr 150 000.

Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen

Budsjett kr 300 000.

Kvalitetsutvikling i samiske barnehager

Budsjett kr 300 000.

Sametingsvalget

Budsjett kr 370 000.

Bortsetting, avlevering, innbinding av Sametingets arkiver

Budsjett kr 500 000.

Samisk læremiddelportal

Budsjett kr 1 500 000.

3 Kunngjøring av nye saker – oppfølging

Rådets oppfølging av nye saker kunngjort på plenumsmøtet sak 18/10.

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	07.06.2010	Representant Elin Henriksen, NSR/S&B	Sydvarangers Gruves giftutslipp i Bokfjorden
2	07.06.2010	Representant Aud Martinsen, Fremskrittspartiet	Samle sametingets behandling av sakene til én uke
3	07.06.2010	Representant Silje K. Muotka, NSRs sametingsgruppe	Samiske barns rett til opplæring i og på samisk
4	07.06.2010	Representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Forvaltning av samiske videregående skoler i Karasjok og Kautokeino og ETS videregående skole
5	07.06.2010	Representant Heidi Persdatter Greiner Haaker, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Hva bør gjøres for hjelpe barn som blir utsatt for seksuelle overgrep eller incest?
6	07.06.2010	Representant Geir Johnsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Samisk undervisning i grunnskolen
7	07.06.2010	Representant Anne H. Saari, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Sporretime for Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)
8	07.06.2010	Representant Hilde A. Nyvoll, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Samisk statistikk
9	07.06.2010	Representant Ragnhild Melleby Aslaksen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Forebyggende helsearbeid for den samiske befolkningen
10	07.06.2010	Representant Alf Isaksen, Arja sametingsgruppe	Samisk nødmeldesentral - 110 brann
11	07.06.2010	Representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe	Helhetlig gjennomgang av barnehagetilbudet til samiske barn
12	07.06.2010	Representant Lisbeth Somby, NSRs sametingsgruppe	Etablering av samisk tolkesentral
13	07.06.2010	Representant Åge Nordkild, NSRs sametingsgruppe	Nei til oppdrettsanlegg i Ofotfjorden
14	07.06.2010	Representant Mariann W. Magga, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Samiske barn i kommuner utenfor språkforvaltningsområde
15	07.06.2010	Representant Mariann W. Magga	Rovdyrproblematikken i reindriftnæringa og

		Arbeiderpartiets sametingsgruppe	jordbruksnæringa
16	07.06.2010	Representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Sametinget må bry seg om sykehusstrukturen

Forslag 1: Sydvaranger Gruves giftutslipp i Bøkfjorden

Det har vært drevet gruvedrift i Kirkenes i perioden fra 1906 fram til nedleggelsen av Sydvaranger i 1996. I 2009 startet Sydvaranger Gruve AS opp igjen gruvedrift for utvinning av jernmalmsforekomstene i Bjørnevatn, med foredling til jernmalmskonsentrat i prosessanleggene i Kirkenes. Sydvaranger Gruve AS ble etablert i 2007 og er eid av det børsnoterte selskapet Northern Iron Limited fra Australia. I kvartalsrapporten til børsen den 30.06.10 kommer det fram at det australske selskapet har reforhandlet sine kortsiktige lån på 50 millioner i DnB NOR og endret sikkerhetsklausulene for sitt lån på 90 millioner hos Innovasjon Norge.

Sametingsrådet har vært i dialog med Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) om utslippstillatelsen til Sydvaranger Gruve AS siden gruveoppstarten i 2009. Selskapet har tillatelse fra Klif til å deponere inntil 4 millioner tonn avgangsmasse og inntil 35 tonn flokkuleringsmiddel i på havbunnen i Bøkfjorden. I tillegg har selskapet søkt om ytterligere tillatelser om å få modifisere det eksisterende anlegget slik at de kan produsere jernkonsentrat av høyere kvalitet ved å bruke flotasjonsprosess. Flotasjon er en måte å skille masser med ulike egenskaper på. Metoden brukes i gruveindustri for å skille malm og uinteressante bergarter, når disse er knust ned til mindre partikler.

I brev til Sametinget datert den 09.07.10 med tilhørende tilsynsrapport redegjør Klif for status omkring utslippstillatelsen til Sydvaranger Gruve AS. Klif har etter tilsyn ved bedriften i juni 2010 avdekket avvik knyttet til kontroll med bruk av kjemikalier. Det viser seg at virksomheten ikke overholder utslippskrav. De kan ikke dokumentere at de har testet et kjemikalie i samsvar med de gjeldene kravene før de tok det i bruk. Klif ser alvorlig på avvikene fra tillatelse og har påpekt til Sydvaranger Gruve AS at de plikter å rette opp forholdet så raskt som mulig. Klif vil avvente behandlingen av ytterligere utslippstillatelse inntil virksomheten kan dokumentere at den har rettet opp avvikene fra den gjeldende tillatelsen.

Klif understreker videre at en ytterligere økning i produksjonen og ytterligere utslippstillatelse vil utløse krav om konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven. Formålet med konsekvensutredninger er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer eller tiltak. En eventuell ny utslippssøknad med konsekvensutredning skal da på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner og legges ut til offentlig ettersyn. Sametinget kommer da i befatning med saken før en eventuell beslutning om at tiltaket kan gjennomføres. Sametingsrådet vil følge saken videre opp ovenfor Klif og andre offentlige instanser i tiden framover.

Forslag 2: Angående forslag om å samle Sametingets komitémøter og plenums møte til en uke

Sametingets plenumsledelse har behandlet saken på sitt møte 01.09.10 og har følgende svar:

Plenumsledelsen har i sak 32/10 Sametingets møteplan 2010 og 2011 – endringer, som en prøveordning foreslått å redusere antallet plenums møter fra fire møter i året til tre møter i året i 2011 og 2012. Midlene som frigjøres når antallet møter reduseres foreslår plenumsledelsen å bruke til blant annet fagkomiteenes faglige styrking og oppdatering.

Hvis plenumsledelsens forslag i ovennevnte sak skulle få tilslutning i plenum i september 2010 vil det føre til betydelige endringer i fagkomiteenes arbeidsmåter og arbeidsvilkår. Derfor ønsker plenumsledelsen å høste erfaringer fra prøveordningen før andre omfattende endringer med hensyn til møtetider i fagkomité møtene og plenum vurderes.

Plenumsledelsen vil på bakgrunn av ovennevnte ikke ta initiativ til å samle Sametingets komité- og plenumssamling til en uke.

Forslag 3: Samiske barns rett til opplæring i og på samisk

Samiske barns rett til opplæring i og på samisk er høyt prioritert av sametingsrådet. Sametingsrådet har etablert et godt samarbeid med Kunnskapsdepartementet og følger jevnlig opp saken ovenfor regjering og storting

Sametingsrådet har også igangsatt arbeidet med en Sametingsmelding om opplæring, der samisk barns rett til opplæring i og på samisk vil ha en sentral rolle. Meldinger er planlagt presentert Sametinget i løpet av 2011.

Forslag 4: Forvaltning av samiske videregående skoler i Karasjok og Kautokeino og ETS videregående skole

Sametingsrådet har engasjert seg sterkt for drift av den videregående skolen i Skånland og har hatt en tett og god dialog med ETS – kommunene Evenes, Tjeldsund og Skånland om videreføring av skole, enten i regi av kommunene eller gjennom andre muligheter. Dessverre har ikke dette engasjementet ført fram. Sametingsrådet beklager dette sterkt.

Sametinget har i sak 08/08 gjort vedtak om at sametingsrådet snarest skal utrede en forvaltningsmodell med Sametinget som forvaltningsansvarlig for de statlige samiske videregående skolene. Staten venter på Sametingets utredning og endelige vedtak. Staten har også gitt signaler om at de, straks Sametinget er klar til å overta forvaltningen av de to videregående skolene, vil overføre forvaltningsansvaret for samiske grunnskoler på statsbudsjettet til Sametinget. Dette gjelder Sameskolene i Snåsa og Målselv som er kommunale, men som via statsbudsjettet får særskilt økonomisk støtte til drift av skolene og tilhørende internat, og Sameskolen i Midt-Norge, Hattfjelldal, som er en statlig skole med internat.

Staten har avvirket nesten alle statlige skoler, og arbeider videre for å avvikle de gjenværende skolene. Sametingsrådet vil derfor se det som problematisk å få videreført ETS- videregående skole som en statlig skole. Sametingsrådet vil imidlertid komme tilbake til spørsmålet når forvaltningsmodellen for de statlige videregående skolene skal avgjøres, og i den forbindelse er det ikke unaturlig at ETS-videregående skole kan komme inn under samme forvaltningsmodell som skolene i Kautokeino og Karasjok.

Forslag 5: Svar på spørsmål om hjelp ved seksuelle overgrep

Sametingsrådet tar på største alvor de saker hvor barn utsettes for seksuelle overgrep. Barn er alltid en uskyldig part i slike saker, og det er viktig at ansvar legges til den voksne overgriperen. Oppklaring av slike saker og eventuell straffereaksjon er politi og domstolers ansvar. Valg av rett type behandling for barn som har vært utsatt for overgrep, må gjøres av kvalifiserte fagfolk i samarbeid med barn og foreldre.

Sametinget har pr. i dag ingen samarbeidsavtaler med kommunene. Det er utarbeidet samarbeidsavtaler med en rekke fylkeskommuner. I fylkeskommunenes ansvarsområder ligger ikke ansvar for behandlingstilbud til barn som har vært utsatt for seksuelle overgrep.

Derimot har sametingsrådet et samarbeid med SANKS, Samisk nasjonalt kompetansesenter psykisk helse. SANKS er kompetansesenter for den samiske befolkning i hele Norge, og har utviklet et behandlingstilbud tilpasset samisk språk og kultur. Sametingsrådet konsulterer årlig med Helse- og omsorgsdepartementet om innholdet i oppdragsdokumentene til de regionale helseforetak. Tilbudet til samiske barn som trenger et psykiatrisk behandlingstilbud, er et tema som har fokus for sametingsrådet.

Sametingsrådet har også innledet konsultasjoner med Justisdepartementet om ivaretagelse av samiske barn i Barnehus. Sametingsrådet er opptatt at tilbudet som gis i Barnehus skal ha samisk språk og kulturkompetanse. Dette har samiske barn krav på i henhold til norsk lov og internasjonale konvensjoner.

Sametingsrådet utarbeider en strategi for hvordan vi kan bidra i forebygging av selvmord i den samiske befolkning. I utarbeidelsen støtter vi oss på faglig kompetanse fra SANKS og vil kontakte Sametinget i Sverige for å identifisere eventuelle felles utfordringer.

Forslag 6: Samiskundervisning i grunnskolen

Nordlandsforskning gjennomfører evaluering av Kunnskapsløftet – Samisk og har gitt ut to delrapporter. NF-rapport nr. 6/2010 ”Fra plan til praksis – Erfaringer med Kunnskapsløftet Samisk” ble offentliggjort i mars 2010. Sametingsrådet er kjent med de utfordringer skoler, lærere og elever har i forbindelse med opplæring i og på samisk og etter Kunnskapsløftet – Samisk.

Skoler og lærere har organisatorisk og metodisk frihet innenfor rammen av opplæringsloven, forskrifter, læreplaner og fastsatt fag- og timestfordeling. Myndigheter kan ikke pålegge endringer i undervisningsopplegg, men myndighetene kan lage ulike veiledninger. Utdanningsdirektoratet har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet laget veiledning til undervisningsopplegg i samisk som andrespråk, og holder på å lage veiledning til undervisningsopplegg i samisk som førstespråk. Den administrative arbeidsgruppe, som skal legge fram forslag til eventuelle endringer i læreplaner, fag- og timestfordeling og eventuelt andre forskrifter, er forsinket i sitt arbeid. Ny dato for å legge fram tilrådning om endringer i fag- og timestfordelingen og endringer i andre styringsdokumenter er 01.10.10. Endringer i styringsdokumentene for Kunnskapsløftet – Samisk sendes på høring i henhold til forvaltningsloven § 37 og sametingsrådet vil gjennomføre konsultasjoner før endringer fastsettes.

Sametingsrådet avventer rapporten fra den administrative arbeidsgruppen, men ser at det kan være behov for utarbeidelse av veiledning for organisering av opplæring i samisk.

Forslag 7: Angående spørretime for Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Plenumsledelsen har i sitt møte 01.09.10 behandlet saken og vedtatt følgende:

Tale- og forslagsretten under Sametingets forhandlinger er regulert i Sametinget arbeidsorden – i § 17 i forretningsorden og i § 10 i grunnreglene. Her sies det at kun møtende representanter har forslagsrett under Sametingets forhandlinger, og at møtende representanter og sametingsrådets medlemmer har talerett under forhandlingene i Sametinget.

Plenumsledelsen er enige om bestemmelsene som regulerer tale- og forslagsretten i Sametingets forhandlinger og vil derfor ikke ta til ordet for å endre på dette. Plenumsledelsen kan heller ikke se at SUPUs mulighet til å fremme sitt syn i aktuelle saker og komme med forslag til nye saker er avhengig av taletid i plenum.

Fagkomiteene i Sametinget har siden opprettelsen praktisert en ordning der alle som ønsker å komme med innspill i saker komiteen skal behandle, kan be om et møte med komiteen for å legge fram sitt syn i saken.

Plenumsledelsen er kjent med at også de politiske gruppene i Sametinget ofte mottar besøk av aktører som ønsker å påvirke gruppens syn i saker som Sametinget behandler.

Plenumsledelsen vil oppfordre SUPU til å ta kontakt med Sametinget når de ønsker å legge fram sitt syn for fagkomiteene.

Hvis SUPU har forslag til saker Sametinget skal arbeide med er det mulig å fremme også slike forslag.

Dette kan gjøres gjennom å ta direkte kontakt med sametingsrådets medlemmer eller en av representantene i Sametinget, eller ved å skrive til Sametinget.

For at Sametinget skal kunne ivareta interessen til alle våre brukere er engasjement og innspill fra ulike grupper svært viktig. Sametinget setter stor pris på alle typer engasjement og innspill, spesielt fra samisk ungdom.

Forslag 8: Samisk statistikk

Siste folketelling i Norge ble gjennomført i 2001. Behovet for nye folketellinger vil ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) ikke være til stede da statistikken heretter vil basere seg på opplysninger som finnes i registre. Behovet for å produsere samiskrelatert statistikk vil imidlertid ikke være dekket av slike registerbaserte opplysninger. Det eksisterer ikke noe heldekkende registeropplysninger om samisk identitet på individnivå, kun enkelte datakilder og registre der deler av den samiske befolkningen er identifisert. SSB gjennomfører derfor på oppdrag fra Sametinget og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) en utredning om muligheten for å utarbeide individbasert statistikk over den samiske befolkningen, på grunnlag av de registerdata som finnes.

Sametinget har mottatt en foreløpig vurdering fra SSB, som konkluderer med at det vil være store utfordringer knyttet til dette spørsmålet. Vurderingen følger vedlagt sametingsrådets beretning. Sametingsrådet vil vurdere ulike alternativer for utarbeiding av individbasert statistikk over den samiske befolkningen.

Forslag 9: Forebyggende helsearbeid for den samiske befolkningen.

I juni 2009 la Regjeringen fram samhandlingsreformen i form av en stortingsmelding. Denne ble vedtatt 27.04.10. Regjeringens mål med reformen er å styrke de kommunale helsetjenestene og samarbeidet mellom kommunene. Oppgavefordelingen i helse- og omsorgstjenesten skal endres slik at pasientens vei til riktig hjelp på riktig sted forbedres. Det legges opp til dialog mellom sentrale helsemyndigheter og Sametinget, og prosessen er igangsatt.

Fra Sametinget side er vi opptatt av å sikre at prioriteringer, og innretning av samhandlingstiltak som gjøres også skal gi gode effekter overfor den samiske befolkningen. Dette gjelder også tiltak som er av forebyggende karakter. Sametinget har derfor gjennom ulike møter med sentrale myndigheter kommet med innspill til Samhandlingsreformen allerede i forkant av arbeidet. Sametinget inviterte også samiske fagfolk til møtet med Helse og omsorgsdepartementet slik at de fikk lagt fram utfordringer og problemstillinger de møter i sitt arbeid for å gi samiske pasienter et godt tjenestetilbud.

Samhandlingsreformen vil ha konsekvenser for alle samer bosatt i Norge, og Sametinget har påpekt viktigheten av at det på et overordnet nivå må være et nasjonalt fokus på det samiske perspektivet i arbeidet. Regjeringen har pekt på helsetjenestene begrensede innsats på å begrense og forebygge sykdom, som en av de store utfordringene som innen helse. Sametinget har over flere år påpekt mangel på språk- og kulturkompetanse innenfor opplæring, mestring og rehabilitering for samiske pasienter. Sametinget vil fortsatt fokus på dette i arbeidet med samhandlingsreformen. Videre vil Sametinget fortsatt arbeide for dokumentasjon om folkehelse for den samiske befolkning da dette er nødvendig som grunnlag for videre forebyggende arbeid.

Sentrale myndigheter har ansvaret for igangsetting av tiltak med utgangspunkt i samhandlingsreformen både for aktører i de samiske områdene og andre områder. Sametinget vil fortsatt komme med innspill og være i dialog med sentrale myndigheter i dette arbeidet. Det er fortsatt dårlig tilgang til samisk språk- og kulturkompetanse i tjenestene, og Samhandlingsreformen må også ha fokus på hvordan denne utfordringen skal imøteses.

Forslag 10: Svar på spørsmål om Samisk nødmeldesentral - 110 Brann

Sametingsrådet innledet konsultasjoner om ivaretagelse av samisk språk- og kulturkunnskap i nødmeldetjenesten i august 2009.

Sametingsrådet er opptatt av at vi har en nasjonal beredskap som også tar høyde for samiske behov og rettigheter. Nødmelding og varsling i forhold til samiske brukere fungerer ikke tilfredsstillende i dag. Dette gjelder alle nødmeldingssentralene (110, 112, 113). Sametingsrådet har mottatt flere tilbakemeldinger på at dette kan få dramatiske konsekvenser for den enkelte.

Sametingsrådet er kjent med at Justis- og politidepartementet har opprettet Direktorat for nødkommunikasjon som skal ivareta oppgaven med å bygge opp et nytt digitalt nødnett for nød- og beredskapsstatene i Norge. Det planlagte nødnettet er et nytt landsomfattende digitalt radiosamband for brannvesen, politi og helsevesen. Dette skal gi etatene et felles, sikkert og avlyttingsfritt kommunikasjonsnett med god radiodekning og kapasitet til å dekke daglige hendelser så vel som større ulykker.

Det samiske folket har som urfolk rettigheter regulert i lov og internasjonale konvensjoner. I tillegg har samer bosatt i kommuner som er forpliktet av samelovens språkregler, rett til å bli møtt med samisk språk i kontakt med nødmeldetjenesten.

Sametingsrådet vil sikre at det planlagte digitale nødnettet også ivaretar og tilpasses det samiske samfunns behov for en forsvarlig og kvalitetssikret nød og beredskapstjeneste. En nasjonal beredskap må ta høyde for samisk levesett og samisk språk. Mange samer har blant annet en næringsvei som medfører at de befinner seg spredt over store områder, og har krav på et varslingssystem som også tar utgangspunkt i deres levevei. Grenseløst i Nord rapporten slår fast at samarbeidet mellom de finske og norske nødsentralmyndighetene bør intensiveres. Sametingsrådet er enig i dette, og mener at behovene til den samiske befolkningen må innlemmes også i dette arbeidet.

For å kunne sikre at den samiske befolkningens behov og rettigheter i forhold til nødmeldetjenesten ivaretas må sametingsrådet bli tatt med i det videre arbeidet. Sametingsrådet vil derfor be om konsultasjoner med Justis- og politidepartementet.

Etter at sametingsrådet innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet, har Direktoratet for sivilt beredskap avholdt tilsyn i kommunene i Indre Finnmark. Tema for tilsynet har vært ivaretagelse av samelovens språkregler for brukerne. Sametingsrådet fortsetter derfor sine konsultasjoner med Justis og politidepartementet.

Forslag 11: Helhetlig gjennomgang av barnehagetilbudet til samiske barn

Sametingsrådet er enige i at samiske barn skal ha et barnehagetilbud bygd på samisk språk og kultur. I følge barnehageloven har kommunen ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn i samiske distrikt bygger på samisk språk og kultur. I øvrige kommuner skal forholdene legges til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur. Barnehageloven § 2 understreker særskilt plikten barnehagen har til å ta hensyn til samiske barns språk og kultur.

Sametinget har årlige møter med Kunnskapsdepartementet hvor aktuelle saker for barnehagesektoren blir tatt opp. Sametinget konsulteres i saker som angår samiske barn. Kunnskapsdepartementet skal gjennomføre en gjennomgang av både barnehageloven og Rammeplan for barnehagen. Sametinget vil bli konsultert på et tidlig tidspunkt i forkant av disse prosessene.

Alle som mottar tilskudd til samiske barnehager skal levere rapport over bruk av midlene. Disse rapportene, samt besøk i barnehagene, blir brukt av Sametinget for å vurdere kvalitet i eksisterende tilbud. Det er for øvrig fylkesmannsembetene som har ansvar for tilsyn i barnehagene. Sametinget er i dialog med Kunnskapsdepartementet og fylkesmennene om deltakelse under tilsyn med barnehagene.

Sametingsrådet har igangsatt evaluering av tilskuddsordningen Tilskudd til samiske barnehager. Evalueringen vil bli presentert for Sametinget under plenum i uke 48. Det vil da bli avsatt tid til et seminar om barnehagetilbud for samiske barn.

Forslag 12: Etablering av samisk tolkesentral

I arbeidet med oppfølging av tiltak nedfelt i Regjeringens Handlingsplan for samiske språk er tolkeutdanning og autorisasjon av tolker et av tiltakspunktene. I den forbindelse deltok Sametinget på et møte i mars 2010 sammen med berørte departement og berørte høyskoler/universitet der tolkeutdanning og autorisasjon av samiske tolker var tema. Resultatet av dette møtet er at Kunnskapsdepartementet har tildelt 1 million kroner til et samarbeid mellom Sámi allaskuvla, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Oslo og Universitetet i Tromsø for å utvikle tolkeutdanning i de samiske språkene. Departementet legger vekt på at "institusjonene skal fokusere på samarbeid som medfører faglig konsentrasjon og mer robuste fagmiljøer som samlet bidrar til å styrke samisk tolkeutdanning".

Sametingsrådet er fornøyd med at arbeidet med etablering av en permanent samisk tolkeutdanning i de samiske språkene er i gang, og har tro og forventninger til at dette snart skal være på plass. Dette vil være med på å sikre en kvalitativ rekruttering av samiske tolker.

Sametingsrådet ser i likhet med forslagsstilleren behovet for en organisering av samisk tolketjeneste som dekker hele landet, og som i tillegg betjener alle samiske språk. I den forbindelse ser Sametingsrådet det som naturlig at Nasjonalt tolkeregister skal kunne fungere som et tolkeregister også for de samiske språkene. Nasjonalt tolkeregister er en landsdekkende oversikt over praktiserende tolker og deres kvalifikasjoner. Integrerings- og mangfolddirektoratet (IMDi) er nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor og systemeier for Nasjonalt tolkeregister. Kvalifiserte tolker på de samiske språk vil på linje med andre kunne bli oppført i dette registeret. Pr. i dag er fem nordsamiske tolker oppført i registeret. Nasjonalt tolkeregister finnes på www.tolkeportalen.no.

Forslag 13: Nei til oppdrettsanlegg i Ofotfjorden

Nordland fylkeskommune har gitt konsesjon til oppdrettsanlegg lokalisert til Tjukknisset, Evenes kommune og Gammelveggen, Narvik kommune 30.06.10. Sametinget blir ikke automatisk hørt av fylkeskommunene i deres behandling av konsesjonssøknader. Selv om NSR reiste denne saken i plenum 8. juni hadde sametingsrådet ikke mulighet til umiddelbart å følge opp disse sakene. Sametingsrådet vil på generelt grunnlag ta opp med fylkeskommunene at deres konsesjonsbehandling av akvakulturtiltak innebærer høring og medvirkning fra Sametinget. Dette følger også av Regjeringens eget høringsnotat om forvaltningsreformen hvor det heter at:

"For regjeringen er det av viktighet hvordan man ved overføring av oppgaver og myndighet til regionene skal ivareta samiske interesser, herunder konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget, på en god måte. Når oppgaver og myndighet overføres fra staten til regionene, vil det være en utilsiktet virkning dersom Sametinget og samiske interesser får mindre gjennomslag og innflytelse i forhold til berørte oppgaver/myndighet enn i dag. Det er derfor en målsetting for regjeringen at samisk innflytelse og medbestemmelse ikke skal svekkes på de saksområdene som overføres fra staten til regionene".

Sametinget er videre opptatt av at akvakulturtiltak ikke iverksettes uten å være i overensstemmelse med vedtatte arealplaner. Når tillatelser gis uten at det er i henhold til plan avskjæres også Sametinget fra muligheten til å uttale seg, eventuelt å reise innsigelser.

Forslag 14: Samiske barn i kommuner utenfor språkforvaltningsområdet

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber sametingsrådet om å arbeide for at samiske barn og ungdom utenfor språkforvaltningsområdet får den opplæring og styrking av samisk språk de har krav på.

Samtidig bes det om at samiske foreldres muligheter for medbestemmelse styrkes gjennom et landsdekkende offentlig Samisk Foreldreutvalg.

I Sametingets budsjett for 2010 er det satt av midler til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget er bevilget kr 3 500 000 til oppfølging av Regjeringens handlingsplan for samiske språk. Av denne bevilgningen avsettes kr 350 000 til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. For 2010 avsettes kr 4 160 000 til tilskudd for språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Det har blant annet blitt gitt midler til språkbadkurs, språktemakurs i matlaging og koftesyng, lekselesing på samisk og sørsamisk språkleir. Sametinget gjør i dag en stor innsats for samiske barn og unge, men på mange områder kan vi forbedre oss. Når det gjelder barnehagene har Sametinget møte med utvalgte kommuner årlig der det diskuteres saker som angår samiske barn og unge både innenfor og utenfor språkforvaltningsområdet. Når det gjelder grunnopplæringen vises det til at det arbeides med en sametingsmelding om opplæring og utdanning der det vil være naturlig å ta med behovet for å arbeide mer aktivt relatert til samiske barn og unge i kommuner utenfor språkforvaltningsområde.

Kunnskapsdepartementet har et overordnet ansvar i forhold til barnehage og skole. Med tanke på foreldrenes medbestemmelse er det i dag et foreldreutvalg for grunnskolen og et for barnehagene på nasjonalt nivå. Sametinget arbeider for at det skal bli samiske representanter i de nasjonale utvalg som nedsettes. Sametinget hadde foreslått en samisk representant til foreldreutvalget for barnehager, men dette ble ikke tatt til etterretning. Sametinget har påklagd dette vedtaket. Kunnskapsdepartementet foreslår nå at representanten som ble foreslått blir konsultativt medlem, men dette er noe vi ikke kan godta, og vil arbeide videre med saken.

Forslag 15: Rovdyrproblematikken i reindriftsnæringa og jordbruksnæringa

Sametingsrådet er klar over at fredet rovvilt forårsaker store årlige tap for reindriften og saueneæringen. Rådet er enig med forslagsstiller Marianne W. Magga om at situasjonen krever en innsats blant annet på registreringsnivået, fordi disse tallene danner grunnlag for størrelsene på kvotejakt og lisensfelling.

Sametingsrådet har tidligere uttalt at krav om dokumentasjon av kadaver ikke bør være det mest sentrale vilkåret for å få erstatning, samt at tall fra overvåking av rovvilt bør være svært holdbare da dette tallmaterialet er førende for forvaltningen av rovviltstammene. Samtidig vet vi at Staten stiller resurser til overvåking av fredet rovvilt, og at Norge prioriterer dette. Dette kjenner vi til gjennom vår deltakelse i kontaktutvalget for rovvilt, der vi får informasjon om overvåkingsprogrammet. Til tross for at Norge hevder å ha en god rovviltsovervåking, får Sametinget meldinger fra primærnæringene om at forvaltningen av rovvilt de senere årene har ført til en uakseptabel økning av de fleste rovviltartene. Sametinget vil følge opp dette overfor Miljøverndepartementet.

Forslag 16: Sametingsrådet må bry seg om sykehusstrukturer

Sametingsrådets helse og sosialpolitikk har som mål at samiske pasienter over hele landet skal motta en likeverdig helse og sosialtjeneste som befolkningen for øvrig. Dette forutsetter kunnskap om og kompetanse i samisk språk og kultur på alle nivåer i helsetjenesten. De fleste helseforetak har samiske pasienter i sitt nedslagsfelt. I arbeidet med sykehusstrukturer mener Sametinget at alle foretakene må ha fokus på hvordan behovet for økt kompetanse i samisk språk og kultur skal møtes. Med utgangspunkt i dette har Sametinget gitt hørings svar til Helse Nord's forslag til lokalsykehusstrategi hvor deriblant følgende er påpekt.

Rekruttering og stabilisering av arbeidstakere med lokal tilknytning er viktig for å øke stabiliteten av fagfolk med kompetanse i samisk språk og kultur. Samarbeid med utdanningsinstitusjoner må styrkes da dette gir foretak større mulighet til å påvirke kompetanseoppbygging ut i fra egne behov, deriblant etterspørre større fokus på samisk språk og kultur i utdanningene. Blant annet vil etter- og videreutdanninger med vekt på lokale behov og løsninger gi en større mulighet til å øke kompetansen i samisk språk og kultur i utdanningene. Sametinget påpeker også viktigheten av å etterspørre

kompetanse i samisk språk og kultur ved inngåelse av private spesialistavtaler. Videre påpeker Sametinget behovet for økt fokus på styrking av tolketjeneste, både i forhold til tilgjengelighet av tolk, behovet for tolk og bevissthet på når bruk av tolk ikke er en tilfredsstillende løsning i kommunikasjon med samiske pasienter.

Sametinget er positiv til Helse Nords fokus på desentralisering og godt samarbeid med kommunehelsetjenesten. Det sikrer at mange pasienter kan bli behandlet der de bor. Kommunehelsetjenesten har ofte mange ansatte med samisk språk- og kulturkompetanse, og kan være viktige kunnskapsyttere for Helse Nord når det gjelder å forbedre sitt tilbud til den samiske befolkningen. Samtidig er den kompetansehevingen som Helse Nord kan tilby kommunene viktig for å få til et godt desentralisert tilbud.

Merknad, NSRs sametingsgruppe v/representant Aili Keskitalo

Internasjonalt Samisk Filmsenter og Samisk filmfond

Norske Samers Riksforbund merker seg at Internasjonalt Samisk Filmsenters utfordring fortsatt er å sikre fast driftstilskudd til sentret. NSR konstaterer med tilfredshet Kulturdepartementets engasjement i saken. NSR mener det er viktig at driftstilskudd sikres også fra Sametingets side, og mener at Sametingsrådet må prioritere dette.

NSR mener at Internasjonalt Samisk filmsenter allerede gjør et viktig arbeid, og derfor må få tilstrekkelige rammebetingelser, slik at sentret får videreutvikle seg på egne premisser.

NSR mener også at Sametinget må bidra til opprettelse av et samisk filmfond, noe NSR foreslo i sak 47/09. Dessverre avviste Sametingets flertall dette forslaget. Et samisk filmfond vil stimulere til økt samisk filmproduksjon. Film både dokumenterer og formidler på samme tid, samt styrker kultur, identitet, språk og samfunnsdebatt.

Infonuorra

NSR sametingsgruppe er kjent med av driften av Infonuorra vil bli lagt ned allerede fra oktober dette år dersom det ikke finnes en annen finansieringsordning. Nordland fylkeskommune finansierer nettstedet i dag. NSR er bekymret over at Sametingsrådet ikke prioriterer arbeidet med å sikre videre finansiering og drift av nettstedet Infonuorra

Selvmordsforebygging

Sametingsrådet arbeider med en strategi for arbeidet med selvmordsforebygging. I den anledning planlegges det kurs i selvmordsforebygging for sametingsrådets politikere og administrasjon.

NSR sametingsgruppe registrerer at Sametingsrådet vil prioritere å kurse seg selv i selvmordsforebygging i stedet for å gi støtte til omsøkte prosjekter innenfor selvmordsforebygging og krisehåndtering. NSR mener at dette er feil bruk av Sametingets midler.

Sjølaksefiske

NSR støtter Sametingsrådets posisjon i saken om regulering av sjølaksefiske og beklager at man ikke har fått gjennomslag for det primære ønsket om å få tilbake reguleringen slik de var i 2007.

NSR anser at det er av største betydning å opprettholde det tradisjonelle sjølaksefisket på et nivå som er bærekraftig og som en kulturell aktivitet med en viss lønnsomhet. Eget matauk og selvforsyning samt lokal omsetning må kunne være en del av dette. Reguleringen av fisketidene for sjølaksefiske bør være slik at grunnlaget for fisket som en tradisjonell fangst og kulturbasert fiske ikke faller helt bort.

Vi vil vise til at sjølaksefiske er en del av den sjøsamiske kulturens beskatning av de ressurser som er tilgjengelig til en hver tid fra naturens side for matauk og som en del av næringsdrift. På fjordene fiskes det hovedsakelig torsk i vintermånedene, og sjølaksefisket foregår på våren når det ventes at laksen skal komme inn. Tradisjonelt begynte laksefisket i sjøen allerede i mai måned og er stort sett avsluttet i juli. NSR Oppstart av laksefiske først i juli måned, som reguleringene legger opp til i enkelte områder, vil slå en strek over det tradisjonelle kulturbaserte fisket i fjordene.

NSR noterer seg at forvaltningen gjennom regulering av fisketider fortsatt forsøker å legge opp til begrensninger i sjølaksefisket i de fleste sjøsamiske områder. Dermed bærer tradisjonelle

sjølaksefiskere en uforholdsmessig stor byrde i forhold til bærekraftig forvaltning av villaksbestandene i Norge.

Kystfiskeutvalget

Sametingsrådet rapporterer til plenum om oppfølging av Kystfiskeutvalgets forslag, og vektlegger i følge egen beretning løpende kontakt med opposisjonsleder. NSR sametingsgruppe understreker at man gjerne kan tiltale NSRs parlamentariske leder som opposisjonsleder, men at NSRs sametingsgruppe ikke kan ha noe ansvar for å informere andre grupper i opposisjonen. Dette er Sametingsrådets ansvar.

Når det gjelder ambisjonen om løpende kontakt så konstaterer NSR sametingsgruppe at man er blitt informert om status i saken i slutten av mars, og sist den 9.07.10. En riktigere betegnelse kunne være sporadisk kontakt.

420 kV-linja

NSR sametingsgruppe merker seg at Sametingsrådet vurderer å trekke seg fra en arbeidsgruppe som skal avklare prinsipielle spørsmål og rutiner knyttet til konsultasjoner med NVE. NSR sametingsgruppe vil advare mot å melde seg ut av prosessen i forhold til en forvaltningsenhet som er ansvarlig for mange inngrep i samiske områder.

NSR sametingsgruppe etterlyser videre Sametingsrådets holdning i forhold til byggingene av den nye 429 kV kraftlinja mellom Balsfjord og Hammerfest. NSR sametingsgruppe konstaterer at president Egil Olli i media (Sågat 17.08.10) har avslått å tilkjenne Sametingsrådets syn i saken, i påvente av ytterligere utredninger. Dette synet framgår heller ikke av Sametingsrådets beretning.

NSR sametingsgruppe mener at foreliggende konsekvensutredninger gir et tilstrekkelig grunnlag for å kunne si noe om saken. NSR sametingsgruppe oppfordrer Sametingsrådet til å gi sin prinsipielle støtte til de mange berørte reinbeitedistriktene og til næringsorganisasjonen NRL i saken. Det er med stor bekymring vi registrerer at Arbeiderpartiets nestleder i media (Nordlys 22.09.10) avviser at folkeretten kan beskytte reindriften mot disse arealinngrepene.

NSR sametingsgruppe oppfordrer Sametingsrådet til å være mer aktive for å sikre samiske næringers interesser i forbindelse med kraftlinjebygginga. Det er ikke samiske behov som ligger til grunn for denne linja, men et ønske om økt industrialisering og krafteksport fra Finnmark, noe som også vil ha konsekvenser for reindriften. Sametinget må sikre alternativer for sjø- og jordkabel utredet for 420kV linja som skal gå fra Balsfjord til Hammerfest, men planlegges forlenget i begge retninger. Kraftlinja representerer det største sammenhengende naturinngrepet i moderne tid. Utbyggingen kommer blant annet til å berøre de aller fleste reinbeitedistriktene i områdene samt andre samiske næringer.

Samerettsutvalget II

NSR sametingsgruppe konstaterer at det ikke har vært noen aktivitet i forhold til oppfølgingen av Samerettsutvalget II. NSR oppfordrer Sametingsrådet til å vise større engasjement i forhold til denne viktige rettighetsprosessen, som synes å ha stoppet helt opp. Dette er viktigere enn noen sinne, sett i lys av økt press på arealene fra Troms og sørover som f.eks. kraftlinjer og mineralvirksomhet.

Arbeidsseminar om urfolksrettigheter i klimaforhandlingene

NSR Sametingsgruppe bemerker at Sametinget i beretningsperioden ikke har mottatt invitasjon for å være med i Norges delegasjon til et teknisk ekspertseminar om urfolksrettigheter i FNs klimaforhandlinger. Seminarrets målsetting er å utforme spesifikke forslag på tekst om urfolksrettigheter for FNs klimakonvensjon som skal forhandles ved Klimakonvensjons 16. partsmøte i Mexico i desember dette år.

Mexico, som er vertskap for FNs klimakonvensjons 16. partsmøte (COP16) i desember, gjør med dette arbeidsseminar et seriøst forsøk på å komme til enighet om urfolks relaterte problemstillinger i klimaforhandlingene, når de 27.-29. september samler urfolks- og statlige representanter fra hele verden til et arbeidsseminar i Mexico. Det er lagt opp til et lite seminar, som skal jobbe effektivt frem mot konstruktive løsninger om urfolksspørsmålet i klimaforhandlingene.

NSR anser dette som at Norge ikke prioriterer å finne løsninger på utestående spørsmål om urfolk i klimaforhandlingene. Dette bekrefter at Norge ikke er oppriktig i forhold til ønsket om å finne løsninger på urfolksproblematikken i klimaforhandlingene.

Ang. rådets oppfølging av nye saker kunngjort på plenumsrådet sak 18/10.

Forslag 11 Helhetlig gjennomgang av barnehage tilbudet til samiske barn

NSRs sametingsgruppe vil vise til at arbeidet med å sikre tilstrekkelig med samiske barnehageplasser er et arbeid som må ta utgangspunkt i de faktiske behovene. Dagens strukturer når det gjelder antallet samiske barnehageplasser og lokaliseringen av disse er etablert i stor utstrekning som følge av private initiativer og etableringer av samiske barnehager. Det medfører at behovene for samiske barnehageplasser ikke er kartlagt og behandlet som en helhetlig sak, noe som også fører til at initiativer for å sikre etableringer der behovene er ikke nødvendigvis tar utgangspunkt i en slik helhetlig tilnærming.

NSRs sametingsgruppe mener at en gjennomgang av tilskuddsordningen som sametingsrådet har berammet ikke nødvendigvis tar utgangspunkt i behovet som samiske barnehagebrukere reellt sett har, men er mer et uttrykk for den eksisterende barnehagestrukturen og tilskuddsmottakeres rapportering på den situasjonen som eksisterer i forhold til den nåværende barnehagestrukturen.

Videre vil NSRs sametingsgruppe peke på at det er viktig å ha oversikt over behovene for samiske barnehageplasser både i nord-, lule- og sørsamiske områder slik at man sikrer at det rekrutteres og utdannes tilstrekkelig med førskolelærere og barne- og ungdomsarbeidere til de samiske barnehageplassene. NSRs sametingsgruppe vil vise til at arbeidet med å sikre tilstrekkelig med samiske barnehageplasser er et arbeid som må ta utgangspunkt i de faktiske behovene. Dagens strukturer når det gjelder antallet samiske barnehageplasser og lokaliseringen av disse er etablert i stor utstrekning som følge av private initiativer og etableringer av samiske barnehager. Det medfører at behovene for samiske barnehageplasser ikke er kartlagt og behandlet som en helhetlig sak, noe som også fører til at initiativer for å sikre etableringer der behovene er ikke nødvendigvis tar utgangspunkt i en slik helhetlig tilnærming.

NSRs sametingsgruppe mener at en gjennomgang av tilskuddsordningen som sametingsrådet har berammet ikke nødvendigvis tar utgangspunkt i behovet som samiske barnehagebrukere reellt sett har, men er mer et uttrykk for den eksisterende barnehagestrukturen og tilskuddsmottakeres rapportering på den situasjonen som eksisterer i forhold til den nåværende barnehagestrukturen.

Videre vil NSRs sametingsgruppe peke på at det er viktig å ha oversikt over behovene for samiske barnehageplasser både i nord-, lule- og sørsamiske områder slik at man sikrer at det rekrutteres og utdannes tilstrekkelig med førskolelærere og barne- og ungdomsarbeidere til de samiske barnehageplassene.

Forslag 13: Nei til oppdrettsanlegg i Ofotfjorden.

NSR sametingsgruppe registrerer at sametingsrådet ikke har gjort noen konkret henvendelse, hverken til Narvik kommune eller Nordland fylke, angående oppdrettsanlegg i Ofotfjorden. Dette til tross for at man fra Sametingsrådets side mener å ha en strategi for næring sier at: "Arbeide for at oppdrettsnæringen drives etter økologiske prinsipper og at enkelte fjorder fredes mot oppdrettsanlegg".

III Votering

- Av 39 representanter var 37 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Egil Olli, saksordfører	Aili Keskitalo Gunn-Britt Retter Trond Are Anti
	Egil Olli	
2	Geir Tommy Pedersen, forretningsorden	
3	Randi A. Skum	Geir Tommy Pedersen
	Randi A. Skum	
4	Heidi Persdatter Greiner Haaker	Kirsti Guvsám Geir Tommy Pedersen
5	Aili Keskitalo	
6	Bjørn Inge Mo	Randi A. Skum
	Bjørn Inge Mo	
7	Inga-Lill Sundset	Geir Tommy Pedersen
	Inga-Lill Sundset	
8	Gunn-Britt Retter	
9	Silje Karine Muotka	
10	Olaf Eliassen	Per Andersen Bæhr Gunn-Britt Retter Geir Tommy Pedersen
	Olaf Eliassen	
11	Mariann Wollmann Magga	Trond Are Anti
12	Per Andersen Bæhr	Aili Keskitalo Geir Tommy Pedersen Silje Karine Muotka
	Per Andersen Bæhr	
13	Åge Nordkild	
14	Geir Johnsen	
15	Willy Ørnebakk	
16	Marianne Balto	
17	Lailá Susanne Vars	
18	Kirsti Guvsám	
19	Skjalg Asbjørn Jensen	
20	John Kappfjell	
21	Randi A. Skum	
22	Marianne Balto	
23	Anders Somby jr.	
24	Silje Karine Muotka	
25	Egil Olli, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

- Sametingsrådets beretning tas til orientering.

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.09.10 kl. 11.55.

Sak 29/10 Spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11

Arkiv Arkivsaksnr.
SF- 10/4523

Saken påbegynt 28.02.10 kl. 14:05.

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	21.09.2010	representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Forsoningstiltak
2	21.09.2010	representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Riksrevisjonen
3	21.09.2010	representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe	Ressursskole for læremiddelutvikling i lulesamisk område
4	21.09.2010	representant Gunn-Britt Retter, NSR/SåBs sametingsgruppe	Miljøgifter og Mineralveileder
5	21.09.2010	representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Opplæring i samisk fører til rett til fritak for opplæring og vurdering i norsk sidemål
6	21.09.2010	representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Nye oppdrettskonsesjoner i Tysfjord
7	21.09.2010	representant representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe	Hummeroppdrett i Tysfjord
8	20.09.2010	representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe	Samisk Parlamentarisk Råd
9	20.09.2010	representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe	Bruk av Sametingets valgmanntall til undersøkelser og statistikk
10	20.09.2010	representant Kirsti Guvsám, NSRs sametingsgruppe	Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Oslo kommune

II Spørsmål og svar

Spørsmål 1 fra representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Forsoningstiltak

Den 22. desember 2009 uttalte sametingsrepresentant Odd Iver Sara (Árja) til NRK sameradioen at 250.000 kroner fra Sametinget skulle bevilges til forsoningstiltak. Disse midlene skulle blant annet kunne brukes i forhold til barn og unge som opplever mobbing, for eksempel i Alta. I følge artikkelen hos NRK sameradio skulle hvem som helst kunne søke om midler til forsoningstiltak, men først skulle

sametingsrådet avklare rammene. Er rammene for prosjektet og midlene nå avklart, og er ordningen offentliggjort for allmennheten slik at man kan søke finansiering for forsoningstiltak? Hva har sametingsrådet gjort med saken om mobbing i Alta som artikkelen og representanten viser til?

Lenke: http://www.nrk.no/kanal/nrk_sami_radio/1.6920409

Sametingsrådets svar på spørsmål 1:

Det er i Sametingets budsjett for 2010 avsatt kr 250 000 til Verdde-prosjekt.

Dette er et pilotprosjekt hvor dialog og samarbeid mellom barn/unge er sentralt, og der samiske eldre er en naturlig ressurs. Formålet er å involvere barn, unge og eldre i et felles prosjekt, der eldre samers kunnskap brukes til å synliggjøre verdifull tradisjonskunnskap på en måte som bidrar til større forståelse og bevaring av denne kunnskapen, på tvers av alder, kultur, språk og geografisk tilhørighet.

Sametingsrådet har invitert kommunene Alta og Kautokeino til et felles prosjekt, der barn/unge er involvert og samiske eldre en naturlig ressurs i gjennomføringen av prosjektet. Kommunene er invitert til å planlegge et felles prosjekt hvor innhold, gjennomføring og kostnader tydeliggjøres. Samarbeid mellom skolene/barnehagene kan være et godt utgangspunkt.

Ordningen forvaltes av Sametingsrådet.

Spørsmål 2 fra representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Riksrevisjonen

Sametingsråd Marianne Balto har ved flere anledninger skriftlig gitt uttrykk for at det er ryddet opp i Sametingets "økonomiske rot" med henvisning til kommentarer som Riksrevisjonen har hatt til Sametingets økonomiforvaltning tidligere.

I den sammenheng fremkommer følgende i Riksrevisjonens dokument 1(2009-2010):

3.7 Sametingets tilskuddsforvaltning Riksrevisjonen har ved flere anledninger rapportert om svakheter ved tilskuddsforvaltningen i Sametinget.

I Dokument nr. 1 (2008-2009), punkt 4.3 "Sametingets tilskuddsforvaltning", opplyser Riksrevisjonen at Sametingets tilskuddsforvaltning og rutinene for internkontroll vil bli fulgt opp. Revisjonen av regnskapet for 2008 viser at tilskuddsforvaltningen i Sametinget fortsatt ikke er tilfredsstillende. Når det gjelder tidligere påpekte svakheter, blir det opplyst at innføringen av saksbehandlingssystemet Acos WebSak, som skal sikre dokumentasjon av saksbehandlers kontroll, har tatt lengre tid enn forutsatt. Sametinget opplyser videre at status for gjenstående gamle tilsagn ikke er tilfredsstillende. I den forbindelse vil Sametinget videreføre og intensivere arbeidet med oppfølgingen av gamle tilsagn, og fokusere spesielt på områdene læremidler og kultur. Saken følges opp i den løpende revisjonen.

Er det slik å forstå at sametingsrådet ikke har tatt til følge de anmerkningene som Riksrevisjonen påpekte i dokument nr. 1 (2008-2009) og gjennomført nødvendige tiltak for å forbedre tilskuddsforvaltningen siden Riksrevisjonen gientar kritikken i dokument 1 (2009-2010)? Ber om at sametingsrådet utdyper hva kritikken omhandler mer detaljert.

Sametingsrådets svar på spørsmål 2:

Riksrevisjonen utfører revisjon av Sametingets regnskap og budsjett årlig. I sitt avsluttende revisjonsbrev for 2008 regnskapet hadde Riksrevisjonen ingen vesentlige merknader til regnskapet og virksomhetens gjennomføring av budsjettet. Men de hadde noen anmerkninger til Sametingets tilskuddsforvaltning. Dette gjelder oppfølging av gamle tilsagn og at innføring av saksbehandlingssystemet (forbedret intern kontroll) ikke ble ferdigstilt som planlagt i Sametingets administrasjon, viser til Riksrevisjonens dokument 1 (2009-2010), punkt 3.7.

Sametinget har hatt og jobber kontinuerlig med forbedringer av systemene og rutinene slik at intern kontrollen skal være god.

Blant annet kan følgende forhold nevnes:

Sametinget har som mål at gyldige tilsagn skal være lavest mulig. Gyldige tilsagn er tilskudd/prosjekter som ikke er avsluttet ved årsskiftet og som har en varighet fra ett til fem år. Læremiddel prosjektene er de som erfaringsvis har lengst varighet. Sametinget har stort fokus på å gjennomgå og følge opp eldre tilsagn. Som eksempel kan nevnes at gyldige tilsagn fra 2008 til 2009 ble redusert med 9 905 494, samtidig ble det foretatt tilbaketrekninger av tilsagn på ca kr 3 500 000 i årene 2008-2009. I tillegg har Sametinget gjennomført møter med alle forlagene mht. gjennomgang av eldre prosjekter, og det er avtalt hvilke som skal avsluttes og videreføres.

Saksprosesser – verktøy for søknadsbehandling i tilskuddsforvaltningen ble tatt i bruk i februar 2009. Systemet ble tatt i bruk for de tilskuddsordningene med søknadsfrist 1. februar 2009. I løpet av mars og april 2009 er også systemet tatt i bruk for de tilskuddsordningene med søknadsfrist 1. mars 2009 og 1. april 2009. Systemet er en tilleggsmodul til saksbehandlingssystemet Acos WebSak. Med saksprosessene gis det dokumentasjon på at de nødvendige kontrollpostene er utført. Dessuten får man god oversikt over hvor langt man er kommet i en sak. Saksbehandlerne følger samme saksgang for de enkelte tilskuddsordningene. Dette fører til lik behandling av sakene, uavhengig av saksbehandler.

Videre har Sametinget gjennomført evaluering av tospråkligstilskudd (sak 19/09) til kommuner og fylkeskommuner og Sametingsrådet har hatt møter med kommuner og fylkeskommuner vedrørende oppfølging av evalueringen. I tillegg er det etablert en intern arbeidsgruppe som skal jobbe med å endre retningslinjene for tospråkligstilskuddet. Dette arbeidet er tidkrevende da Sametinget også må innhente tilbakemeldinger på forslagene fra kommunene og fylkeskommunene. Den interne arbeidsgruppen har arbeidet frem et forslag til nye tildelingskriterier som blir lagt frem på seminaret under Sametingets plenum 29.09.10. Forslaget til nye retningslinjer for tospråkligstilskuddet blir behandlet under plenumssamling i november 2010 sammen med budsjett for 2011.

Det er også igangsatt et arbeid med å utarbeide faste maler for rapportering av alle virkemidler.

Tilslutt vil også sametingsrådet informere om at Riksrevisjonen i sitt avsluttende revisjonsbrev for 2009 regnskapet ikke har noen vesentlige merknader til regnskapet og virksomhetens gjennomføring av budsjettet.

Spørsmål 3 fra representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe

Ressursskole for læremiddelutvikling i lulesamisk område.

NSR foreslo i forbindelse med behandlingen av Sametingets strategiske læremiddelplan at Ajlávta skávla/Drag skole skulle bli en ressursskole for læremiddelutvikling i lulesamisk område. I forbindelse med Sametingets budsjett for 2009 og 2010 ble det bevilget midler til at Ajlávta skávla/Drag skole skulle bli en ressursskole for læremiddelutvikling i lulesamisk område.

1. Hva er status i dette arbeidet? Hvilken dialog har det vært mellom Ajlávta skávla/Drag skole og Sametingsrådet?

Sametingsrådets svar på spørsmål 3:

Drag skole i Tysfjord kommune er tildelt ressurser både i 2009 og 2010 til et ressursskoleprosjekt. Styringsgruppa for prosjektet er satt sammen av rektor ved Drag skole, representanter for Tysfjord kommune, fylkesmannen i Nordland og Sametinget. De har holdt tre styringsgruppemøter hvert år.

Drag skole sendte prosjektrapport til Sametinget i mars i år. I rapporten går det frem at de fikk en sen start i 2009 pga av mangel på ressurspersoner. Prosjektleder er i halv stilling, mens de fire lærerne som er tilknyttet prosjektet, har en 20 % ressurs hver.

Prosjektet arbeider med lærebøker for opplæring i lulesamisk og temahefter i RLE-faget (Religions-, livssyns- og etikk-fag) og historie. Sametinget har ikke fått rapport om ferdigstilte læremidler fra ressurskolen.

Sametingsrådet har møte med ordføreren i Tysfjord kommune den 28.09.10 og vil bl.a. samtale om resultatene fra ressurskoleprosjektet og hvilke utfordringer de har møtt.

Sametingsrådet ønsker å evaluere det lulesamiske ressurskoleprosjektet før man tar en endelig beslutning om ressurskolemodellen er egnet for effektiv læremiddelutvikling. Spørsmålet om effektiv læremiddelutvikling vil for øvrig være en viktig del av arbeidet med en sametingsmelding om opplæring.

Spørsmål 4 fra representant Gunn-Britt Retter, NSR/SáB sametingsgruppe

Miljøgifter og Mineralveileder

På møte med sjølaksefiskeforeningene i Lakselv 31. oktober i fjor, sa rådsmedlem Laila Susanne Vars på spørsmål om Sydvaranger gruves miljøgiftutslipp i Bøkfjorden, en nasjonal laksefjord i Sør Varanger, at Sametingsrådet ville be om konsultasjoner med tidligere Statens Forurensningstilsyn, nå Klima og forurensningsdirektoratet (Klif), om saken.

- Hva oppnådde Sametingsrådet med den varslede konsultasjonen?

- Hvor står saken om utslippene fra Sydvaranger gruver nå?

Sametingets mineralveileder for undersøkelser og drift på mineralressurser, som ble vedtatt i juni i år, sier at Sametinget aktivt vil bidra til dialog med næringsliv, samiske interesser, og lokale, regionale og sentrale myndigheter (...). Etter denne veilederen inngikk Sametinget 1. september en intensjonsavtale med Nussir ASA.

- Hvilken dialog har det vært med samiske interesser og lokale myndigheter forut for intensjonsavtalen med Nussir ASA ble inngått?

- Hvilke målsetninger har sametingsrådet for forhandlingene, og hva vil man gjøre om virksomhetene unnlater å gå inn på avtale med Sametingsrådet?

Sametingsrådets svar på spørsmål 4:

Miljøgifter i Bøkfjorden, Sør-Varanger

Når det gjelder spørsmålene knyttet til Sydvaranger Gruves utslippstillatelse i Bøkfjorden så er den saken redegjort for i sak 28/10 Sametingsrådets beretning om virksomheten i bolken om oppfølging av nye saker. Det er ikke nødvendig å gjenta det samme her. Kortversjonen er at Sametingsrådet har en dialog med Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) om utslippstillatelsen til Sydvaranger Gruve AS.

Klif har i brev av 9 juli 2010 til Sametinget redegjort for status omkring utslippstillatelsen til Sydvaranger Gruve AS. Det er avdekket avvik knyttet til kontroll med bruk av kjemikalier. Det viser seg at virksomheten ikke overholder utslippskrav. Klif ser alvorlig på avvikene og har påpekt til Sydvaranger Gruve AS at de plikter å rette opp forholdet så raskt som mulig. Klif vil avvente behandlingen av ytterligere utslippstillatelse inntil virksomheten kan dokumentere at den har rettet opp avvikene fra den gjeldende tillatelsen.

Klif understreker at en ytterligere økning i produksjonen og ytterligere utslippstillatelse vil utløse krav om konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven. En eventuell ny utslippssøknad med konsekvensutredning skal da på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner og legges ut til offentlig ettersyn. En slik behandling tar normalt minste ett år. Sametinget kommer da i befatning

med saken før en eventuell beslutning om at tiltaket kan gjennomføres. Sametingsrådet vil følge saken videre opp ovenfor Klif og andre offentlige instanser i tiden fremover.

Oppfølgingen av mineralveilederen

Dialogen med næringsliv, samiske interesser, og lokale, regionale og sentrale myndigheter vil foregå fortløpende. I Finnmark deltar Sametinget i et nyetablert mineralforum hvor disse aktørene deltar. Siste møte der var 1. september. Sametingspresidenten deltok også på Norsk bergindustri sin høstkonferanse 2. september. Det er avtalt at det skal være eget møte med Statskog SF for å drøfte oppfølgingen av mineralveilederen. Sametinget har også løpende dialog med de reinbeitedistrikt som blir berørt av undersøkelsesarbeider og søknad om utvinningsrett.

Sametingsrådet har hatt samtaler med leder av reinbeitedistrikt 22 Fiettar 2. juni og 23. august der skisse til intensjonsavtale med Nussir AS ble forelagt og diskutert. Sametingsrådet har etter ønske fra reinbeitedistriktet stilt seg positiv til å komme på et felles møte med Nussir for å redegjøre for og drøfte innholdet i intensjonsavtalen.

Sametingsrådet målsettinger med forhandlingene om søknad om driftskonsesjon fra Nussir ASA er å sikre de rettigheter samene har i henhold til folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Videre skal eventuell næringsvirksomhet på kobber i Repparfjord, Kvalsund kommune være til gagn for og styrke samisk kultur og lokalsamfunn, samt at det eventuelt skjer i sameksistens med for tradisjonelle samiske næringer og bruk. Dette følger av Sametingets vedtak i Sak 21/10 og ligger inne i intensjonsavtalen med Nussir ASA. Intensjonsavtalen er inngått i henhold til mineralveilederen pkt. 4.2. Om forhandlingene ikke medfører en avtale om søknad om driftskonsesjon skal det utarbeides en felles forhandlingsprotokoll etter mineralveilederen pkt. 5.7. Sametingsrådet kan ikke spekulere i hva som skjer om Nussir ASA velger å ikke følge opp en avtale.

Spørsmål 5 fra representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Opplæring i samisk fører til rett til fritak for opplæring og vurdering i norsk sidemål.

Om opplæring i samisk fører til rett til fritak for opplæring og vurdering i norsk sidemål Det råder fremdeles usikkerhet om elever som har opplæring i samisk 2. språk nivå 2 og 3 har rett til fritak for opplæring og vurdering i norsk sidemål. NSR har stilt skriftlig spørsmål om dette i Plan og finanskomiteen i februar under behandling av Sametingets årsmelding. Sametingsrådet skulle avklare dette spørsmålet nærmere med departementet.

Kan sametingsrådet nå avklare om elever med samisk som 2. språk nivå 2 og 3 har rett til fritak for opplæring og vurdering i norsk sidemål?

Sametingsrådets svar på spørsmål 5:

I forskrift til opplæringsloven § 1-11 Opplæring i skriftleg sidemål heter det:

For desse elevane gjeld ikkje kravet om opplæring i skriftleg sidemål:

Elevar med opplæring i samisk som førstespråk eller andrespråk

Elever med opplæring i samisk som andrespråk, samisk 2 og samisk 3 har dermed rett til fritak for opplæring i skriftlig sidemål.

I rundskriv Udir 1-2010 *Individuell vurdering i grunnskolen og videregående opplæring etter forskrift til opplæringsloven kapittel 3* fremgår det at fritak fra opplæring og vurdering med karakter i skriftlig sidemål ikke gir eleven fritak fra å lese tekster på sidemål eller opplæring i språkhistorie eller norsk språkutvikling på sidemål. Fritak fra skriftlig sidemål dekker altså ikke de muntlige delene av faget norsk. Elever som er fritatt fra opplæring i skriftlig sidemål etter § 1-11 skal ikke delta i opplæringen i skriftlig sidemål eller ha vurdering i skriftlig sidemål (Rundskriv Udir 1-2010 s. 37-41).

Forskrift til opplæringsloven § 1-11 ble endret 1. juli 2009. Skriftlig sidemål erstatter begrepet norsk sidemål, som ble brukt tidligere. Ifølge Rundskriv Udir 1-2010 innebærer dette ingen realitetsendring. Sametingsrådet er kjent med at representanter for opplæringssektoren på ulike nivåer har oppfattet begrepet norsk sidemål annerledes, og praktisert en ordning hvor de har fritatt elevene fra all sidemålsopplæring.

Det har vært ulike syn på hvorvidt endringene i forskriftsteksten har betydning for det praktiske arbeidet i skolen. Spørsmålet ble fremmet i konsultasjonsmøte mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet 24. juni 2009, uten at en kom til enighet. I protokollen fra konsultasjonsmøtet vises det til opprettelsen av arbeidsgruppa som skal se på fag- og timefordeling og andre styringsdokumenter. Forskrift om fritak for opplæring og vurdering i (skriftlig) sidemål må ses i sammenheng med læreplaner i norsk, timetallet i norsk og samisk og det totale timetallet. Arbeidsgruppa skal foreslå nødvendige endringer i forskrift til opplæringsloven, læreplaner og fag- og timefordeling. Arbeidsgruppas forslag blir gjenstand for konsultasjon og endringer i forskrift til opplæringsloven, fag- og timefordeling og læreplaner sendes på høring.

Spørsmål 6 fra representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Nye oppdrettskonsesjoner i Tysfjord

Har Sametingsrådet gjort noe nå med saken for å stoppe tillatelse av nye oppdrettskonsesjoner der lokale fiskere og lokalbefolkningen er i mot?

Fylkesmannen i Nordland har gitt utslippstillatelse til 2 nye lokaliteter i Tysfjorden til Musken Laks AS.

Musken Laks AS har søkt om utslippstillatelse til 3 lokaliteter til, blant annet i Bjørkvik i Tysfjord. Det er Nordland fylkeskommune som gir de endelige tillatelsene til nye oppdrettskonsesjoner.

NSR har løftet saka på Sametingets plenumsmøte i februar i år og stilt spørsmålsteget om miljøkonsekvensene og om nye oppdrettslokaliteter er gitt i forståelse med fjordfiskernes og lokalbefolkningens behov og i forståelse med Tysfjord kommune.

I Rådets beretning i mai 2010 sa Rådet at man avventet mottakelse av Havforskningsinstituttets rapport om konsekvenser av oppdrett i forhold til villfisk, før Rådet kunne gjøre noe med saka.

I mellomtiden mens Sametingsrådet har brukt lang tid på å vente på Havforskningsinstituttets rapport, har Nordland fylkeskommune godkjent utslippstillatelse til 2 lokaliteter.

Saka haster!!!

Har Sametingsrådet gjort noe nå med saken for å stoppe tillatelse av nye oppdrettskonsesjoner der lokale fiskere og lokalbefolkningen er i mot?

Sametingsrådets svar på spørsmål 6:

Et vilkår for å kunne få tillatelse etter akvakulturloven til å drive fiskeoppdrett, er at det også blir gitt utslippstillatelse etter forurensningsloven. Fylkesmannen gir utslippstillatelse ut fra lokalitetens tåleevne. Ved etablering av oppdrettsanlegg skal Fylkesmannen vurdere konflikter knyttet til friluftsliv, naturvern, vilt og fiskeinteresser.

Det er videre fylkeskommunen som med virkning fra 1.1.2010 tar endelig beslutning i medhold av akvakulturloven. Herunder tildeling av tillatelser etter akvakulturloven til oppdrett av matfisk av anadrome og marine arter, og havbeite, samt myndighet til å avgjøre søknader tilknyttet eksisterende tillatelser og lokaliteter.

Sametinget blir ikke automatisk hørt av verken fylkesmann eller fylkeskommunene i deres behandling av henholdsvis utslippstillatelse etter forurensningsloven og tillatelse etter akvakulturloven. Sakene om nye oppdrettslokaliteter i Tysfjord har ikke blitt tilsendt Sametinget. Sametingsrådet vil på generelt

grunnlag ta opp med fylkeskommunene at deres konsesjonsbehandling av akvakulturtiltak innebærer høring og medvirkning fra Sametinget

Sametinget er videre opptatt av at akvakulturtiltak ikke iverksettes uten å være i overensstemmelse med vedtatte arealplaner. Når tillatelser gis uten at det er i henhold til plan avskjæres også Sametinget fra muligheten til å uttale seg, eventuelt å reise innsigelser.

Spørsmål 7 fra representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe

Hummeroppdrett i Tysfjord

Nordland fylke har gitt tillatelse til hummeroppdrett i Tysfjord. Lokalbefolkningen har gått i mot. Hvordan har dialogen mellom Sametinget og Nordland fylkeskommune vært når det gjelder tillatelse til hummeroppdrett i Tysfjord?

Sametingsrådets svar på spørsmål 7:

I lys av forvaltningsreformen fikk fylkeskommunene nye oppgaver og myndighet fra 1. januar 2010. Herunder tildeling av tillatelser etter akvakulturloven til oppdrett av matfisk av anadrome og marine arter, og havbeite, samt myndighet til å avgjøre søknader tilknyttet eksisterende tillatelser og lokaliteter.

Nordland fylkeskommune har gitt tillatelse til havbeite av hummer på lokalitetene Kjerrskjær og Nordbukt i Tysfjord kommune den 25-26. juni 2010. Sametingsrådet har klaget på begge disse vedtakene som er gjort i Fylkesrådet i Nordland. Sametingsrådet vet foreløpig ikke når klagene blir ferdigbehandlet.

I forkant av behandlingen av sakene i Fylkesrådet gav Sametingsrådet skriftlig beskjed om at vi ønsket konsultasjoner med Nordland fylkeskommune om saken. Fylkeskommune tok ikke hensyn til dette innspillet.

Sametingsrådet er av den klare oppfatningen om at dersom saker etter akvakulturloven direkte påvirker samiske interesser så er dem konsultasjonspliktige. Problemet er imidlertid at konsultasjonsavtalen gjelder mellom statlige myndigheter og Sametinget.

I forbindelse med forvaltningsreformen var både regjeringen og Sametinget opptatt av at samiske interesser skal ivaretas ved overføringer av oppgaver og myndighet fra staten til regionene, herunder konsultasjonsavtalen. Det var også enighet at samisk innflytelse og medbestemmelse ikke skal svekkes på de saksområdene som følger av forvaltningsreformen. Det er en utfordring for Sametingsrådet å skape forståelse for dette hos fylkeskommunene. Sametingsrådet legger opp til at denne problematikken drøftes med alle fylkeskommunene i det samiske området. Dette kan blant annet gjøres gjennom arbeidet med de samarbeidsavtalene som Sametinget har med fylkeskommunene.

Dersom Sametingsrådets klage på havbeite av hummer i Tysfjord ikke tas direkte til følge hos Nordland fylkeskommune vil klagene bli oversendt Fiskeridirektoratet i Bergen for en sluttbehandling. Fiskeridirektoratet er en statlig myndighet, og det vil da bli gjennomført konsultasjoner om saken i forhold til de temaer som er antydnet i vår klage. Dette gjelder forholdet til samiske rettigheter i området, planer om marint vern i Tysfjord og miljøhensyn. Samt behov for konsultasjoner mellom relevant myndighet og direkte berørte samer eller samiske lokalsamfunn.

Spørsmål 8 fra representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe

Samisk Parlamentarisk Råd

President Egil Olli, du har knapt møtt på styremøter i Samisk Parlamentarisk Råd i 2010, med unntak av et kort telefonmøte. Er dette et uttrykk for en nedprioritering av det fellessamiske samarbeidet? Hvordan tror du at de andre sametingene tolker dette?

Hvorfor møter Laila Susanne Vars i ditt sted, når Sametingets plenum har valgt Willy Ørnebakk som din vara?

Mener du at du har fullmakter til å overprøve vedtak i Sametingets plenum? Har man vurdert eventuelle konsekvenser av ny forretningsorden i forhold til Samisk Parlamentarisk Råd?

Sametingsrådets svar på spørsmål 8:

Det stemmer at presidenten ikke har møtt på styremøter i Samisk Parlamentarisk Råd i 2010, med unntak av ett telefonmøte. Sametingsrådet prioriterer det fellesnordiske samarbeidet svært høyt, og ønsker at møtene skal avholdes i henhold til møteplanen. I de tilfeller der presidenten ikke kan møte, vil visepresidenten møte som vara på SPR sine styremøter.

Visepresidenten er presidentens vararepresentant i SPR sitt styre. Slik har det alltid vært, og presidenten følger med andre ord en innarbeidet praksis i det samiske nordiske parlamentariske samarbeidet.

Willy Ørnebakk er Egil Olli sin personlige vararepresentant til SPR. Ørnebakk er derved ikke fast medlem i SPR og kan ikke, i følge tidligere praksis, inntre som vararepresentant i styret for SPR. Det er denne praksis presidenten har fulgt med hensyn til deltakelse i SPR sine styremøter og det er dette som er grunnen til at visepresidenten har møtt som vararepresentant for presidenten i den seinere tid.

Presidenten har forholdt seg til tidligere praksis i SPR sammenheng og det er ikke tale om at presidenten overprøver plenumsvedtak i Sametinget, slik spørsmålsstilleren antyder.

Sametingsrådet ser ingen nye konsekvenser i forhold til samarbeidet i SPR på bakgrunn av Sametingets nye forretningsorden.

Spørsmål 9 fra representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe

Bruk av Sametingets valgmanntall til undersøkelser og statistikk

Sametingsrådet, hva er Sametingsrådets holdning til bruk av Sametingets valgmanntall til undersøkelser og statistikk?

Vi er kjent med at valgmanntallet for tiden forvaltes av Sametingets plenumsledelse. Likevel er bruk av Sametingets valgmanntall til annet en valgrelatert virksomhet i høyeste grad en politisk sak, og valgmanntallet har tidligere blitt forvaltet av Sametingsrådet. Sametingets plenum valgte i forbindelse med behandlingen av sak 10/06 en restriktiv holdning til bruk av valgmanntallet, i og med at man ikke åpnet for bruk av valgmanntallet til utarbeidelse av individbaserte statistiske prøvedata i regi av Nordisk Samisk Institutt og SSB.

Støtter Sametingsrådet den restriktive holdning Sametingets plenum la til grunn i sak 10/06? Hvordan har Sametingsrådet forholdt seg til eventuelle søknader om bruk av valgmanntallet i den perioden valgmanntallet fortsatt ble forvaltet av sametingrådet?

Sametingsrådets svar på spørsmål 9

I henhold til valgforskriften har Sametinget myndighet til å gi samtykke til bruk av valgmannstallet. Ved endringene i forretningsordenen i mars 2010 ble forvaltningen av manntallet overført til plenumsledelsen.

I 2008 ble det ikke gitt samtykke til Statistisk sentralbyrå om bruk av manntallet til utredning av individbasert statistikk over sameier. I ettertid la faglig analysegruppe fram sin første rapport. En av anbefalingene var å utrede muligheten for å lage en slik statistikk. Spørsmålet om tilgang til valgmannstallet burde vurderes på nytt. Det ble derfor foretatt en ny vurdering av søknaden. Sametingsrådet vurderte behovet for utarbeidelse av individbasert statistikk som nødvendig. Tillatelse ble dermed gitt i mars 2009.

Sametingsrådet mener at manntallet ikke skal brukes til andre formål enn det som strengt tatt er nødvendig i forbindelse med valg, til politiske formål og til forskning. Hver søknad om bruk av manntallet har blitt vurdert individuelt. Det er kun i de tilfellene viktige samfunnsinteresser tilsier det at det bør gis tilgang. Sametingsrådet har håndhevet dette strengt.

Spørsmål 10 fra representant Kirsti Guvsám, NSRs sametingsgruppe

Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Oslo kommune

Oslo Sámiid Searvi har tidligere tatt initiativ til en samarbeidsavtale mellom Sametinget og Oslo kommune, hvordan er status for sametingsrådets arbeid med denne avtalen?

Sametingsrådets svar på spørsmål 10:

Sametingsrådet har vært i dialog med Oslo kommune om en samarbeidsavtale mellom Sametinget og kommunen.

Det ble avholdt et møte i november 2008 mellom daværende visepresident Marianne Balto, ordfører Fabian Stang og byrådsleder Erling Lae. Møtet var en innledende dialog med Oslo kommune for å drøfte hvordan en kan få til en avtale og hvilke temaer som kan være aktuelle. Sametinget presenterte et innledende forslag til innhold og prosess.

Som avtalt oppfølging av dette møtet kontaktet visepresident Marianne Balto byråd Torger Ødegård pr. brev i desember 2008, med forslag om møte på politisk nivå for å drøfte innhold og videre saksgang. Da sametingsrådet ikke mottok noe svar på henvendelsen, har en purret på svar bl.a. i august 2009, og senest i juli 2010. Oslo kommune har nå i september pr. telefon kontaktet Sametinget og bedt om en nærmere orientering om hva Sametinget ønsker med en slik avtale. Sametingsrådet har gitt en tilbakemelding, og vil følge opp saken videre i dialog med Oslo kommune.

III Votering

Av 39 representanter var 37 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Silje Karine Muotka	
	Lailá Susanne Vars	
	Silje Karine Muotka	
	Lailá Susanne Vars	
2	Silje Karine Muotka	
	Egil Olli	
	Silje Karine Muotka	Skjalg Asbjørn Jensen
	Egil Olli	
3	Miriam Paulsen	
	Lailá Susanne Vars	
	Miriam Paulsen	
	Lailá Susanne Vars	
4	Gunn-Britt Retter	
	Egil Olli	Skjalg Asbjørn Jensen
		Willy Ørnebakk
		Geir Tommy Pedersen
	Gunn-Britt Retter	
	Egil Olli	
5	Synnøve Angell	
	Lailá Susanne Vars	
6	Miriam Paulsen	
	Marianne Balto	
	Miriam Paulsen	
	Marianne Balto	
7	Miriam Paulsen	
	Marianne Balto	
	Miriam Paulsen	
	Marianne Balto	
8	Aili Keskitalo	
	Egil Olli	Skjalg Asbjørn Jensen
	Aili Keskitalo	
	Egil Olli	
9	Aili Keskitalo	
	Egil Olli	
	Aili Keskitalo	
	Egil Olli	
10	Kirsti Guvsám	
	Marianne Balto	
	Kirsti Guvsám	
	Marianne Balto	

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.09.10 kl. 16:10.

Sak 30/10 Kunngjøring av nye saker

Arkiv Arkivsaksnr.
SF- 10/4524

Saken påbegynt 28.02.10 kl. 16:15.

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	27.09.2010	Representant Rolf Fjellstad, Fremskrittspartiet	Vedlikehold av reingjerder
2	27.09.2010	Representant Hans J. Eriksen, Fremskrittspartiet	Nedleggelse av Sametinget og avvikling av Finnmarkseiendommen
3	27.09.2010	Representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe	Sikring av drift av Infonuorra.no
4	27.09.2010	Representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Verdighetsgaranti for samiske eldre
5	27.09.2010	Representant Ann Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Sametinget bør bidra i utredningsprosjektet om nyoppretting av Skånland VGS der samisk språk og kultur er grunnpilaren
6	27.09.2010	Representant Ann Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja
7	27.09.2010	Representant Leif Aksel Renfjell, Áarjel-Saemiej Gielh	Sametingets nettsider
8	27.09.2010	Representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe	Sametinget bør vedta en anti-mobbepakat
9	27.09.2010	Representant Gunn-Britt Retter, NSR/SáB sametingsgruppe	Informasjon om samenes rettigheter
10	27.09.2010	Representant Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Fefo og småviltjakt
11	27.09.2010	Representant Heidi Persdatter Greiner Haaker, Arbeiderpartiets sametingsgruppe	Gamle samiske tradisjoner
12	27.09.2010	Representant Gunn-Britt Retter, NSR/SáB sametingsgruppe	Begrensninger for seinotsnurpere i Varangerfjorden
13	27.09.2010	Representant Gunn-Britt Retter, NSR/SáB sametingsgruppe	Samisk jubileumsseddel 2017 - Det første samiske riksmøtet 100 år
14	27.09.2010	Representant Kirsti Guvsám, NSRs sametingsgruppe	Samisk hus i Bergen
15	27.09.2010	Representant Trond Are Anti, NSR/SáB sametingsgruppe	Kartlegge og evaluere opplæringstilbudet i grunnskolen og videregående opplæring for samiske elever

II Forslag og merknader

Forslag 1, representant Rolf Fjellstad, Fremskrittspartiet

Vedlikehold av reingjerder.

Fremskrittspartiet har observert at mange av reingjerdene er i svært dårlig forfatning, og at de ikke vedlikeholdes.

Dårlig vedlikeholdte gjerder fører til stor skade for andre dyr, spesielt hare og rype, som setter seg fast i strengene. Det er heller ikke spesielt vakkert visuelt å se falleferdige gjerder, og enkelte steder direkte farlig.

Med dette som bakgrunn stiller Fremskrittspartiet følgende forslag:

Sametinget ber rådet skaffe seg oversikt over eksisterende reingjerder, hvem som eier dem og har ansvaret for vedlikeholdet.

Sametinget ber rådet ta initiativ til at eierne sørger for at gjerdene blir vedlikehold eller fjernet.

Forslag 2, representant Hans J. Eriksen, Fremskrittspartiet

Nedleggelse av Sametinget og avvikling av Finnmarkseiendommen

1. Sametinget ber Stortinget om å utrede og fremme de nødvendige forslag, slik at Sametinget nedlegges.
2. Sametinget ber Stortinget oppheve finnmarksloven.
3. Sametinget ber Stortinget om å utrede og fremme de nødvendige forslag, slik at alt tettstedsrelatert areal i Finnmark overføres fra Finnmarkseiendommen til kommunene umiddelbart.
4. Sametinget ber Stortinget utrede og fremme de nødvendige forslag som medfører at dagens umatrikulerte grunn i Finnmark blir matrikulert som fast eiendom, og at festegrunn under denne blir lovlig fradelt som fast eiendom og gjenstand for direkte salg.
5. Sametinget ber Stortinget om å utrede og fremme de nødvendige forslag, slik at de områdene som i dag inngår i Finnmarkseiendommen, overføres i sin helhet til de enkelte finnmarkskommunene.
6. Sametinget ber Stortinget si opp ILO-konvensjon nr. 169 ved første og beste anledning.

Saksfremlegg.

Finnmarkseiendommen har ført til forskjellsbehandling mellom samer og Finnmarks øvrige befolkning. Før Finnmarkseiendommen ble opprettet, hadde alle innbyggere i Finnmark de samme rettighetene til områdets naturressurser, mens det i dag er slik at området kontrolleres av samiske interesser. Dette er betenkelig, særlig med tanke på at samene bare utgjør en liten andel av Finnmarks befolkning, og at det verken arkeologisk eller på annen måte er dokumentert at samene tok land og vann i besittelse før nordmenn og kvener. Situasjonen er alvorlig, og befolkningen i Finnmark og det øvrige Norge er i ferd med å miste allmenntilgangen til naturen og rettighetene til jakt og fiske, også på sedvanerettslig grunnlag. Konflikten mellom ulike etniske og kulturelle grupper øker, og dagens lov bidrar mer til å fremme konflikter enn til å løse dem.

Finnmarkseiendommen kom som en konsekvens av finnmarksloven som ble vedtatt i juni 2005, mot Fremskrittspartiets stemmer. Prosessen som ledet frem til Finnmarkseiendommen, startet imidlertid da Samerettsutvalget ble oppnevnt ved kronprinsregentens resolusjon 10. oktober 1980, som et ledd i arbeidet for å skape forsoning etter konflikten om Alta-vassdraget. Prosessene som senere har gitt samer en rekke særrettigheter, ble med andre ord satt i gang for å skape innenrikspolitisk ro, og ikke nødvendigvis for å styrke såkalte urfolks rettigheter, eller leve opp til internasjonale konvensjoner. Opprettelsen av Finnmarkseiendommen førte i praksis til at de 96 pst. av Finnmark som tidligere var eid av Statskog SF, ble omgjort til et privat rettssubjekt der den samiske minoriteten har full kontroll over naturressursene. Området dekker omtrent 46 000 km², dvs. et areal større enn Sveits.

Finnmarksloven sikrer samiske interesser kontroll over arealene som inngår i Finnmarkseiendommen. I § 1, formålsparagrafen, står det følgende:

"Lovens formål er å legge til rette for at grunn og naturressurser i Finnmark fylke forvaltes på en balansert og økologisk bærekraftig måte til beste for innbyggerne i fylket og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv."

I finnmarksloven § 5 første ledd finner vi begrunnelsen for at samene skal ha særrettigheter til områdene det er snakk om:

"Samene har kollektivt og individuelt gjennom langvarig bruk av land og vann opparbeidet rettigheter til grunn i Finnmark."

Loven sier videre at ved identifisering av kollektiv og individuell eiendomsrett hvor det er motstrid, skal ILOs konvensjon nr. 169 ha forrang før finnmarksloven.

Fremskrittspartiet mener at alle i Finnmark bør ha lik rett til å utnytte naturressursene, både i nærings-, friluftslivs-, jakt-, fiske- og rekreasjonsmessig sammenheng, uavhengig av etnisk eller kulturell bakgrunn. Det finnes dessuten ikke tilstrekkelige vitenskapelige bevis på at samene kom til Finnmark før områdets øvrige befolkning, og Fremskrittspartiet mener uavhengig av dette at forskjellsbehandling mellom ulike deler av befolkningen er uakseptabelt.

Finmarksloven begrunnes ofte med Norges forpliktelser i henhold til ILOs konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, blant annet i finmarksloven § 3. Verken Sverige, Finland eller Russland har knyttet seg til denne konvensjonen. Per 19. april 2007 er denne konvensjonen kun ratifisert av 18 land, hvorav de fleste i Sør- eller Mellom-Amerika, for å sikre indianernes rettigheter slik konvensjonen i utgangspunktet var ment. Fremskrittspartiet er imot at Norge tar del i denne ILO-konvensjonen, og viser til Innst. O. nr. 80 (2004-2005) der Fremskrittspartiet varslet at Norge bør trekke seg fra konvensjonen ved første anledning. Fremskrittspartiet er dessuten negative til en eventuell ny nordisk samekonvensjon. Enkelte kommuner har erklært seg samiske, og ILOs konvensjon nr. 169 forholder seg til andre minoriteter i disse kommunene. Finmarksloven uthuler derfor konvensjonens innhold.

Finmarkseiendommen ble innført uten at det var flertall for dette i Finnmark, og en enkeltperson som satte i gang en underskriftskampanje mot loven, fikk i løpet av kort tid langt over 10 000 underskrifter. Fremskrittspartiet stemte imot hele loven, og ble nedstemt av samtlige andre partier da Fremskrittspartiet i Innst. O. nr. 80 (2004-2005) fremmet forslag om at det skulle avholdes folkeavstemning i Finnmark om finmarksloven. Folk flest i Finnmark ble med andre ord aldri spurt, og det var allerede fra starten klart at finmarksloven og Finmarkseiendommen ville føre til forskjellsbehandling på bakgrunn av minoritetstilhørighet.

Fremskrittspartiet er prinsipielt imot at samene skal ha sitt eget folkevalgte organ, og mener derfor at Sametinget bør nedlegges. Praktisering av prinsippet om full likeverdighet i samfunnet kan vanskelig forenes med at utvalgte grupper i det norske samfunn ytes særbehandling fra den norske stat. Videre er Fremskrittspartiet av den mening at de konvensjoner og lover som Stortinget la til grunn for opprettelsen av Sametinget, ikke setter krav til et sameting.

Evalueringen av rettigheter om land og vann i Finnmark har pågått i over 25 år og hindret etablering av ulike typer arealkrevende næringer. Finmarkseiendommen vil gjennom sitt arbeid med gjennomføring av individuell og kollektiv eiendomsrett videreføre dette, og det kan vises til Canada hvor en identifisering av individuell og kollektiv eiendomsrett har pågått i over 30 år uten at arbeidet er ferdigstilt. Finnmark kan risikere at det kan gå over 50 år med uavklarte juridiske rettigheter for befolkningen og næringslivet, noe som er uholdbart.

Slik Finmarkseiendommen er organisert som en kommersiell grunneier i Finnmark, sier det seg selv at kommunenes rolle gjennom juridisk bindende arealplaner blir svært vanskelig. En kommunal arealplan går over 12 år og er juridisk bindende for kommunen. I dette ligger likevel at Finmarkseiendommen kan fremme søknader betinget av dispensasjon fra plan, men har vedtatt at søknader i strid med arealdelen ikke fremmes overfor kommunene. Dette er en skremmende uthuling av plan- og bygningsloven. Avsetting av næringsareal og regulering gjennom boligfelt, hytteutbygging, veitraseer og annet som er arealkrevende, blir med Finmarkseiendommen som forvalter nærmest umuliggjort. Sett fra et lokaldemokratisk ståsted er dette tragisk og fratarr kommunene muligheten både til å planlegge over tid og å kunne gi juridiske forpliktelser overfor ulike aktører i en arealplan.

Finmarkseiendommen har bestemt at utmark av umatrikulert grunn (=gnr/bnr.1) ikke skal selges, mens den oppdyrkede og bebygde delen av leid areal kan vurderes solgt. Boligtomter kan ikke selges før de er bebygde og tatt i bruk i samsvar med plan og satte vilkår. Festekontrakter fra Finmarkseiendommen er i dag ikke tidsbegrenset. Den private råderetten er ikke-eksisterende for dem som fester grunn av Finmarkseiendommen, og tidligere vice versa under Statskog SF. I eldre festekontrakter og skjøter er staten, nå Finmarkseiendommen, som selger forbeholdt alle muligheter til å utvikle den solgte eiendommen, og dette fratarr grunneiere og festere incentiver og muligheter til å utvikle sin egen eiendom til det beste for seg selv og samfunnet. Et eksempel på dette er at grunneiere med festet tilleggsjord langs de store elvene i fylket i dag ikke kan leie ut laksefiskerettigheter til turister all den tid loven slår fast at ingen kan leie ut noe en selv leier, og at det offentlige skal ha rett til å anlegge vei, hente sand og grus og så videre på eiendommen. Situasjonen i Troms under Statskog SF er langt på vei den samme. De eldre skjøteklausuler i skjøter fra Finnmark jordsalgskontor og Statskog SF bør av Stortinget en gang for alle vedtas opphevet og for ettertiden ansees som uskrevne. Stortinget har alltid tatt på alvor slike eldre urimelige forbehold ved ny lovgivning, og burde ha gjort dette også ved opprettelsen av Finmarkseiendommen.

Fremskrittspartiet ønsker å oppheve finnmarksloven og fjerne Finnmarkseiendommen, men ser at dette arbeidet vil ta noe tid. Det er imidlertid viktig at dette arbeidet startes umiddelbart.

Forslag 3, representant Miriam Paulsen, NSRs sametingsgruppe

Sikring av drift av Infonourra.no

NSR sametingsgruppe er kjent med av driften av Infonourra vil bli lagt ned allerede fra oktober dette år dersom det ikke finnes en annen finansieringsordning. Nordland fylkeskommune finansierer nettstedet i dag.

Infonourra er viktig tilbud til samiske ungdommer i hele det samiske området, nettstedet tilbyr også god informasjon for og av ungdommer.

Samiske språkarenaer og unge samiske språkbrukerne er viktige for fremtiden for de samiske språkene. Slike arenaer kan være identitetsfremmede samtidig som det er naturlig at ungdommer bruker internett som møtested

NSR ber derfor at Sametinget må umiddelbart ta ansvar for at ansvarlige myndigheter finner løsninger for videre finansiering og drift av nettstedet Infonourra.

Forslag 4, representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Verdighetsgaranti for samiske eldre

I forbindelse med endringer i kommunehelsetjenesteloven har regjeringen foreslått å stadfeste en verdighetsgaranti for eldre i form av ny forskrift i medhold av khl § 1-3 femte ledd og sotjl. § 4-6. Vi ber om at Sametinget sikrer at det i denne sammenhengen etableres en verdighetsgaranti for samiske eldre hvor samiske eldre sikres forbedrede rettigheter. Å sikre et samisk perspektiv i forhold til forståelsen av innholdet i verdighetsgarantien vil bidra til utdyping og klargjøring av innholdet i rettighetene samiske eldre har når det gjelder tilpasning av tjenestetilbudet. Med dette vil rettstilstanden for samiske eldre styrkes og dermed føre til et forsterket tjenestetilbud for denne brukergruppen.

Tilliten til eldreomsorgen er avhengig av at det sikres et tjenestetilbud basert på at den enkelte skal få en verdig alderdom og en livsutfoldelse i samsvar med den enkeltes muligheter og grunnleggende behov. Tjenestetilbud til samiske eldre må derfor utformes i forhold til de behov samiske eldre har med tanke på å få slike tjenester med utgangspunkt i samisk språk, kultur og samfunnsliv. Det innebærer at áddjá og áhkku må få snakke samisk i møtet med omsorgsapparatet samt at de rammene som finnes for omsorgstjenesten må ta utgangspunkt og forankres i samisk kultur. Ett eksempel på uttrykk for en verdighetsgaranti vil blant annet kunne være å sikre at den livsanskuelse samiske eldre har ivaretas i omsorgstilbudene. Ett annet eksempel vil kunne være at den maten som gis i institusjoner og som en del av omsorgstilbudet også forankres kulturelt slik at samiske eldre får tilgang til samisk tradisjonsmat som en vesentlig del av omsorgstilbudet.

Forslag 5, representant Ann Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Sametinget bør bidra i utredningsprosjektet om nyoppretting av Skånland VGS der samisk språk og kultur er grunnpilaren

Etter at Arbeiderpartiet med sine samarbeidspartnere la ned Skånland videregående skole, har mange av elevene i Skånland og Evenes flyttet til byene Harstad og Narvik. Den samiske befolkningen og særlig samiske ungdommer i kommunene Evenes, Skånland og Tjeldsund mistet en sentral utdanningsinstitusjon som over tid bygde opp viktig kompetanse på samisk språk og kultur.

NSR har i alle år både lokalt, regionalt og i Sametinget arbeidet for bevaring og styrking av Skånland vgs både før og etter at Arbeiderpartiet med samarbeidspartnere vedtok nedleggning av skolen. NSR foreslo under ny sak i mai 2010 at staten burde overta forvaltningen av Skånland vgs i en overgangsfase inntil forvaltningen av de statlige samiske vgs blir avklart.

Skånland kommune har en målsetting om nyoppretting av Skånland vgs fra høsten 2011 der samisk språk og kultur skal være grunnpilaren i utdanningstilbudet. Skånland har som mål å få utredet dette og har vært i møter med Kunnskapsdepartementet.

Det er nå avklart at Kunnskapsdepartementet vil være med å bidra i et utredningsprosjekt om en samisk vgs er realiserbart i det markasamiske området. NSR er kjent med at Skånland kommune ønsker møter med Sametingsrådet om saka.

NSR mener det er naturlig at også Sametinget er med og bidrar både fagpolitisk og finansielt i utredningsprosjektet, og ber Sametingsrådet bidra som samarbeidspart sammen med Skånland kommune, Troms fylkeskommune, Kunnskapsdepartementet og eventuelt også Samisk Høgskole.

Forslag 6, representant Ann Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja

Havområdet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er unikt, verdifullt og viktig å ta vare på. Her gyter den siste store torskebestanden i verden. Kombinasjonen næringsrikt atlantehavsvann og smal kontinentalsokkel gjør havområdene her spesielt rike på naturverdier, og derfor også spesielt sårbare for forurensning. Ei oljelykke kan få dramatiske konsekvenser.

NSR ønsker å videreutvikle regionen med utgangspunkt i de fornybare verdiene som har dannet grunnlaget for bosetning.

Verden står overfor dramatiske klimaendringer. Oljeindustrien er Norges største klimaforurensner og har, siden 1990, nesten doblet sine klimagassutslipp. Forurensning rammer de fattigste over hele kloden, og spesielt rammes urfolk i arktiske områder hardt, blant annet ved forverring av tilgjengeligheten til arter som er viktige i utøvelsen av tradisjonelle næringer. I Lofoten og Vesterålen har fiskeriene alltid vært, og er en betydningsfull tradisjonell næring som er viktig å opprettholde for fremtiden, for den lokale samiske og kystnære befolkningen.

NSR krever at staten Norge viser ansvar og tar konsekvenser av at økt oljeutvinning og bruk av fossil energi skaper negative klimaforandringer. I tillegg utgjør petroleumsutvinning en direkte trussel i arktiske områder. Lofoten, Vesterålen og Senja må derfor ikke åpnes for petroleumsutvinning.

NSR ber om at Sametingsrådet fremmer dette som ny sak for plenum.

Forslag 7, representant Leif Aksel Renfjell, Åarjel-Saemiej Gielh

Sametingets nettsider

På Sametingets nettsider er informasjon tilgjengelig på norsk og nordsamisk. Sametinget er opptatt av at sør- og lulesamisk språk skal styrkes og synliggjøres. Sametinget bør også selv synliggjøre viktigheten av at sør- og lulesamisk språk kan leses på nettsidene.

Åarjel-saemiej Gielh ber om at Sametingsrådet sørger for at Sametingets egne nettsider også oversettes til sør- og lulesamisk.

Forslag 8, representant Silje Karine Muotka, NSRs sametingsgruppe

Sametinget bør vedta en anti-mobbeplakat

Vi ber om at Sametinget vedtar en anti-mobbeplakat som uttrykk for synliggjøring av at Sametinget tar stilling til problemer med mobbing på en konkret måte. Det er viktig å føre en nulltoleranselinje når det gjelder mobbing og i denne sammenhengen bør Sametinget ta aktivt stilling til dette som et sentralt verdispørsmål. Videre vil det kunne være en god anledning for Sametinget å få en drøfting av problemstillingene omkring mobbing da dette er noe som mange lider under og som kan ødelegge livet for de berørte.

I forbindelse med nyttårstalen 2010 tok sametingspresident Egil Olli opp saken om mobbing av samiske barn og han uttrykte bekymring i den forbindelse. I den sammenheng er det av betydning at Sametinget begynner et konkret arbeid for å vise at man tar problemstillingene på alvor. Det er viktig å ta stilling til saken i plenum fordi dette vil gi et sterkt signal til samfunnet om at vi ikke aksepterer mobbing.

Forslag 9, representant Gunn-Britt Retter, NSR/Sáb sametingsgruppe

Informasjon om samenes rettigheter

FNs spesialrapportør for urfolks rettigheter, James Anaya, besøkte Sápmi i april i år. Av diskusjonen mellom statsrepresentantene fra Norge, Finland og Sverige, representantene fra Sametingene og Anaya, kom det blant annet fram at det er store forskjeller mellom urfolks rettigheter som er internasjonalt oppfylt, statenes implementering og majoritetens forståelse av disse rettighetene.

NSRs sametingsgruppe er kjent med at Norge har etablert Gáldu informasjonssentral om urbefolkning, nettopp for å dele ut informasjon om urfolks rettigheter både nasjonalt og internasjonalt. På Gáldus hjemmeside opplyses det at deres målgruppe er alle som selv søker etter informasjon.

NSRs sametingsgruppe oppfordrer sametingsrådet om å, sammen med staten, innlede et arbeid for å identifisere hvordan denne informasjonsavstanden kan forminskes eller slettes helt, og utrede hvilke tekniske eller prosedyriske utfordringer som finns. I tillegg bør Sametinget selv, eller enda bedre; oppfordre myndighetene om å spre ut informasjon om urfolks og samenes rettigheter. Da kunne man samtidig opplyse folket om samenes kultur og levemåte, slik at avstanden mellom folkets rettigheter og folkets kunnskaper om disse blir mindre, og samtidig bygge opp generell kunnskap for Norges befolkning og andre om samene som ett folk og få bedre forståelse om dets rettigheter

Forslag 10, representant Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Fefo og småviltjakt

Det har den siste tiden blitt påpekt at rypestanden i Finnmark er på et historisk lavt nivå. Problemstillingen diskuteres heftig i media og det hersker flere syn saken. Jeg ønsker at Sametingsrådet gjennom sin kontakt med FeFo er med på å sikre løsninger som lokalbefolkningen i Finnmark kan godta.

Forslag 11, representant Heidi Persdatter Greiner Haaker, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Gamle samiske tradisjoner

Jeg ønsker å sette fokus på gamle samiske tradisjoner. Det omhandler den muntlige fortellerkunsten, noaidens arbeid, lesere og helbredere. Det er et område som det nesten ikke finnes noe skriftlig materiale på. Jeg mener at hvis vi ikke snart begynner å samle skriftlig materiale om dette, er det noe som om noen år kommer til å forsvinne, eller vi får historiske beretninger fortalt i annen eller tredjehånds erfaringer.

De gamle som har praktisert rundt omkring i sameland, begynner å bli borte. Mange unge har begynt å interessere seg for dette, uten noe skriftlig materiale å forholde seg til. De gamle som kunne fortelle dette har kanskje blitt borte når de unge endelig finner interessen.

Denne delen av gammel samisk tradisjon må vi ikke miste. Blir denne delen av samisk tradisjon borte, er det som om vi visker bort en del av vår fortid.

Vi trenger noen som kan samle skriftlig materiale og dokumentere denne gamle kulturen, det bør skje fort.

Forslag 12, representant Gunn-Britt Retter, NSR/SáB sametingsgruppe

Begrensninger for seinotsnurpere i Varangerfjorden

Saken om utestengelse av seinotsnurpere fra Varangerfjorden har vært løftet for Sametinget tidligere. Sametinget har ikke nådd fram med saken, siden seinotsnurperne fortsetter sitt fiske helt innerst inne i Varangerfjorden i flere uker hver sensommer. Sametingsrådet må sette inn større ressurser for å få stoppet dette seinotfisket i sjøsamiske områder.

Utestengelse av seinot-snurperne fra fjorden vil bidra til å øke lønnsomheten for den lokale fiskeflåten som driver med tradisjonelt garnfiske etter sei.

Forslag 13, representant Gunn-Britt Retter, NSR/SáB sametingsgruppe

Samisk jubileumsseddel 2017 – Det første samiske riksmøtet 100 år

I 2017 er det 100 år siden det samiske forbildet Elsa Laula Renberg sto i spissen for arrangementet av det første samiske riksmøtet i Trondheim. Denne historiske begivenheten er også grunnlaget for markering av samenes nasjonaldag 6. Februar.

I forbindelse med 100-års jubileumet burde Sametinget utfordre myndighetene om å få på plass en pengeseddel der den samiske historien kommer fram. Man kunne arrangere en kunstkonkurranse der man inviterer kunstnere om å illustrere den samiske historien med symboler og bilder som skildrer viktige hendelser i samisk historie. Elsa Laula Renberg bør også være avbildet på seddelen.

Hvis dette ikke er mulig å få til, så burde det lages en jubileumsmünt (feks 20-kroning) til 2017, som et minne om det første samiske Riksmøtet.

Samisk skulle også vært synlig på vanlige mynter, både sør-, lule- og nordsamisk på de forskjellige myntene, og nynorsk og bokmål på de øvrige. Derfor bør 50-øringen fortsatt være en del av Norges mynter.

Forslag 14, representant Kirsti Guvsám, NSRs sametingsgruppe

Samisk hus i Bergen

NSRs sametingsgruppe mener Sametinget må støtte opprettelse av et samisk hus i Bergen. Samiske møteplasser er av stor betydning for å bevare og styrke samisk identitet og samisk språk for barn, ungdom og voksne. Et samisk hus i Bergen vil være viktig for nettopp dette. Bergen Sámiid Searvi ønsker å bygge et samisk hus i Bergen. Dette huset er ment å romme samisk barnehage, utstillingslokaler/samisk museum, kafe, møtelokaler, verksted samt undervisning om samisk språk, kultur og levesett.

Bergen kommune og omkringliggende kommuner har mange innbyggere med samisk bakgrunn, både fastboende og studenter. NSR mener at samiske møteplasser er svært viktige, og vil derfor at Sametinget bidrar i prosessen med å etablere et samisk hus i Bergen.

Forslag 15, representant Trond Are Anti, NSR/SáB sametingsgruppe

Kartlegge og evaluere opplæringstilbudet i grunnskolen og videregående opplæring for samiske elever

Samiske elever i grunnskole og videregående skole har krav på å få likeverdig tilbud i og på samisk som norske elever grunnskole og videregående skole har i og på norsk. NSRs og NSR/SáBs sametingsgruppe mener at det er behov for en helhetlig kartlegging og evaluering av tilbudet for samiske elever i grun- og videregående skole. Formålet med kartleggingen og evalueringen er å utrede om samiske elever får likeverdig tilbud i og på samisk som norske elever får i og på norsk. På

denne måten får vi vite hvor manglene finns og hva som må gjøres for å få på plass et likeverdig tilbud.

Ifølge opplæringsloven § 6-2 har grunnskoleelever i samiske områder krav på å få opplæring i og på samisk. I høst er det 4 år siden læreplanverket Kunnskapsløftet – Samisk trådte i kraft. Hvis elevene skal få en kvalitativ opplæring etter Kunnskapsløftet, så kreves det at både elever og lærere har det materialet som trengs. Blant annet kan nevnes materiell som samiske bøker etter Kunnskapsløftet – Samisk læreplanverk, lærerveiledninger og særskilt tilrettelagte læremidler og materiell.

Kartleggingen og evalueringen bør inneholde følgende sentrale problemstillinger:

Har elevene lærebøker på samisk i alle fag etter kunnskapsløftets formål?

Har samiske elever med f.eks. skrive- og lesevansker samme tilbud og materiell som norske elever?

Har lærere i samiske grunnskoler samme vilkår og samisk materiell som lærere i norske skoler?

Plenumledelsens innstilling:

- Nye saker 2-3 avvises
- Nye saker 1, 4-15 oversendes sametingsrådet for videre behandling

III Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling 1:
- Ny sak 1 ble vedtatt avvist med 7 stemmer for og 28 stemmer mot
- Ny sak 2 ble vedtatt avvist med 32 stemmer for og 3 stemmer mot
- Ny sak 3 ble vedtatt avvist med 21 stemmer for og 14 stemmer mot
- Plenumsledelsens innstilling 2 ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Rolf Fjellstad	Anders Somby jr.
	Mariann Wollmann Magga
	Bjørn Inge Mo
2 Miriam Paulsen	Willy Ørnebakk
	Silje Karine Muotka
	Gunn-Britt Retter
Miriam Paulsen	
3 Hans J. Eriksen	Willy Ørnebakk
	Aili Keskitalo
	Bjørn Inge Mo
	Anders Somby jr.
Hans J. Eriksen	
4 Silje Karine Muotka	Egil Olli
5 Age Nordkild	
6 Age Nordkild	Skjalg Asbjørn Jensen
	Willy Ørnebakk
	Olaf Eliassen
	Geir Tommy Pedersen

	Åge Nordkild	
7	Leif Aksel Renfjell	Silje Karine Muotka
		Mariann Wollmann Magga
		John Kappfjell
8	Silje Karine Muotka	
9	Gunn-Britt Retter	
10	Ronny Wilhelmsen	
11	Heidi Persdatter Greiner Haaker	Toril Bakken Käven
		Gunn-Britt Retter
		Bjørn Inge Mo
12	Gunn-Britt Retter	Olaf Eliassen
		Ragnhild Melleby Aslaksen
		Geir Tommy Pedersen
		Willy Ørnebakk
	Gunn-Britt Retter	
13	Gunn-Britt Retter	Bjørn Inge Mo
	Gunn-Britt Retter	
14	Kirsti Guvsám	
15	Trond Are Anti	Geir Tommy Pedersen
	Trond Are Anti	
	Anders Somby jr., til forretningsorden	
	Aili Keskitalo, til forretningsorden	
	Aud Martinsen, til forretningsorden	
	Åge Nordkild, til forretningsorden	
	Jarle Jonassen, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

- Nye saker 2-3 avvises
- Nye saker 1, 4-15 oversendes sametingsrådet for videre behandling

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.09.10 kl. 18:45.

Ašši/Sak NKK 009/10

Ašši/Sak SP 031/10

Sametingets innspill til reindriftsavtale for 2011/2012

Arkivsaknr.
10/4396

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	26.08.10	SR 131/10
Nærings- og kulturkomiteen	14. – 16.09.10	NKK 009/10
Sametingets plenum	28. – 30.09.10	SP 31/10

Saken påbegynt onsdag 29. september 2010 kl. 13.30.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	26.08.10	Sametingsrådet	SR 131/10

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Hovedavtalen for reindriften § 4 gir Sametinget anledning til å uttale seg om reindriftsavtalen før denne behandles i Stortinget i mai 2011. Sametinget velger å gi sitt innspill til ny reindriftsavtale i forkant av forhandlingene. Sametingsrådet vil presentere Sametingets innspill over for partene, Staten ved Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftssamers Landsforbund, før de reelle forhandlingene innledes.

Sametinget vil komme med innspill få følgende områder:

- Konsultasjoner om statens tilbud til reindriftnæringa
- Slaktesituasjonen
- Likestilling
- Virkemiddelordningene i avtalen
- Verdiskapingsprogrammet for rein
- Areal situasjonen
- Rovvilt
- Avgifter i reindriften

KONSULTASJONER OM STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSNÆRINGEN

I sametingsrådet melding om samisk reindrift, fremmes kravet om at departementet bør konsultere Sametinget om Statens tilbud til reindriften:

” Sametingsrådet ønsker større myndighet til å påvirke departementets tilbud til reindriften. I den forbindelse bør Sametinget og departementet konsultere om statens tilbud om reindriftsavtalen. Sametinget vurderer dette som en naturlig utvikling i statens praktiske gjennomføring av sine folkerettslige forpliktelser til å konsultere samene som urfolk.”

Dette kravet ble presentert i Sametingets innspill til reindriftsavtalen i forbindelse med fjorårets forhandlinger. Departementet tilbakemelding er at Statens tilbud er et budsjettmessig forhold og omfattes derfor ikke av konsultasjonsavtalen mellom Staten og Sametinget.

Sametinget er samenes folkevalgte organ og har en forpliktelse til, samt bidra til å ivareta reindriftnettigheter og interesser. Det innebærer at Sametinget må inkluderes i større grad enn i dag, i prosesser som har betydning – og/eller medfører endringer for reindriften. For at Sametinget skal kunne ivareta vårt ansvar for reindriftnæringen, må Sametinget kjenne til og inkluderes i planer og prosesser departementet til en hver tid vurderer som nødvendig for reindriftnæringen. Dette ekskluderer ikke departementets plikt til å rådføre seg og samarbeide med reindriftnæringen. Sametinget ønsker en styrket politisk og forvaltningsmessig rolle i saker som angår reindriften.

SLAKTERISITUASJONEN HØSTEN 2010

Sametinget er opptatt av at en fremtidig slakteristruktur, rammevilkår og markedsfremmende tiltak bedres og gir reinkjøttomsetningen forutsigbare og sikre økonomiske rammer. Sametinget er også opptatt av at en fremtidig slakteri- og markedsstruktur, ivaretar samisk tradisjonell duodji og matproduksjon.

I forkant av slakterisesongen høsten 2010 melder noen reinslakteriene om at de har fulle fryselaagre av reinkjøtt og at det er dårlig etterspørsel av reinkjøtt fra markedet. Enkelte slakteri får ikke omsetning for kjøtt de har på lager til en pris som gir tilstrekkelig fortjeneste. Utfordringen er størst i Finnmark. Dette medfører at reinslakteriene ikke tar i mot slakt i høstsesongen, og at det største slakteriet i Finnmark først og fremst tar i mot kjøtt fra Øst-Finnmark. Reinbeitedistriktene i Vest-Finnmark, som ikke får levert kjøtt, må da slippe mye større reinflokker ut på vinterbeite.

I 2008 ble det utarbeidet en rapport om kjøp og omsetning av reinkjøtt i Finnmark: Rapport februar 2008 – Reindriftsforvaltningen ”Kartlegging av slakte- og videreforedlingsanlegg for rein i Finnmark”: Isak Mathis Henriksen. Rapporten gir en oversikt over slaktestrukturen i Finnmark, og slår fast at slaktekapasiteten for rein i Finnmark er tilstrekkelig til å ta unna slaktekvantumet som dekker behovet i Finnmark.

For å løse markeds situasjonen ble partene i reindriftsforhandlingene i februar i år enig om å etablere et eget markedsutvalg for reinkjøtt. Markedsutvalget for reinkjøtt skal ha oversikt over markedet og legge til rette for nødvendige markedsføringstiltak. Markedsutvalget har siden etableringen i juni dette år arbeidet kontinuerlig med utfordringene i reinkjøttmarkedet. Blant annet har utvalget innledet et samarbeid med de fire store kjedene, Coop, Norgesgruppen, Rema 1000 og Ica, og gitt hver av kjedene et tilskudd på kr 250 000 til markedsfremmende tiltak.

I juni i år har statsråd Lars Peder Brekk hatt møte med reindriftnæringen, slakterier, grossister og markedsutvalg for reinkjøtt for å drøfte omsetningsutfordringene. Gjennom LMDs pressemelding er Sametinget kjent med at aktørene ble enige om at markedsutvalg for reinkjøtt og slakteriene skal styrke samarbeidet for å øke salg av reinkjøtt. Det er beklagelig at Sametinget ikke kjente til dette

møtet. Sametinget har dermed ikke tilgjengelig informasjon om hvilke innspill de aktuelle aktørene på dette møtet anså som nødvendig, samt deres syn på de utfordringene markedet står overfor.

Sametinget er fornøyd med at markedsutvalg for reinkjøtt sammen med aktuelle aktører iverksettes kortsiktige tiltak som bidrar til at slakterienes kjøttlagre tømmes og at disse gjøres i stand til å motta reinslakt til høsten/vinteren 2010/2011. Det er nå på tide å vurdere tiltak som bidrar til et forutsigbar og stabilt marked for reinkjøtt.

Sametinget mener at det er viktig å ivareta de store slakteriaktørene, men at det også er viktig å ivareta små slakterier. På den måten ivaretar man en variert slakteristruktur som både produsent, slakteriene og markedet vil være tjent med.

Sametinget er tilfreds med at det i enkelte områder gjennomføres klassifisering av reinkjøtt som leveres slakteriene. Klassifisering har positiv effekt i forhold til at større andel kjøtt som leveres slakteriene har god kvalitet, og at produsentene motiveres til å sørge for en flokkstruktur som gir god kjøttkvalitet. Sametinget tror reinkjøttmarkedet vil være tjent med å stramme inn krav til klassifisering, samt at alle slakteriene praktiserer krav om klassifisering.

Det er svært viktig at markedsføring av reinkjøtt følges opp slik at varen er tilgjengelig på markedet. Det er nødvendig å iverksette tiltak som sikrer leveranse av reinkjøtt til markedet. Dette fordrer mange aktører i verdikjeden, ikke minst produsentene.

Sametinget tror at det vil være svært viktig, for ivaretagelse og for videreutvikling av produkter fra reindriften, å legge til rette for at slakteriene tar vare på alle produkter av rein. I dag kasseres blod, tarm, skankeskinn og hodene for å nevne noen av produktene. Slakteriene bør motiveres til å benytte disse produktene til videreforedling og fremtidige markedsføringstiltak av reinprodukter bør omfatte alle produkter av rein, også duodji. Samtidig legges det til rette for økt andel kvinnelige arbeidsplasser i reindriften.

Sametinget er først og fremst bekymret på vegne av alle reindriftsfamiliene som går en usikker slaktesesong i møte med at de risikerer og ikke få solgt reinslakt til høsten, og dermed mister hele sin produksjonsinntekt for driftsåret. Dernest er Sametinget bekymret for at de politiske målsetningene for Finnmark om et reintall som harmonerer med ressursgrunnlaget blir ytterligere forsinket, med de konsekvensene dette medfører. Etter Sametingets vurdering vil ikke dagens vinterbeiter kunne bære de store reinflokkene som inkluderer mesteparten av produksjonsdyrene. Dette vil sannsynligvis også medføre større beitebelastning på vår/sommer og høstbeitene, samt øke konfliktnivået mellom reindriften og kystbefolkningen og jordbruksnæringen.

Sametinget vil uttrykke tilfredshet med at departementet i forbindelse med en stortingsmelding om en ny landbruks- og matpolitikk, vil foreta en gjennomgang med sikte på å få kartlagt årsakene til slaktestoppene og vurdere eventuelle tiltak.

LIKESTILLING

Avtalepartene har årlig avsatt 1,0 mill kroner til kvinnerettede tiltak. Ved siste reindriftsforhandlinger ble partene enige om å etablere et arbeidsutvalg for å gå gjennom og utrede eksisterende utredningsmateriale i forhold til kvinner i næringen. Formålet er å foreslå konkrete tiltak for kvinner i næringen. Utvalget skal kartlegge NRLs, Reindriftsforvaltningens, Sametingets og LMDs bidrag til likestilling i næringen. Dette arbeidet er igangsatt og Sametinget har blant annet rapportert om vårt arbeid for å fremme likestilling i våre innspill til reindriftsavtalene og arbeidet med å revidere gjeldende reindriftslov. Sametinget deltar ikke i dette arbeidsutvalget. Utvalgets rapport er ventet å foreligge 1.oktober 2010. Sametinget er positiv til at avtalepartene arbeider målrettet og helhetlig for å fremme økt kvinnerepresentasjon i reindriften.

Sametinget er svært opptatt av at flere kvinner skal finne sin arbeidsplass i reindriften. Tall fra 2008 viser at kun 24 % av reintallet står oppført med kvinner som eiere. Videre ser man at kun 13 % av alle siidaandelslederne er kvinner. Det er kun 75 kvinnelige siidaandelsledere av totalt 553 siidaandelsledere, og dette er en nedgang fra tidligere år.

Sametinget avga innspill til Norges 8. rapport til FNs kvinnekommisjon. I vårt innspill datert 07.04.10 retter vi fokus på kvinner i primærnæringen der det heter:

Samiske kvinner er i stort mindretall i de samiske primærnæringene, og også som bedriftseiere i samisk næringsliv. Tall fra reindriftnæringen i 2008 viser at av 553 siida/sijteandeshavere (konsesjonseiere) i reindriften eies i 75 (13 %) andeler av kvinner (kilde: Samiske tall forteller 2). I samisk jordbruk er andelen kvinner ca 25 % av de som eier gårder som er konsesjonspliktig.

Kvinner har tradisjonelt hatt svært sentrale og viktige roller i samisk jordbruk og reindrift. Det er derfor nærliggende å tro at strukturelle tiltak (lovgivning, forvaltning og rammeoverføringer) har ført til at kvinners mulighet til å delta i disse næringene er svekket. Vi ser underrepresentasjon av kvinnelige bedrifts-/konsesjonseiere også i andre næringsgreiner i samiske områder.

I primærnæringene er samiske kvinner viktige kunnskapsformidlere av tradisjonell kunnskap. Kvinner forvalter samisk språk, kulturkunnskap samt kunnskap som er nyttig for å ivareta alle prosesser i næringen. Primærnæringene danner sentrale kunnskapsarenaer for bevaring, utvikling og formidling av tradisjonell kunnskap. Denne arenaen vil være betydelig svekket dersom kvinner er fraværende.

VIRKEMIDDELORDNINGENE I REINDRIFTEN

Reindriftsavtalen for gjeldende år, 1.juli 2010- 30.juni 2011, er på 101,0 mill kroner. Rammen er den samme som for fjorårets avtale. Reindriften utviklingsfond økte fra 29,9 mill kroner i avtalen 2009/2010 til 30,0 mill kroner i avtalen for 2010/2011. Rammen for kostnadssenkende og direktetilskudd ble redusert fra 63,1 i fjor, til 61,8 i årets avtale.

Reindriftsavtalens økonomiske rammer har endret seg svært lite de 10 siste årene. Det tas ikke tilstrekkelig høyde for verken ordinær prisvekst eller inntjeningsøkning i reindriftsavtalen. Sametinget mener at den økonomiske rammen på reindriftsavtalen bør økes.

I alle reindriftsområdene, spesielt i enkelte sørsamiske områder har kravene til produksjonspremie vært en utfordring. Etter at kalenderåret ble lagt til grunn for beregning av produksjonstilskudd, kan det skje at enkelte reinieiere kommer i den situasjonen at de ikke oppnår produksjonspremie for produksjon som overstiger kr. 400 000,-. Dette skjer dersom hoveduttaket av ulike grunner må utføres etter jul og neste hoveduttaket skjer påfølgende høst. Reinen har den beste vekta og er i godt hold før brunst og før flytting til høst og vinterbeite tar til. Det er derfor mest tjenlig å slakte brorparten tidlig på høsten. Beite- og driftsforhold kan være årsaken til at slaktingen noen ganger må utsettes til etter jul. Dette er i seg selv negativt for drifta. Når reindriftsutøverne i tillegg mister produksjonspremiegrunnlag på grunn av dette oppleves disse forholdene som svært urimelig. Reindriften driftsmønster er underlagt naturgitte forhold året rundt, dette bør avtalen ta høyde for og sikre at grensen på kr 400 000 ikke gjøres gjeldene dersom produksjonen for to driftsår faller på et kalenderår. Alternativet er å beregne gjennomsnittsomsetning over to år. På den måten unngår man slike uheldige utslag.

Ved forrige reindriftsforhandlinger besluttet partene å ikke gi tidligslaktetilskudd på kr 5 per kg til rein under et år, samt øke kalvetilskuddsatsen med 50 kroner til 250 kroner. Økt kalvetilskudd kompenserer ikke for reduksjon av tidligslaktetilskudd. Med denne nye ordningen taper reinieiere 30-40 kroner per kalv. Kalvetilskudd på kr 5 per kg for en kalv på 18 kg utgjør kr 90, kontra økning på

tidligslaktetilskuddsatsen som utgjør kr 50. Dette betyr et stort tap for reineiere da de fleste slakter mest kalv. Den gjennomsnittelige inntekten i reindriften er lav og Sametinget er derfor kritisk til at de direkte tilskuddene reduseres. Sametinget vil anbefale partene å gå tilbake til den gamle ordningen.

For to år siden ble partene enige om å etablere en egen ordning for tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark. Sametinget synes det er veldig positivt at partene på denne måten søker å løse de utfordringene Vest-Finnmark har i forhold til å motivere til høyere slakteuttak, og på den måten oppnå en bedre resursbalanse. Sametinget har tidligere etterlyst en mer differensiert virkemiddelbruk som tar hensyn til regionale utfordringer. Partene bør være åpne for å vurdere positive særtiltak innenfor reindriftsavtalens rammer, også for andre områder enn Vest-Finnmark.

Virkemiddelordningene i reindriftsavtalen stimulerer til økt kalveslakt for å redusere belastningen på vinterbeiteområdene, bidra til økt produksjon og redusere kalvetapene. Dette fokuset på avtalen er svært problematisk for områder med store rovvilttap, da kalver er mest utsatt for rovvilt. De senere årene har Sametinget fått tilbakemeldinger fra blant annet Nordland og Trøndelag om at flokkene har svært få kalver grunnet rovvilt. Dette får naturligvis store konsekvenser både for produksjonsbasert inntekt og for tap av tilskudd.

Beregningen av produksjonspremien slår fortsatt svært urettferdig ut for de reineierne som årlig har store tap av rein grunnet påkjøring av tog/kjøretøy, naturskade, store tap på grunn av rovvilt og andre tapsårsaker. Nåværende ordning svekker reindriftsavtalens inntektsutjevne effekt og medfører reduserte inntekter for reineiere i områder med høye tapstall. Sametinget vil foreslå at det partene vurderer egne ordninger som ivaretar forutsigbarhet og sikkerhet i økonomien.

Reindriftsloven har en bestemmelse som åpner for å etablere en sideordnet rekrutteringsandel i tilknytning til den ordinære siida-/sijteandelen. Hensikten med en slik bestemmelse er å etablere en smidig generasjonsovergangsordning. Innehaver av rekrutteringsandelen har de samme rettigheter og plikter som lederen i siida-/sijteandelen. Sametinget vil presisere viktigheten av at det bør etableres egne ordninger over reindriftsavtalen til rekrutteringsandelen. Sametinget er også opptatt av at det etableres smidigere generasjonsskifteordninger i reindriften, slik at det er mulig for flere unge å komme inn i reindriften. Dagens økonomiske ordninger gjelder for de som har overtatt siida- / sijteandel med tilhørende aldersbegrensning. Utfordringene med rekrutteringen av unge til reindriften er at det ikke finnes tilstrekkelige økonomiske rammevilkår for etablerings- og for avviklingsfasen.

Sametinget er sterkt kritisk til at avtalepartene har vurdert å fase ut fagbrevordningen fra reindriftsavtalen. Denne ordningen fungerer godt og er et av få rekrutteringstiltak i avtalen. Sametinget anbefaler partene om å beholde ansvaret for finansiering av fagbrevordningen inntil videre. På sikt vil det være naturlig at fylkeskommunene påtar seg ansvaret for fagbrevordningen for reindrift.

Reindriftsavtalen avsetter årlig 2,0 mill kroner til Sametingets budsjett. Avtalepartene har bedt Sametinget bruke disse midlene til å støtte tilleggsnæringer i reindriften. Som følge av dette avsetter Sametinget en stor del av disse midlene til å støtte duodji som tilleggsnæring i tilknytning til reindrift. Sametinget mener at det er uheldig at avtalepartene har bestemt føringer på bruken av disse midlene. Sametinget må gis mulighet til å yte tilskudd til reindriften ut fra sine egne politiske målsetninger. Vi vil vise til at jordbruksavtalen også årlig avsetter 2,0 mill kroner til Sametingets budsjett, uten at det følger føringer på Sametingets bruk av disse midlene. Sametinget vil foreslå at partene opphever føringen på avsetningen til Sametinget.

OPPNEVNING AV STYRINGSGRUPPEN FOR VERDISKAPINGSPROGRAMMET FOR REIN

Sametinget foreslår en av fem representanter i styringsgruppen for VSP - rein som administreres av Innovasjon Norge, Troms. Sametinget er ikke fornøyd med å videreføre en ordning som går ut på at sametingsrådet skal foreslå to kandidater til styret, en kvinne og en mann, - hvorav kun den ene blir valgt til styret. Sametingsrådets mandat bør være å oppnevne et medlem til styret. Sametinget vil be partene etterkomme Sametingets krav om å få oppnevningsmyndighet til styret for VSP- rein, og at dette forankres i programmet.

AREALSITUASJONEN

Den største utfordringen i reindriften i dag er arbeidet med å beholde tilstrekkelige arealer for fortsatt opprettholdelse og utvikling av reindrift. Areal situasjonen har vært tilspisset i mange tiår. Det er derfor nødvendig å drøfte dette særskilt på de årlige forhandlingene.

I arealforvaltningssammenheng er det viktig at reindriftens rettigheter gjenspeiles i lover og forskrifter. Sametinget anser det som viktig at kommuner og utbyggingsaktører utarbeider samlede planer hvor det fremkommer signaliserte nye, og tidligere utbyggingsaktivitet i de enkelte reinbeitedistrikt som blir berørt.

Sametinget er svært opptatt av at arealgrunnlaget for reindriften ivaretas og sikres gode rammevilkår. Sametinget har utarbeidet en planveileder til Plan- og bygningsloven nettopp for å legge til rette for at planprosesser sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

AVGIFTER I REINDRIFTEN

Sametinget har tidligere tatt opp likebehandling i avgiftssaka. Fiske, landbruk og transportnæringen har egne avgiftsordninger på driftsmidler og avgifter på drivstoff. Sametinget anser det som selvfølgelig at reindriften får tilsvarende avgiftsordninger.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Det er årlige reindriftsforhandlinger mellom Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) og Staten ved Landbruks – og matdepartementet (LMD). Hovedavtalen for reindriften § 4 og Sametingets reindriftpolitiske mål, danner grunnlaget for Sametingets rolle i forhold til den årlige reindriftsavtalen.

Merknader

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Áile Javo og Nils Djuþen og medlemmet fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfp) Gunn-Britt Retter fremmet følgende merknad i saken

Areal situasjonen

Sametinget har merket seg at areal situasjonen for reindriften er i endring bla. som følge av verneprosesser, vindkraft og annen kraftutbygging, kraftlinjer, mineralvirksomhet, hyttebygging, motorferdsel osv. Det viktig å se på hvordan arealene brukes av andre næringer og hvordan høsting av naturressursene foregår. Det er behov for å sette fokus på problemstillingene knyttet til bruken av arealene på et bredt grunnlag. Komiteen ber om at sametingsrådet fremmer en sak om areal situasjonen for reindriften.

Forslag

Forslag 1

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Bjørn Inge Mo og Skjalg Jensen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Aile Javo og Nils Djupen, medlemmet fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfp) Gunn-Britt Retter og medlemmet fra Árja Olaf Eliassen foreslår å endre følgende setning under kapittelet "Virkemiddelordningene i reindriften":

Kalvetilskudd på kr 5 per kg for en kalv på 18 kg utgjør kr 90, kontra økning på tidligslaktetilskuddsatsen som utgjør kr 50.

Endres til:

Tidligslaktetilskudd på kr 5 per kg for en kalv på 18 kg utgjør kr 90, kontra økning på kalvetilskuddsatsen som utgjør kr 50.

Forslag 2

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Bjørn Inge Mo og Skjalg Jensen, medlemmet fra Árja Olaf Eliassen og medlemmet fra Nordkalottfolket Rolf Wilhelmsen foreslår følgende:

Kapittel "Avgifter i reindriften" siste setning endres til:

Ut fra de positive signalene Sametinget har fått fra ulike departementer forventes det en snarlig løsning.

Forslag 3

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Bjørn Inge Mo og Skjalg Jensen, medlemmet fra Árja Olaf Eliassen og medlemmet fra Nordkalottfolket Rolf Wilhelmsen foreslår følgende:

Kap. "Slakterisituasjonen høsten 2010":

Overskriften foreslås endret til "Markedsituasjon"

Det foreslås et nytt avsnitt i tillegg:

Sametinget anser det som avgjørende at markedsarbeidet med reinkjøtt og biprodukter lykkes i form av volumsøkning for å opprettholde en pris til reineier som kan bedre næringas lønnsomhet.

Markedsarbeidet må rettes mot hele aktørkjeden fra reineier til sluttbruker. Konkrete tiltak som kan igangsettes er

- *Kompetansebevingsprogram på markedsarbeid*
- *Produktutvikling*
- *Langsiktige leveringskontrakter mellom primærprodusent og slakteri*
- *Felles prosjekt for markedsarbeid i et lengre perspektiv sammen med Markedsutvalg for reinkjøtt, slakterier og reineiere*

Kap. "Virkemiddelordningene i reindriften"

Nest siste avsnitt foreslås endret til:

Fagbrevordningen i reindrifta fungerer godt og er et av få rekrutteringstiltak i avtalen. Hvis ordningen skal fases ut av avtalen er det viktig å få en god oppfølging fra fylkeskommunenes side for å sikre at ordningen fortsetter på en forsvarlig måte.

Forslag 4

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Áile Javo og Nils Djupen og medlemmet fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfb) Gunn-Britt Retter fremmer følgende forslag:

Kap "Areal situasjonen" strykes.

Følgende avsnitt settes inn sist i dokumentet:

Sametinget har merket seg at areal situasjonen for reindrifta har endret seg betraktelig. Økt bruk av arealene til andre formål enn reindrift er omfattende og stadig voksende, som følge av for eksempel verneprosesser, vindkraft og annen kraftutbygging, kraftlinjer, mineralvirksomhet, hyttebygging, motorferdsel osv. I tillegg er det viktig å drøfte hvordan arealene skal brukes av andre næringer og hvordan høsting av naturressursene skal kunne foregå. Det er behov for å sette fokus på problemstillingen på et bredere og mer omfattende grunnlag. Areal situasjonen for reindrifta fremmes som en egen sak for plenum.

Kap. "Slakterisituasjonen høsten 2010", tillegg/ endring til avsnitt (endringer i kursiv):

Sametinget mener at det er viktig å ivareta de store slakteriaktørene, men at det også er viktig å ivareta små slakterier. På den måten ivaretar man en variert slakteristruktur som både produsent, slakteriene og markedet vil være tjent med. *Sametinget mener at det bør åpnes for at siidaandelene kan slakte inntil 100 dyr uten veterinærgodkjenning mot dagens 10. Dette kan bidra til å lette noe på den vanskelige slakterisituasjonen.*

Siste setning i følgende avsnitt byttes ut (endringer i kursiv):

Det er svært viktig at markedsføring av reinkjøtt følges opp slik at varen er tilgjengelig på markedet. Det er nødvendig å iverksette tiltak som sikrer leveranse av reinkjøtt til markedet. *Dette er en utfordring for alle aktørene i verdikjeden. Sametinget er av den oppfatning at slakteriene må ta et betydelig større ansvar for markedsføringen av reinkjøttet enn det som er tilfellet i dag.*

Tillegg og endringer til avsnitt (endringer i kursiv):

Sametinget er først og fremst bekymret på vegne av alle reindriftsfamiliene som går en usikker slaktesesong i møte med at de risikerer og ikke får solgt reinslakt til høsten, og dermed mister hele sin produksjonsinntekt for driftsåret. *Ved at siidaandelene ikke får slaktet, vil det for mange også bety en avkorting i tilskuddene, fordi reintallet blir for høyt. Sametinget er av den klare oppfatning at det ikke må være reineierne som skal bære tapet av den situasjonen som nå er oppstått.* Dernest er Sametinget bekymret for at de politiske målsetningene for Finnmark om et reintall som harmonerer med ressursgrunnlaget blir ytterligere forsinket, med de konsekvensene dette medfører. Etter Sametingets vurdering vil ikke dagens vinterbeiter kunne bære de store reinflokkene som inkluderer mesteparten av produksjonsdyrene. *Dette vil kunne medføre større beitebelastning på vår/ sommer og høstbeitene, samt kunne føre til økt konfliktnivå mellom reindrifta og i forhold til andre.*

Nytt avsnitt siste side "Revisjon av reindriftsloven"

Sametinget ber om at revisjon av de deler av reindriftsloven som ikke ble behandlet sist gang, snarlig igangsettes.

Forslag 5

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet Selmer Jobansen fremmet følgende forslag:

Sametinget anser reindriftsavtalen for å være et forhold mellom departementet og reindriftnæringen. Sametinget bør derfor unnlate å komme med uttalelse forhold til denne avtalen. Det vil være en mistillit til næringen dersom Sametinget på denne måten forsøker å operere på næringens vegne.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Merknad, NSR, NSR/SÁB, JSL, v/representant Mathis Nilsen Eira

Arealsituasjonen

Komiteen har merket seg at arealsituasjonen for reindrifta er i endring bla. som følge av verneprosesser, vindkraft og annen kraftutbygging, kraftlinjer, mineralvirksomhet, hyttebygging, motorferdsel osv. Det er viktig å se på hvordan bruk og høsting av naturressursene foregår. Det er behov for å sette fokus på problemstillingene knyttet til bruken av arealene på et bredt grunnlag.

Sametinget ber om at sametingsrådet fremmer en egen sak om arealsituasjonen for reindrifta.

Forslag 6, representant Mathis Nilsen Eira, NSR, NSR/SÁB, JSL

Til avsnittet SLAKTERISITUASJONEN HØSTEN 2010

Tillegg til avsnitt 7:

Sametinget mener at det er viktig å ivareta de store slakteriaktørene, men at det også er viktig å ivareta små slakterier. På den måten ivaretar man en variert slakteristruktur som både produsent, slakteriene og markedet vil være tjent med.

Sametinget ber partene vurdere om at reineier kan slakte flere en dagens 10 dyr til privat omsetning, og at dette inngår som grunnlag for produksjonspremien. Dette kan bidra til å lette noe på den vanskelige slakterisituasjonen.

Avsnitt 9 – siste setning endres til følgende:

Det er svært viktig at markedsføring av reinkjøtt følges opp slik at varen er tilgjengelig på markedet. Det er nødvendig å iverksette tiltak som sikrer leveranse av reinkjøtt til markedet. Dette er en utfordring for alle aktørene i verdikjeden. Sametinget er av den oppfatning at slakteriene må ta et betydelig større ansvar for markedsføringen av reinkjøttet, enn det som er tilfellet i dag. Det bør igangsettes felles prosjekter for å bedre markedsarbeidet gjennom markedsutvalget for reinkjøtt hvor slakterier og reineiere inngår.

Avsnitt 11 - Tillegg og endringer:

Sametinget er først og fremst bekymret på vegne av alle reindriftsfamiliene som går en usikker slaktesesong i møte med at de risikerer og ikke få solgt reinslakt til høsten, og dermed mister hele sin produksjonsinntekt for driftsåret.

Ved at siidaandelene ikke får slaktet, vil det for mange også bety en avkorting i tilskuddene, fordi reintallet blir for høyt. Sametinget er av den klare oppfatning at det ikke må være reineierne som skal bære tapet av den situasjonen som nå er oppstått, og ber partene vurdere ekstraordinære økonomiske tiltak for de som blir berørt. Videre er Sametinget bekymret for at de politiske målsetningene for Finnmark om et reintall som harmonerer med resursgrunnlaget blir ytterligere forsinket, med de konsekvensene dette medfører. Etter Sametingets vurdering vil ikke dagens vinterbeiter kunne bære de store reinflokkene som inkluderer mesteparten av produksjonsdyrene. Dette vil kunne medføre større beitebelastning på vår/sommer og høstbeitene og økt konfliktnivå.

Til avsnittet VIRKEMIDDELORDNINGER I REINDRIFTEN

I avsnitt 3 strykes følgende i første setning:

”..spesielt i enkelte sørsamiske områder”..

Avsnitt 4:
Strykkes i sin helhet.

Avsnitt 6, 3.setning strykes:
Strykkes fra og med ”De senere årene.....” .

Avsnitt 10 – 3. setning:
Strykkes fra og med 3. setning som begynner med: ”Sametinget mener at det er uheldig ...”

Til avsnittet om AREALSITUASJONEN:

Hele avsnittet strykes og erstattes med følgende:
Komiteen har merket seg at arealsituasjonen for reindriften er i endring bla. som følge av verneprosesser, vindkraft og annen kraftutbygging, kraftlinjer, mineralvirksomhet, hyttebygging, motorferdsel osv. Det er viktig å se på hvordan bruk og høsting av naturressursene foregår. Det er behov for å sette fokus på problemstillingene knyttet til bruken av arealene på et bredt grunnlag.

Sametinget ber om at sametingsrådet fremmer en egen sak om arealsituasjonen for reindriften.

Ny siste setning AVGIFTER I REINDRIFTEN:

Sametinget vil beklage at sametingsrådet ikke har lyktes i å løse saken om avgiftsordninger på driftsmidler og avgifter på drivstoff i reindriften.

III Votering

Av 39 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Forslag 4 ble trukket.

- Forslag 1 ble vedtatt med 18 mot 14 stemmer
- Forslag 2 ble vedtatt med 18 mot 14 stemmer
- Forslag 3 ble vedtatt med 19 mot 13 stemmer
- Forslag 5 ble forkastet med 31 stemmer. 1 stemte for
- Forslag 6 ble forkastet med 18 stemmer. 14 stemte for
- Nærings- og kulturkomiteens tilråding ble vedtatt med 31 stemmer mot 1 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Inga-Lill Sundset, saksordfører	Randi A. Skum
	Inga-Lill Sundset	
2	Mathis Nilsen Eira	Willy Ørnebakk
	Randi A. Skum, til forretningsorden	
		Mariann Wollmann Magga
		Trond Are Anti
	Mathis Nilsen Eira	
3	Mariann Wollmann Magga	Geir Tommy Pedersen
		Per Andersen Bæhr

		Trond Are Anti
	Mariann Wollmann Magga	
4	Marit Kirsten Anti Gaup	
5	Geir Tommy Pedersen	Mathis Nilsen Eira Anders Somby jr.
	Geir Tommy Pedersen	
6	John Kappfjell	Geir Tommy Pedersen Trond Are Anti
7	Per Andersen Bæhr	Willy Ørnebakk Skjalg Asbjørn Jensen John Kappfjell
	Per Andersen Bæhr	
8	Hans J. Eriksen	
9	Randi A. Skum	
10	Jarle Jonassen	
11	Egil Olli	
12	Heidi Persdatter Greiner Haaker	
13	Geir Tommy Pedersen	
14	Leif Aksel Renfjell	
15	Olaf Eliassen	
16	Inga-Lill Sundset	
	Willy Ørnebakk, til forretningsorden	
	Geir Tommy Pedersen, til forretningsorden	
	Geir Tommy Pedersen, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Hovedavtalen for reindriften § 4 gir Sametinget anledning til å uttale seg om reindriftsavtalen før denne behandles i Stortinget i mai 2011. Sametinget velger å gi sitt innspill til ny reindriftsavtale i forkant av forhandlingene. Sametingsrådet vil presentere Sametingets innspill over for partene, Staten ved Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund, før de reelle forhandlingene innledes.

Sametinget vil komme med innspill på følgende områder:

- Konsultasjoner om statens tilbud til reindriftnæringa
- Slaktesituasjonen
- Likestilling
- Virkemiddelordningene i avtalen
- Verdiskapingsprogrammet for rein
- Areal situasjonen
- Rovvilt
- Avgifter i reindriften

KONSULTASJONER OM STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSNÆRINGEN

I sametingsrådet melding om samisk reindrift, fremmes kravet om at departementet bør konsultere Sametinget om Statens tilbud til reindriften:

” Sametingetsrådet ønsker større myndighet til å påvirke departementets tilbud til reindriften. I den forbindelse bør Sametinget og departementet konsultere om statens tilbud om reindrifftsavtalen. Sametinget vurderer dette som en naturlig utvikling i statens praktiske gjennomføring av sine folkerettslige forpliktelser til å konsultere samene som urfolk.”

Dette kravet ble presentert i Sametingets innspill til reindrifftsavtalen i forbindelse med fjorårets forhandlinger. Departementet tilbakemelding er at Statens tilbud er et budsjettmessig forhold og omfattes derfor ikke av konsultasjonsavtalen mellom Staten og Sametinget.

Sametinget er samenes folkevalgte organ og har en forpliktelse til, samt bidra til å ivareta reindriftas rettigheter og interesser. Det innebærer at Sametinget må inkluderes i større grad enn i dag, i prosesser som har betydning – og/eller medfører endringer for reindriften. For at Sametinget skal kunne ivareta vårt ansvar for reindriffts-næringen, må Sametinget kjenne til og inkluderes i planer og prosesser departementet til en hver tid vurderer som nødvendig for reindriffts-næringen. Dette ekskluderer ikke departementets plikt til å rådføre seg og samarbeide med reindriffts-næringen. Sametinget ønsker en styrket politisk og forvaltningsmessig rolle i saker som angår reindriften.

MARKEDSSITUASJONEN

Sametinget er opptatt av at en fremtidig slakteristruktur, rammevilkår og markedsfremmende tiltak bedres og gir reinkjøttomsetningen forutsigbare og sikre økonomiske rammer. Sametinget er også opptatt av at en fremtidig slakteri- og markedsstruktur, ivaretar samisk tradisjonell duodji og matproduksjon.

I forkant av slakterisesongen høsten 2010 melder noen reinslakteriene om at de har fulle fryselaagre av reinkjøtt og at det er dårlig etterspørsel av reinkjøtt fra markedet. Enkelte slakteri får ikke omsetning for kjøtt de har på lager til en pris som gir tilstrekkelig fortjeneste. Utfordringen er størst i Finnmark. Dette medfører at reinslakteriene ikke tar i mot slakt i høstsesongen, og at det største slakteriet i Finnmark først og fremst tar i mot kjøtt fra Øst-Finnmark. Reinbeitedistriktene i Vest-Finnmark, som ikke får levert kjøtt, må da slippe mye større reinflokker ut på vinterbeite.

I 2008 ble det utarbeidet en rapport om kjøp og omsetning av reinkjøtt i Finnmark: Rapport februar 2008 – Reindrifftsforvaltningen ”Kartlegging av slakte- og videreforedlingsanlegg for rein i Finnmark”: Isak Mathis Henriksen. Rapporten gir en oversikt over slaktestrukturen i Finnmark, og slår fast at slaktekapasiteten for rein i Finnmark er tilstrekkelig til å ta unna slaktekvantumet som dekker behovet i Finnmark.

For å løse markedssituasjonen ble partene i reindrifftsforhandlingene i februar i år enig om å etablere et eget markedsutvalg for reinkjøtt. Markedsutvalget for reinkjøtt skal ha oversikt over markedet og legge til rette for nødvendige markedsføringstiltak. Markedsutvalget har siden etableringen i juni dette år arbeidet kontinuerlig med utfordringene i reinkjøttmarkedet. Blant annet har utvalget innledet et samarbeid med de fire store kjedene, Coop, Norgesgruppen, Rema 1000 og Ica, og gitt hver av kjedene et tilskudd på kr 250 000 til markedsfremmende tiltak.

I juni i år har statsråd Lars Peder Brekk hatt møte med reindriffts-næringen, slakterier, grossister og markedsutvalg for reinkjøtt for å drøfte omsetningsutfordringene. Gjennom LMDs pressemelding er Sametinget kjent med at aktørene ble enige om at markedsutvalg for reinkjøtt og slakteriene skal styrke samarbeidet for å øke salg av reinkjøtt. Det er beklagelig at Sametinget ikke kjente til dette møtet. Sametinget har dermed ikke tilgjengelig informasjon om hvilke innspill de aktuelle aktørene på dette møtet anså som nødvendig, samt deres syn på de utfordringene markedet står overfor.

Sametinget er fornøyd med at markedsutvalg for reinkjøtt sammen med aktuelle aktører iverksettes kortsiktige tiltak som bidrar til at slakterienes kjøttlagre tømmes og at disse gjøres i stand til å motta reinslakt til høsten/vinteren 2010/2011. Det er nå på tide å vurdere tiltak som bidrar til et forutsigbar og stabilt marked for reinkjøtt.

Sametinget mener at det er viktig å ivareta de store slakteriaktørene, men at det også er viktig å ivareta små slakterier. På den måten ivaretar man en variert slakteristruktur som både produsent, slakteriene og markedet vil være tjent med.

Sametinget er tilfreds med at det i enkelte områder gjennomføres klassifisering av reinkjøtt som leveres slakteriene. Klassifisering har positiv effekt i forhold til at større andel kjøtt som leveres slakteriene har god kvalitet, og at produsentene motiveres til å sørge for en flokkstruktur som gir god kjøttkvalitet. Sametinget tror reinkjøttmarkedet vil være tjent med å stramme inn krav til klassifisering, samt at alle slakteriene praktiserer krav om klassifisering.

Det er svært viktig at markedsføring av reinkjøtt følges opp slik at varen er tilgjengelig på markedet. Det er nødvendig å iverksette tiltak som sikrer leveranse av reinkjøtt til markedet. Dette fordrer mange aktører i verdikjeden, ikke minst produsentene.

Sametinget tror at det vil være svært viktig, for ivaretagelse og for videreutvikling av produkter fra reindriften, å legge til rette for at slakteriene tar vare på alle produkter av rein. I dag kasseres blod, tarmar, skankeskinn og hodene for å nevne noen av produktene. Slakteriene bør motiveres til å benytte disse produktene til videreforedling og fremtidige markedsføringstiltak av reinprodukter bør omfatte alle produkter av rein, også duodji. Samtidig legges det til rette for økt andel kvinnelige arbeidsplasser i reindriften.

Sametinget er først og fremst bekymret på vegne av alle reindriftsfamiliene som går en usikker slaktesesong i møte med at de risikerer og ikke få solgt reinslakt til høsten, og dermed mister hele sin produksjonsinntekt for driftsåret. Dernest er Sametinget bekymret for at de politiske målsetningene for Finnmark om et reintall som harmonerer med ressursgrunnlaget blir ytterligere forsinket, med de konsekvensene dette medfører. Etter Sametingets vurdering vil ikke dagens vinterbeiter kunne bære de store reinflokkene som inkluderer mesteparten av produksjonsdyrene. Dette vil sannsynligvis også medføre større beitebelastning på vår/sommer og høstbeitene, samt øke konfliktnivået mellom reindriften og kystbefolkningen og jordbruksnæringen.

Sametinget vil uttrykke tilfredshet med at departementet i forbindelse med en stortingsmelding om en ny landbruks- og matpolitikk, vil foreta en gjennomgang med sikte på å få kartlagt årsakene til slaktestoppene og vurdere eventuelle tiltak.

Sametinget anser det som avgjørende at markedsarbeidet med reinkjøtt og biprodukter lykkes i form av volumsøkning for å opprettholde en pris til reineier som kan bedre næringas lønnsomhet.

Markedsarbeidet må rettes mot hele aktørkjeden fra reineier til sluttbruker. Konkrete tiltak som kan igangsettes er

- Kompetansehevingsprogram på markedsarbeid
- Produktutvikling
- Langsiktige leveringskontrakter mellom primærprodusent og slakteri
- Felles prosjekt for markedsarbeid i et lengre perspektiv sammen med Markedsutvalg for reinkjøtt, slakterier og reineiere

LIKESTILLING

Avtalepartene har årlig avsatt 1,0 mill kroner til kvinnerettede tiltak. Ved siste reindrifftsforhandlinger ble partene enige om å etablere et arbeidsutvalg for å gå gjennom og utrede eksisterende utredningsmateriale i forhold til kvinner i næringen. Formålet er å foreslå konkrete tiltak for kvinner i næringen. Utvalget skal kartlegge NRLs, Reindrifftsforvaltningens, Sametingets og LMDs bidrag til likestilling i næringen. Dette arbeidet er igangsatt og Sametinget har blant annet rapportert om vårt arbeid for å fremme likestilling i våre innspill til reindrifftsavtalene og arbeidet med å revidere gjeldende reindrifftslov. Sametinget deltar ikke i dette arbeidsutvalget. Utvalgets rapport er ventet å foreligge 1.oktober 2010. Sametinget er positiv til at avtalepartene arbeider målrettet og helhetlig for å fremme økt kvinnerepresentasjon i reindrifften.

Sametinget er svært opptatt av at flere kvinner skal finne sin arbeidsplass i reindrifften. Tall fra 2008 viser at kun 24 % av reintallet står oppført med kvinner som eiere. Videre ser man at kun 13 % av alle siidaandelslederne er kvinner. Det er kun 75 kvinnelige siidaandelsledere av totalt 553 siidaandelsledere, og dette er en nedgang fra tidligere år.

Sametinget avga innspill til Norges 8. rapport til FNs kvinnekommisjon. I vårt innspill datert 07.04.10 retter vi fokus på kvinner i primærnæringen der det heter:

Samiske kvinner er i stort mindretall i de samiske primærnæringene, og også som bedriftseiere i samisk næringsliv. Tall fra reindriffts-næringen i 2008 viser at av 553 siida/sijteandelshavere (konsesjonseiere) i reindrifften eies i 75 (13 %) andeler av kvinner (kilde: Samiske tall forteller 2). I samisk jordbruk er andelen kvinner ca 25 % av de som eier gårder som er konsesjonspliktig.

Kvinner har tradisjonelt hatt svært sentrale og viktige roller i samisk jordbruk og reindrifft. Det er derfor nærliggende å tro at strukturelle tiltak (lovgivning, forvaltning og rammeoverføringer) har ført til at kvinners mulighet til å delta i disse næringene er svekket. Vi ser underrepresentasjon av kvinnelige bedrifts-/konsesjonseiere også i andre næringsgreiner i samiske områder.

I primærnæringene er samiske kvinner viktige kunnskapsformidlere av tradisjonell kunnskap. Kvinner forvalter samisk språk, kulturkunnskap samt kunnskap som er nyttig for å ivareta alle prosesser i næringen. Primærnæringene danner sentrale kunnskapsarenaer for bevaring, utvikling og formidling av tradisjonell kunnskap. Denne arenaen vil være betydelig svekket dersom kvinner er fraværende.

VIRKEMIDDELORDNINGENE I REINDRIFTEN

Reindrifftsavtalen for gjeldende år, 1.juli 2010- 30.juni 2011, er på 101,0 mill kroner. Rammen er den samme som for fjorårets avtale. Reindrifftens utviklingsfond økte fra 29,9 mill kroner i avtalen 2009/2010 til 30,0 mill kroner i avtalen for 2010/2011. Rammen for kostnadssenkende og direktetilskudd ble redusert fra 63,1 i fjor, til 61,8 i årets avtale.

Reindrifftsavtalens økonomiske rammer har endret seg svært lite de 10 siste årene. Det tas ikke tilstrekkelig høyde for verken ordinær prisvekst eller inntjeningsøkning i reindrifftsavtalen. Sametinget mener at den økonomiske rammen på reindrifftsavtalen bør økes.

I alle reindrifftsområdene, spesielt i enkelte sørsamiske områder har kravene til produksjonspremie vært en utfordring. Etter at kalenderåret ble lagt til grunn for beregning av produksjonstilskudd, kan det skje at enkelte reinieiere kommer i den situasjonen at de ikke oppnår produksjonspremie for produksjon som overstiger kr. 400 000,-. Dette skjer dersom hoveduttaket av ulike grunner må utføres etter jul og neste hoveduttaket skjer påfølgende høst. Reinen har den beste vekta og er i godt hold før brunst og før flytting til høst og vinterbeite tar til. Det er derfor mest tjenlig å slakte brorparten tidlig på høsten. Beite- og driftsforhold kan være årsaken til at slaktingen noen ganger må

utsettes til etter jul. Dette er i seg selv negativt for drifta. Når reindriftsutøverne i tillegg mister produksjonspremiegrunnlag på grunn av dette oppleves disse forholdene som svært urimelig. Reindrifftas driftsmønster er underlagt naturgitte forhold året rundt, dette bør avtalen ta høyde for og sikre at grensen på kr 400 000 ikke gjøres gjeldene dersom produksjonen for to driftsår faller på et kalenderår. Alternativet er å beregne gjennomsnittsomsetning over to år. På den måten unngår man slike uheldige utslag.

Ved forrige reindrifftsforhandlinger besluttet partene å ikke gi tidligslaktetilskudd på kr 5 per kg til rein under et år, samt øke kalvetilskuddsatsen med 50 kroner til 250 kroner. Økt kalvetilskudd kompensere ikke for redusering av tidligslaktetilskudd. Med denne nye ordningen taper reineiere 30-40 kroner per kalv. Tidligslaktetilskudd på kr 5 per kg for en kalv på 18 kg utgjør kr 90, kontra økning på kalvetilskuddsatsen som utgjør kr 50. Dette betyr et stort tap for reineiere da de fleste slakter mest kalv. Den gjennomsnittlige inntekten i reindriften er lav og Sametinget er derfor kritisk til at de direkte tilskuddene reduseres. Sametinget vil anbefale partene å gå tilbake til den gamle ordningen.

For to år siden ble partene enige om å etablere en egen ordning for tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark. Sametinget synes det er veldig positivt at partene på denne måten søker å løse de utfordringene Vest-Finnmark har i forhold til å motivere til høyere slakteuttak, og på den måten oppnå en bedre resursbalanse. Sametinget har tidligere etterlyst en mer differensiert virkemiddelbruk som tar hensyn til regionale utfordringer. Partene bør være åpne for å vurdere positive særtiltak innenfor reindrifftsavtalens rammer, også for andre områder enn Vest-Finnmark.

Virkemiddelordningene i reindrifftsavtalen stimulerer til økt kalveslakt for å redusere belastningen på vinterbeiteområdene, bidra til økt produksjon og redusere kalvetapene. Dette fokuset på avtalen er svært problematisk for områder med store rovvilttap, da kalver er mest utsatt for rovvilt. De senere årene har Sametinget fått tilbakemeldinger fra blant annet Nordland og Trøndelag om at flokkene har svært få kalver grunnet rovvilt. Dette får naturligvis store konsekvenser både for produksjonsbasert inntekt og for tap av tilskudd.

Beregningen av produksjonspremien slår fortsatt svært urettferdig ut for de reineierne som årlig har store tap av rein grunnet påkjøring av tog/kjøretøy, naturskade, store tap på grunn av rovvilt og andre tapsårsaker. Nåværende ordning svekker reindrifftsavtalens inntektsutjevne effekt og medfører reduserte inntekter for reineiere i områder med høye tapstall. Sametinget vil foreslå at det partene vurderer egne ordninger som ivaretar forutsigbarhet og sikkerhet i økonomien.

Reindrifftsloven har en bestemmelse som åpner for å etablere en sideordnet rekrutteringsandel i tilknytning til den ordinære siida-/sijteandelen. Hensikten med en slik bestemmelse er å etablere en smidig generasjonsovergangsordning. Innehaver av rekrutteringsandelen har de samme rettigheter og plikter som lederen i siida-/sijteandelen. Sametinget vil presisere viktigheten av at det bør etableres egne ordninger over reindrifftsavtalen til rekrutteringsandelen. Sametinget er også opptatt av at det etableres smidigere generasjonsskifteordninger i reindriften, slik at det er mulig for flere unge å komme inn i reindriften. Dagens økonomiske ordninger gjelder for de som har overtatt siida- / sijteandel med tilhørende aldersbegrensning. Utfordringene med rekrutteringen av unge til reindriften er at det ikke finnes tilstrekkelige økonomiske rammevilkår for etablerings- og for avviklingsfasen.

Fagbrevordningen i reindriften fungerer godt og er et av få rekrutteringstiltak i avtalen. Hvis ordningen skal fases ut av avtalen er det viktig å få en god oppfølging fra fylkeskommunenes side for å sikre at ordningen fortsetter på en forsvarlig måte.

Reindrifftsavtalen avsetter årlig 2,0 mill kroner til Sametingets budsjett. Avtalepartene har bedt Sametinget bruke disse midlene til å støtte tilleggsnæringer i reindriften. Som følge av dette avsetter Sametinget en stor del av disse midlene til å støtte duodji som tilleggsnæring i tilknytning til reindriften.

Sametinget mener at det er uheldig at avtalepartene har bestemt føringer på bruken av disse midlene. Sametinget må gis mulighet til å yte tilskudd til reindriften ut fra sine egne politiske målsetninger. Vi vil vise til at jordbruksavtalen også årlig avsetter 2,0 mill kroner til Sametingets budsjett, uten at det følger føringer på Sametingets bruk av disse midlene. Sametinget vil foreslå at partene opphever føringen på avsetningen til Sametinget.

OPPNEVNING AV STYRINGSGRUPPEN FOR VERDISKAPINGSPROGRAMMET FOR REIN

Sametinget foreslår en av fem representanter i styringsgruppen for VSP - rein som administreres av Innovasjon Norge, Troms. Sametinget er ikke fornøyd med å videreføre en ordning som går ut på at sametingsrådet skal foreslå to kandidater til styret, en kvinne og en mann, - hvorav kun den ene blir valgt til styret. Sametingsrådets mandat bør være å oppnevne et medlem til styret. Sametinget vil be partene etterkomme Sametingets krav om å få oppnevningsmyndighet til styret for VSP- rein, og at dette forankres i programmet.

AREALSITUASJONEN

Den største utfordringen i reindriften i dag er arbeidet med å beholde tilstrekkelige arealer for fortsatt opprettholdelse og utvikling av reindrift. Areal situasjonen har vært tilspisset i mange tiår. Det er derfor nødvendig å drøfte dette særskilt på de årlige forhandlingene.

I arealforvaltningssammenheng er det viktig at reindriften sine rettigheter gjenspeiles i lover og forskrifter. Sametinget anser det som viktig at kommuner og utbyggingsaktører utarbeider samlede planer hvor det fremkommer signaliserte nye, og tidligere utbyggingsaktivitet i de enkelte reinbeitedistrikt som blir berørt.

Sametinget er svært opptatt av at arealgrunnlaget for reindriften ivaretas og sikres gode rammevilkår. Sametinget har utarbeidet en planveileder til Plan- og bygningsloven nettopp for å legge til rette for at planprosesser sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

AVGIFTER I REINDRIFTEN

Sametinget har tidligere tatt opp likebehandling i avgiftssaka. Fiske, landbruk og transportnæringen har egne avgiftsordninger på driftsmidler og avgifter på drivstoff. Ut fra de positive signalene Sametinget har fått fra ulike departementer forventes det en snarlig løsning.

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.09.10 kl. 14:55.

Originalspråk: Norsk

Ašši/Sak NKK 010/10

Ašši/Sak SP 032/10

Sametingets møteplan 2011 og 2012 - endringer

Arkivsaknr.
10/16

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	01.09.10	PLE 07/10
Nærings- og kulturkomiteen	14. – 16.09.10	NKK 010/10
Sametingets plenum	28. – 30.09.10	SP 32/10

Saken påbegynt onsdag 29. september 2010 kl. 15:20.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	01.09.10	Plenumsledelsen	Sak PLE 07/10
2			Kalender 2011 og 2012

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens forslag til innstilling:

Sametinget vedtar følgende endringer i møteplanen for 2011 og 2012.

År 2011

Uke 8 Komiteuke	21. – 25.02.11
Uke 10 Plenum	07. – 11.03.11
Uke 23 Komiteuke	06. – 10.06.11
Uke 25 Plenum	20. – 24.06.11
Uke 46 Komiteuke	14. – 18.11.11
Uke 48 Plenum	28.11. – 02.12.11

År 2012

Uke 8 Komiteuke 20. – 24.02.12
Uke 10 Plenum 05. – 09.03.12

Uke 23 Komiteuke 04. – 08.06.12
Uke 25 Plenum 18. – 22.06.12

Uke 46 Komiteuke 12. – 16.11.12
Uke 48 Plenum 26. – 30.11.12

Nærings- og kulturkomiteens innstilling:

Innledning

Som en prøveordning for to år har plenumsledelsen lagt fram et forslag om å redusere antall ordinære komité- og plenumssamlinger fra fire til tre møter i året. Dette gjøres gjennom endringer i møteplanen. Med dette utgår samlingen i september, unntatt i valgår, da det fortsatt vil være fire møter. Midler som frigjøres ved denne reduksjonen foreslås å avsettes til styrking og oppdatering av fagkomiteene.

Forslag

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Bjørn Inge Mo og Skjalg Jensen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Áile Javo og Nils Djupen, medlemmet fra norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/ Sff) Gunn-Britt Retter, medlemmet fra Arja Olaf Eliassen, medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) Selmer Johansen og medlemmet fra Nordkalottfolket Rolf Wilhelmsen, fremmet følgende forslag:

Forslag 1

Sametinget ser behovet for å få utredet flere alternativer for organisering av Sametingets plenumssamlinger. Sametinget anmoder derfor plenumsledelsen om å se på saken på nytt og komme med et nytt forslag til behandling i november/desemberplenum 2010, der administrative/praktiske og økonomiske konsekvenser av endringene utredes, samt at balansen mellom posisjon og opposisjon skal sikres ved eventuelle endringer.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag.

Forslag 2, representant Skjalg Jensen, Arja, Nordkalottfolket, Samer Bosatt i sør, Åarjel Saemiej Gielh og AP

Forslaget fra plenumsledelsen må være de politiske gruppene, og Sametingsrådet i hende senest fredag 15. oktober

III Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt
- Forslag 2 ble vedtatt med 18 mot 16 stemmer
- Nærings- og kulturkomiteens tilrådning, enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Gunn-Britt Retter, saksordfører	
2 Skjalg Asbjørn Jensen	Gunn-Britt Retter
	Aili Keskitalo
	Geir Tommy Pedersen
Skjalg Asbjørn Jensen	
Aili Keskitalo, til forretningsorden	
Aili Keskitalo, til forretningsorden	
3 Anders Somby jr.	Skjalg Asbjørn Jensen
	Randi A. Skum
Anders Somby jr.	
4 Willy Ørnebakk	
5 Jarle Jonassen	
6 Toril Bakken Kåven	
7 Gunn-Britt Retter, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget ser behovet for å få utredet flere alternativer for organisering av Sametingets plenumsamlinger. Sametinget anmoder derfor plenumsledelsen om å se på saken på nytt og komme med et nytt forslag til behandling i november/desemberplenium 2010, der administrative/praktiske og økonomiske konsekvenser av endringene utredes, samt at balansen mellom posisjon og opposisjon skal sikres ved eventuelle endringer.

Forslaget fra plenumsledelsen må være de politiske gruppene, og Sametingsrådet i hende senest fredag 15. oktober

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.09.10 kl. 16:05.

Ašši/Sak PFK	011/10
Ašši/Sak SP	033/10

Verneprosesser i samiske områder

Arkivsaknr.
10/4505

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	26.10.05	SR 132/10
Plan- og finanskomiteen	14. – 16.09.10	PFK 011/10
Sametingets plenum	28. – 30.09.10	SP 033/10

Saken påbegynt onsdag 29. september 2010 kl. 16:05.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Sametingsrådet	SR 132/10 Verneprosesser i samiske områder
2	28.02.2003	Sametingets plenum	Sak 12/03 Opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og landskapsvernområder
3	01.03.2007	Sametingets plenum	Sak 07/07 Retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder
4	27.11.2008	Sametingets plenum	Sak 44/08 Naturmangfoldloven
5	28.05.2009	Sametingets plenum	Sak 23/09 Sametingsrådets miljø- og arealmelding

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget mener at i tråd med urfolkserklæringen og ILO-konvensjonen om urfolk skal samene selv definere sine egne ønsker for samfunnsutviklingen og legge premissene for bruken av sine egne områder. Dette vil også omfatte spørsmål om områder skal vernes.

Sametinget minner om at FNs erklæring om urfolks rettigheter understreker at urfolks kunnskaper, kultur og tradisjonsbundne praksis vil bidra til en bærekraftig og rettferdig utvikling og til en forsvarlig forvaltning av miljøet.

Samisk bruk av områder har tradisjonelt ikke forringet naturverdiene. Bruken har medført at områder i dag anses som verneverdige, ved at de fremstår som naturskjønne og med lite eller ingen tekniske inngrep.

Sametinget vil arbeide for at lokalbefolkningens bruk av sine ressursområder skal kunne videreføres til nye generasjoner. Det er selve grunnlaget for samefolkets kulturelle eksistens. Dette innebærer at

Sametinget skal delta i beslutninger om hvordan områder og ressurser skal forvaltes og brukes i fremtiden. Dette gjelder også områder som av staten anses som verneverdige.

Alle verneplaner er initert av statlige myndigheter. Sametinget har konsultasjonsrett i verneplansaker, i tråd med urfolksretten. Sametinget er ikke bare en konsultasjonspartner, men også en myndighet i arealspørsmål. Sametinget vil være med å prioritere hva et område skal anvendes til og hvilken bruk som skal være tillatt.

Sametinget erkjenner at områdevern ikke medfører irreversible markinngrep i naturen og at vern kan sikre at naturen bevares for de kommende generasjonene. Sametinget registrerer at vern av natur også kan utgjøre en trussel for samisk kultur ved at lokalbefolkningens tradisjonelle bruk av områdene kan bli begrenset og hindret.

Sametinget vil sikre rettsvernet for samisk utmarksbruk, meahcásteapmi, slik at tradisjonell bruk og høsting av naturressursene kan videreføres til nye generasjoner samer.

Sametinget vil framheve nødvendigheten av at tradisjonell samisk bruk skal videreføres ved eventuelt områdevern. Det forutsettes at vern ikke endrer den samiske bruken av utmarka og at virkningene av områdevern ikke har negative konsekvenser for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget vil ha løsninger som sikrer at kulturbasert høsting også er mulig ved bruk av moderne hjelpemidler.

Sametinget mener at tidspresset i gjennomføringen av nasjonalparkplanen har medført at prosessen er på grensen av det forsvarlige. Sametinget vil på tross av dette med de beste hensikter og i god tro konsultere med statlige myndigheter med målsetning om å oppnå enighet om gjenstående planer om nasjonalparker, landskapsvern og andre større verneområder i de samiske områdene. Det samme gjelder for forvaltningsmodeller og forvaltningsplaner som knytter seg til eksisterende områdevern og prosessen med marint vern. Sametinget forutsetter at statlige myndigheter også søker å oppnå enighet med direkte berørte samiske interesser og samiske lokalsamfunn som blir påvirket av verneplaner.

Sametinget er opptatt av helheten og sammenhengen i forslagene til vern. Sametinget vil gi sitt eventuelle samtykke til verneplanen når alle konsultasjoner med statlige myndigheter på tre nivåer er gjennomført. For Sametinget vil lokalbefolkningens syn på verneplanene veie tungt i vurderingene, det samme vil spørsmålet om områdets naturverdier og om hvorvidt området er truet av ødeleggende inngrep.

Sametinget er av den formening at de store nasjonalparkeres tid er forbi i Norge ved gjennomføringen av nasjonalparkplanen i St mld nr. 62 (1991-92).

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Verneprosesser i samiske områder er en prinsipiell drøftelse som tar for seg grunnlaget for vernearbeidet, roller i verneplanarbeidet, Sametingets tidligere saksbehandling og status for pågående verneprosesser. Vernearbeidet er basert på statlig politikk og er ikke et initiativ fra Sametinget. I verneplansaker har Sametinget konsultasjonsrett på alle myndighetsnivåer som er regulert i avtale med Miljøverndepartementet. Naturen danner grunnlaget for samisk kultur og det gjenspeiles i de rike benevnelsene på natur i det samiske språket. Høsting og bruk av natur er fremdeles svært viktig i samisk nærings- og samfunnsliv. Sametinget vil ta endelig stilling til hvert enkelt verneforslag på en helhetlig måte.

Forslag

Medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Olof Anders Kubmunen, Aili Keskitalo, Rolf Johansen og Jarle Jonassen, fremmer følgende forslag:

Forslag 1

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Sametinget mener at tradisjonell samisk bruk av naturen og naturressursene over lang tid har vist seg å være både bærekraftig og respektfull i forhold til det biologiske mangfoldet i samiske områder. Bruken har bevart det samiske området og sikret det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander. Samisk tilstedeværelse og tradisjonell bruk, som jakt, fiske og sanking av planter og bær, og reindrift, har etterlatt naturen slik at andre oppfatter den som tilnærmet urørt og verdt å bevare for fremtiden. Bruken har heller ikke hindret allmennhetens tilgang til naturopplevelser. Sametinget mener derfor at samisk bruk ikke har vært noen trussel mot bevaring av det biologiske mangfoldet.

Sametinget og Miljøverndepartementet ble i januar 2007 enige om hvordan verneplanarbeid skal foregå for å sikre samisk medbestemmelse ved opprettelse av nasjonalparker eller annet vern i samiske områder da retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder ble undertegnet. Retningslinjenes formål er å sikre at konsultasjoner i forbindelse med alle forslag om vern etter naturvernloven (senere naturmangfoldloven) i samiske områder skal foregå i god tro og med målsetting om å oppnå enighet mellom staten og Sametinget, samiske interesseorganisasjoner og samiske rettighetshavere.

Konsultasjonsordningen og retningslinjene for verneplanarbeid er etter Sametingets oppfatning et skritt i riktig retning når det gjelder å sikre samene som urfolk innflytelse i beslutningsprosesser som dreier seg om bruk og vern i samiske områder. Prinsipielt mener Sametinget at hvis vern i samiske områder innebærer endringer i den tradisjonelle og lokale bruken av området, så er dette å betrakte som et inngrep som krever samtykke fra samisk side.

Retningslinjene er derfor å betrakte som en kompromissløsning, og ikke en optimal løsning for samisk innflytelse. Retningslinjene er nye, og pågående prosesser, og vil være viktig for å kunne vurdere om retningslinjene er tilstrekkelige og om de blir praktisert i tråd med målsetningen om økt samisk innflytelse. Sametinget oppfatter retningslinjene som minimumskrav for samisk innflytelse, og vil avvise verneprosesser som ikke oppfyller disse minimumskravene.

Sametinget mener arbeidsutvalgene som opprettes etter avtalen mellom Sametinget og Miljøverndepartementet må sikres både økonomiske og administrative ressurser for å kunne gjøre arbeidet de er satt til på en tilfredsstillende måte. Uten tilfredsstillende arbeidsforhold for de lokale arbeidsutvalgene, mener Sametinget at avtalen om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder ikke er oppfylt.

For samisk kultur betyr det biologiske mangfoldet livs- og næringsgrunnlaget for blant annet reindrift, og fragmentering av utmark og beiteområder er svært uheldig. Reindrifta er avhengig av et mangfold av naturtyper for forskjellige perioder på året og for reinflokkens forskjellige sykluser. Mister man noen av disse viktige nisjeområdene i naturen mister man samtidig en del av livsgrunnlaget for reindrifta. Ett inngrep kan bety lite, mange små inngrep vil bety enormt. Flexibilitet og mangfold er viktig blant annet i forhold til klimaendringer. Reduksjon av muligheten til flexibilitet og biologisk mangfold øker reindriftens sårbarhet og risikoen for tap. Evnen til flexibilitet er viktig også i forhold til å kunne møte klimaendringer og miljøutfordringer. Sametinget konstaterer at i noen samiske områder vil vern være den eneste beskyttelse mot andre arealinngrep. Reindriftas rettigheter må ikke innskrenkes ved etablering av verneområder.

Ved etablering av verneområder sier man at denne naturen er viktig og representerer sammen med andre verneområder et mangfold av natur innenfor Norges grenser. Implisitt sier man samtidig at områder som faller utenfor verneområdet og dets buffersone, er mindre verdifull for naturmangfoldet og er på den måten frigjort for inngrep. Motivasjonen for vern av natur representerer en motvekt til inngrep fra samfunnsutviklingen. Den intensiteten som nå oppleves i samiske områder for å oppnå målsettingen om vern i Norge må derfor sees i sammenheng med intensiteten av øvrige inngrep i samiske områder både fra gruvedrift, kraftutbygging med vindmøller og kraftlinjer. Etablering av verneområder kan oppfattes som et frislipp av området utenfor til andre formål og inngrep.

Sametinget ønsker fortgang i arbeidet med vern av marine områder, under forutsetning av at tradisjonelt fjordfiske med passive redskap som for eksempel line, garn, teine og ruse kan fortsette innenfor de vernede områdene. Sametinget mener vern av marine områder ikke på noen måte skal være til hinder for tradisjonelt fiske. Det må utvikles vernekategorier for marint vern som sikrer tradisjonelt fjordfiske og der marine verneprosesser må ta hensyn til samisk bruk (lokal bruk) av området.

Sametinget anser at oppdrettsanlegg i fjordene kan representere en trussel mot tradisjonelt fjordfiske. Oppdrett er arealkrevende, og representerer et potensial for smitte av sykdommer som kan innebære en forstyrrelse av villfiskenes genetiske egenart. Når det gjelder lakseoppdrett, ser man fare for overføring av lakselus til villfisk i laksens vandringsruter, i tillegg til at rømt oppdrettslaks kan blande seg med og ta opp plass i gyteområdene til villaksen i elvene.

Avslutningsvis vil Sametinget minne om at eiendoms- og rettighetsforhold i Finnmark ikke er endelig avklart så lenge Finnmarkskommisjonen knapt har påbegynt sitt arbeid, og at det må tas hensyn til dette når det gjelder all disposisjon av grunn i Finnmark.

For de samiske områdene fra Troms og sørover anser Sametinget det som svært viktig at kartleggingskommisjonen som skal utrede yttergrensene for det kollektive området det samiske folket har brukt til tradisjonelle samiske næringer, settes i gang med sitt arbeid. Denne kartleggingen kan skje uavhengig av øvrige rettighetsprosesser. Kommisjonen og domstolen må ta tilbørlig hensyn til samiske rettsoppfatninger og sedvaner i forbindelse med kartlegging og avgjørelse av rettskrav i den sammenheng. Dette er viktig også i forhold til vurderinger som gjøres i forhold til arbeid med verneplaner.

I 2006 ble det ferdigstilt en rapport som gjennom en offisiell overrekkelse til Sametingets og Miljøverndepartementets politiske ledelse viste forankring nasjonalt både blant det samiske folk og norske myndigheter. Rapporten viser hvordan arbeidet med å sikre bruk og vern i Tysfjord–Hellmobotn skal føres videre for å sikre det viktige naturområdet med lulesamisk bosetting og kulturtradisjoner. Sametinget merker seg at prosessen, som var en milepæl for å integrere verneinteresser og tradisjonell samisk bruk, ikke har hatt noen utvikling siden 2006.

Medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) Arthur Tørfoss fremmer følgende forslag:

Forslag 2

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Verneprosesser i samiske områder er i hovedsak et anliggende for berørte kommuner og berørte næringer. Lokalpolitisk råderett over arealene i den enkelte kommune, uavhengig av etnisitet, er et grunnleggende demokratisk prinsipp. Sametinget forholder seg til dialogen mellom disse partene og vil ikke komme med egne innspill.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 18 stemmer. 14 stemte for.
- Forslag 2 ble forkastet med 31 stemmer. 1 stemte for.
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble vedtatt med 19 stemmer mot 13 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, saksordfører	
2	Ragnhild Melleby Aslaksen	Gunn-Britt Retter
3	Gunn-Britt Retter	
4	Ronny Wilhelmsen	Gunn-Britt Retter Aili Keskitalo
	Ronny Wilhelmsen	
5	Willy Ørnebakk	Aili Keskitalo Gunn-Britt Retter
	Willy Ørnebakk	
6	Anders Somby jr.	Willy Ørnebakk Ragnhild Melleby Aslaksen Trond Are Anti
	Anders Somby jr.	
7	John Kappfjell	
8	Rolf Fjellstad	
9	Gunn-Britt Retter Gunn-Britt Retter	Willy Ørnebakk
10	Silje Karine Muotka Silje Karine Muotka	Willy Ørnebakk
11	Egil Olli	
12	Mathis Nilsen Eira	
13	Olaf Eliassen Olaf Eliassen	Gunn-Britt Retter
14	Toril Bakken Käven	
15	Alf Isaksen	
16	Willy Ørnebakk	
17	Aili Keskitalo	
18	Egil Olli	
19	Aili Keskitalo, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget mener at i tråd med urfolkserklæringen og ILO-konvensjonen om urfolk skal samene selv definere sine egne ønsker for samfunnsutviklingen og legge premissene for bruken av sine egne områder. Dette vil også omfatte spørsmål om områder skal vernes.

Sametinget minner om at FNs erklæring om urfolks rettigheter understreker at urfolks kunnskaper, kultur og tradisjonsbundne praksis vil bidra til en bærekraftig og rettferdig utvikling og til en forsvarlig forvaltning av miljøet.

Samisk bruk av områder har tradisjonelt ikke forringet naturverdiene. Bruken har medført at områder i dag anses som verneverdige, ved at de fremstår som naturskjønne og med lite eller ingen tekniske inngrep.

Sametinget vil arbeide for at lokalbefolkningens bruk av sine ressursområder skal kunne videreføres til nye generasjoner. Det er selve grunnlaget for samefolkets kulturelle eksistens. Dette innebærer at Sametinget skal delta i beslutninger om hvordan områder og ressurser skal forvaltes og brukes i fremtiden. Dette gjelder også områder som av staten anses som verneverdige.

Alle verneplaner er initert av statlige myndigheter. Sametinget har konsultasjonsrett i verneplansaker, i tråd med urfolksretten. Sametinget er ikke bare en konsultasjonspartner, men også en myndighet i arealspørsmål. Sametinget vil være med å prioritere hva et område skal anvendes til og hvilken bruk som skal være tillatt.

Sametinget erkjenner at områdevern ikke medfører irreversible markinngrep i naturen og at vern kan sikre at naturen bevares for de kommende generasjonene. Sametinget registrerer at vern av natur også kan utgjøre en trussel for samisk kultur ved at lokalbefolkningens tradisjonelle bruk av områdene kan bli begrenset og hindret.

Sametinget vil sikre rettsvernet for samisk utmarksbruk, meahcásteapmi, slik at tradisjonell bruk og høsting av naturressursene kan videreføres til nye generasjoner samer.

Sametinget vil framheve nødvendigheten av at tradisjonell samisk bruk skal videreføres ved eventuelt områdevern. Det forutsettes at vern ikke endrer den samiske bruken av utmarka og at virkningene av områdevern ikke har negative konsekvenser for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsnivå. Sametinget vil ha løsninger som sikrer at kulturbasert høsting også er mulig ved bruk av moderne hjelpemidler.

Sametinget mener at tidspresset i gjennomføringen av nasjonalparkplanen har medført at prosessen er på grensen av det forsvarlige. Sametinget vil på tross av dette med de beste hensikter og i god tro konsultere med statlige myndigheter med målsetning om å oppnå enighet om gjenstående planer om nasjonalparker, landskapsvern og andre større verneområder i de samiske områdene. Det samme gjelder for forvaltningsmodeller og forvaltningsplaner som knytter seg til eksisterende områdevern og prosessen med marint vern. Sametinget forutsetter at statlige myndigheter også søker å oppnå enighet med direkte berørte samiske interesser og samiske lokalsamfunn som blir påvirket av verneplaner.

Sametinget er opptatt av helheten og sammenhengen i forslagene til vern. Sametinget vil gi sitt eventuelle samtykke til verneplanen når alle konsultasjoner med statlige myndigheter på tre nivåer er gjennomført. For Sametinget vil lokalbefolkningens syn på verneplanene veie tungt i vurderingene, det samme vil spørsmålet om områdets naturverdier og om hvorvidt området er truet av ødeleggende inngrep.

Sametinget er av den formening at de store nasjonalparkeres tid er forbi i Norge ved gjennomføringen av nasjonalparkplanen i St mld nr. 62 (1991-92).

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.09.10 kl. 18:10.

Originalspråk:

Ašši/Sak PFK	012/10
Ašši/Sak SP	034/10

Næringsavtale for duodji 01. januar - 31. desember 2011 - godkjenning

Arkivsaknr.
10/3620

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	26.08.10	SR 130/10
Plan- og finanskomiteen	14. – 16.09.10	PFK 012/10
Sametingets plenum	28. – 30.09.10	SP 034/10

Saken påbegynt onsdag 29. september 2010 kl. 18:10.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	26.08.10	Sametingsrådet	SR 130/10
2	16.08.10	Duojáriid ealáhussearvi og Sámiid duodji	Næringsavtale for duodji Krav 2011
3	17.08.10	Duojáriid ealáhussearvi og Sámiid duodji	Næringsavtale for duodji Krav 2011 endret 17.08.10
4	27.08.10	Sametinget	Næringsavtale for duodji – Sametingets tredje tilbud av 27.08.10
5	27.08.10	Duojáriid ealáhussearvi, Sámiid duodji og Sametinget	Næringsavtale for duodji 01. januar – 31. desember 2011
6	27.08.10	Duojáriid ealáhussearvi, Sámiid duodji og Sametinget	Protokoll fra forhandlinger om næringsavtale for duodji 2011
7			Protokolla jagi 2011 duoji ealáhusšiehtadusa šiehtadallamiin ja šiehtadusteksta

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget godkjenner den inngåtte avtalen mellom Sámiid duodji og Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget av 27.08.10. Sametinget gir fullmakt til Sametingsrådet å gi nærmere retningslinjer for de ulike ordningene utover det som framkommer i Sametingets budsjett for 2011.

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Avtalepartene Sámiid duodji, Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget underskrev en næringsavtale for duodji for 2011 den 27.08 2010.

Målet for næringsavtalen er å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer.

I henhold til § 11 i Hovedavtalen av 29.03.05 skal inngått avtale med partene godkjennes av sametingets plenum.

Merknader

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Olof Anders Kubmunen, Aili Keskitalo, Rolf Johansen og Jarle Jonassen, mener etableringen av Næringsavtalen for duodji var et viktig skritt i riktig retning for å sikre at duodjiutøvere som ønsker det kan leve av duodji som næring. Næringsavtalen for duodji har virket i fem år, og har truffet sin primære målgruppe, og duodji som næring er i vekst. Komiteens mindretall mener at duodji som kultur er viktig i hele det samiske området. Duodji er viktig som identitetsbærer for den samiske kulturen, et viktig element i bærekraftig utnyttelse av naturressurser, som arena for språk- og kunnskapsformidling, viktig i rekruttering av næringsutøvere i duodji, for å nevne noe. Duodji som kulturbærende arena må styrkes, men dette må Sametinget kunne gjøre uten å svekke duodji som næring.

Næringsavtalens driftstilskuddsordning omfatter avtaleåret 2011 også aksjeselskap. Samtidig settes det et absolutt tak på avsetningen til driftstilskudd. Komiteens mindretall ber om at konsekvensene av disse endringene vurderes i forkant av neste forhandlingsrunde.

Komiteens mindretall er kjent med at Tysfjord ASVO AS og Árran i fellesskap har søkt om midler til et prosjekt over samarbeidsavtalen mellom NFK og SD. Midlene skal brukes til duodjeutvikling og kommer ikke i konflikt med midlene som er ment til duodjeveilederstilling. Duodje som kulturbærer og identitetsuttrykk er viktig i lule- og pitesamisk område, men det kreves et målrettet arbeid for å styrke virksomheten ytterligere. Komiteens mindretall oppfordrer Nordland fylkeskommune og sametingsrådet å prioritere midler til et slikt prosjekt.

Forslag

Medlemmet fra Fremskrittspartiet (Frp) Arthur Tørfoss fremmer følgende forslag:

Forslag 1

Tillegg til sametingsrådets forslag til innstilling:

Næringsavtalen for duodji er viktig for å opprettholde den samiske kulturarv. Næringen er også viktig for regionen, blant annet som aktør i samspill med reiselivsnæringen. Det er imidlertid også nødvendig å sikre at midlene som tildeles benyttes i tråd med intensjonene, samt at avtalen, gir ønsket effekt med hensyn til å sikre egenprodusert duodji.

Sametinget ber om å bli forelagt en utredning som viser effektene av hovedavtalen for duodjinæringen i god tid før neste avtale skal inngås med næringen.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 32 stemmer. 2 stemte for
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jarle Jonassen, saksordfører	
2	Miriam Paulsen	
3	Ragnhild Melleby Aslaksen	
4	Rolf Fjellstad	
5	Marianne Balto	
6	Jarle Jonassen, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget godkjenner den inngåtte avtalen mellom Sámiid duodji og Duojárid ealáhussearvi og Sametinget av 27.08.10. Sametinget gir fullmakt til Sametingsrådet å gi nærmere retningslinjer for de ulike ordningene utover det som framkommer i Sametingets budsjett for 2011.

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.09.10 kl. 18:30.

Originalspråk: Norsk

Ašši/Sak OOU 011/10

K

Ašši/Sak SP 035/10

Strategiplan for samisk kirkeliv

Arkivsaknr.
10/3854

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	10.08.10	SR 126/10
Oppvekst-, omsorg og utdanningskomiteen	14. – 16.09.10	OOUK 011/10
Sametingets plenum	28. – 30.09.10	SP 035/10

Saken påbegynt torsdag 30. september 2010 kl. 09:05.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Sametingsrådet	Sak SR 126/10
2	Februar 2010	Den norske kirke – Samisk kirkeråd	Forslag til strategiplan for samisk kirkeliv - høringsdokument

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget viser til høringsdokumentet Forslag til Strategiplan for samisk kirkeliv av februar 2010 som Den norske kirke v/Samisk kirkeråd har fått utarbeidet og sendt ut på høring.

Sametinget er tilfreds med at Kirkemøtet i 2006 vedtok at det skulle lages en plan for utviklingen av samisk kirkeliv. Gjennom denne planen har Den norske kirke tatt et ansvar for å inkludere og sidestille samisk kirkeliv innenfor sin organisasjon, og at dette skjer på grunnlag av samenes eget initiativ, engasjement og deltakelse, og for at samisk kirkeliv på den måten får utfolde seg i tråd med sin egenart.

Kirken har og har hatt en sentral plass hos mange samer. Foruten å være et trossamfunn har kirken også vært en viktig bærer av språklige, kulturelle og religiøse tradisjoner som har samlet mennesker i livets ulike faser. Størstedelen av den samiske befolkningen er medlemmer av Den norske kirke. Sentrale kirkespørsmål er derfor en viktig sak for det samiske samfunnet i alle deler av landet. Det vil være ulike behov i de ulike delene av landet, og for Sametinget vil det være viktig at Den norske kirke

legger til rette for ivaretagelse og fremme av samisk kirkeliv rundt om i landet på grunnlag av de lokale og regionale behovene og tradisjonene som finnes.

Den norske kirke tok lenge del i fornorskingsprosessen i landet. Sametinget er glad for at kirken har erkjent sin medvirkning til fornorskningen av samene, og at en uttrykker vilje til å bidra til at denne uretten ikke skal fortsette. Til tross for den aktive fornorskingslinja kirka har stått for var man likevel tidlig ute med å ta i bruk samisk språk i kirkerommet. Bruken av de samiske språkene i kirkelige sammenhenger skaper tilhørighet og en større grad av deltakelse i kirkelige handlinger. Sametinget vil derfor poengtere viktigheten av at alle de samiske språkene skal ivaretas på en god måte innenfor Den norske kirke. Dette innebærer at de samiske språkene ikke bare skal synliggjøres på et symbolnivå, men at både sør-, lule- og nordsamisk skal være i reell bruk i kirkelig sammenheng i fremtiden. Dette betyr at bibel, salmer og annet kirkelig materiell skal foreligge på de samiske språk, og at samisk språk tas i bruk i kirkelige handlinger, i barne- og ungdomsarbeid, i opplæringssammenheng o.s.v. Samtidig har kirka forpliktelser til å ivareta de bestemmelsene som er nedfelt i samelovens språkregler. For å kunne oppfylle dette betinger det en stor satsing på kompetanseoppbygging og rekruttering av personell.

Samenes kontakt med hverandre på tvers av landegrensene, og samenes kontakt med andre urfolk er en naturlig del av mange samiske samfunnsområder. Sametinget ser at denne kontakten også er sentral innenfor samisk kirkeliv, og ser det som viktig at dette gjøres gjeldende i enda sterkere grad enn hittil innenfor Den norske kirke.

Sametinget konstaterer at de politiske partiene på Stortinget har inngått en avtale som innebærer at det vil bli endringer i de grunnlovsbestemte relasjonene mellom staten og Den norske kirke. Sametinget har tidligere uttrykt at en med en sterk statlig myndighet som forvalter kirkeordningen i langt større grad vil være sikret tilstrekkelig med økonomiske ressurser til å kunne utøve kirkelige handlinger. Sametinget vil i denne sammenheng sterkt uttrykke den forpliktelsen statlige myndigheter har etter grunnloven og folkerettslige bestemmelser til å ivareta samisk kirkeliv, også etter at den nåværende statskirkeordningen opphører. Dette innebærer en økonomisk forpliktelse til å sikre at kirken i fremtiden vil kunne oppfylle forpliktelsene overfor den samiske befolkningen.

I handlingsplandelen i forslaget til strategiplan, kap.6, er tiltak og økonomiske behov innenfor samisk kirkeliv for femårsperioden 2012-2016 skissert. Sametinget finner denne handlingsplanen som fremtidsrettet og god. Handlingsplanen vil danne et godt grunnlag for Den norske kirke videre arbeid med samisk kirkeliv, og ser frem til Kirkemøtets behandling av strategiplanen. Sametinget vil samtidig sterkt uttrykke det ansvaret Den norske kirke har for å bidra til at handlingsplanen kan gjennomføres. Det er helt avgjørende at de bidrar med økonomiske midler som skal til for å ta vare på og utvikle samisk språk, kultur og tradisjon innenfor sin organisasjon i fremtiden i tråd med de anbefalingene som fremkommer i forslag til Strategiplan for samisk kirkeliv.

Den norske kirke har således en særskilt forpliktelse overfor samene som urfolk i kirken, jfr. aktuelle konvensjoner og erklæringer. Dette innebærer blant annet et ansvar for å legge til rette for et gudstjeneste- og kirkeliv på samiske premisser. Åpenhet og inkludering bør være et grunnprinsipp for samenes deltakelse i Den norske kirke, hvor samisk kirkeliv og det samiske folk gis en selvsagt plass i Den norske kirkens felles identitet og virksomhet, og gis rom til å delta med sin forskjellighet og egenart som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirken. Et overordnet hensyn bør være at samisk kirkeliv utvikles i tråd med samisk selvforståelse og samiske tradisjoner, og hvor et deltakelsesperspektiv legges til grunn, slik at samiske kirkemedlemmer kan oppleve at kirkens virksomhet og forkynnelse gjenspeiler og gir mening i deres livsverden.

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Den norske kirke v/Samisk kirkeråd i samarbeid med de tre nordligste bispedømmerådene og Oslo bispedømmeråd laget en plan for samisk kirkeliv "Strategiplan for samisk kirkeliv". Planen er sendt ut på høring i tidsrommet februar - mai 2010 bl.a. til Sametinget. Planen skal etter høringen behandles av den norske kirkes sentrale organer, før den endelig behandles i Kirkemøtet 14. - 21.11.2010. Planen skal munne ut i en handlingsplan for perioden 2012 - 2016.

Sentrale tema er styrking av samisk språk- og kulturkompetanse, rekruttering, samisk relaterte emner i kirkelig utdanninger, kirkelige grunnmaterieell på samisk, ivaretaking av samisk språk, kultur og tradisjon innenfor gudstjenesteliv, trosopplæring, diakoni og kirkemusikk, egnet organisering av samisk kirkeliv, behovet for avklaring av samiskrelaterte spørsmål i rammen av stat-kirke reformen og kirkelig urfolksarbeid.

Merknader

Komiteens mindretall, medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Silje Karine Muotka, Kirsti Guvsám, Áge Nordkild og Miriam Anna Stina Paulsen, fremmet følgende merknad:

Komiteen mener det er viktig at samisk kirkeliv fortsatt er et satsningsområde i Den norske kirke da den er en samisk språk- og kulturbærer. Samer som er tilsluttet Den norske kirke må selv få mulighet til reell deltakelse i kirken, til å utøve, utvikle og forvalte sin tro og sine verdier. Komiteen mener derfor at samisk kirkeliv må ha tilstrekkelige økonomiske rammebetingelser slik at samene som individer og gruppe i trosfellesskapet kan delta ut fra egne forutsetninger og på egne premisser.

Komiteen registrerer at det eksisterer større rekrutterings- og kompetanseutfordringer når det gjelder samisk kirkelig personell, noe som blant annet fører til utfordringer med å oppfylle både språkloven og behovene for samisk kultur- og språkkompetanse. Det er viktig at man for å løse dette utvikler en konkret og målrettet kompetansehevings- og rekrutteringsstrategi både når det gjelder kirkelige stillinger, samiske språk og kultur.

Komiteen mener generelt at samisk språk- og kulturforståelse må få en bredere plass i utdanningen av kirkelig personell. Komiteen oppfordrer derfor sametingsrådet og kirken til å ta dette opp med de aktuelle utdanningsinstitusjonene.

Komiteen mener de samiske språkene skal være levende bruk i kirken i framtiden. Komiteen registrerer at det nå ikke finnes verken bibel eller salmebok på sørsamisk, men ulike papirutgaver. Komiteen mener det er viktig at dette kommer på plass så fort som mulig, og ber derfor om at dette prioriteres.

Komiteen vil også fremheve at samer er et folk på tvers av landegrenser. Komiteen oppfordrer derfor kirken å tenke grenseoverskridende i sitt arbeid, for eksempel når det gjelder ungdomsarbeid.

Forslag

Fra Norske Samers riksforbund (NSR), Silje Karine Muotka, Kirsti Guvsám, Áge Nordkild og Miriam Anna Stina Paulsen

Forslag 1

tilleggsforslag inn før siste avsnitt

Kirken er en offentlig institusjon som må følge samelovens språkregler. Sametinget registrerer at disse reglene omfatter kun individrettede kirkelige handlinger. Det innebærer at samer de fleste steder ikke

har rett til å få kirkelige fellesskapshandlinger på samisk, som for eksempel gudstjenester og dåp i kirken. Sametinget mener at de kirkelige aspektene ved samelovens språkregler på denne bakgrunn må gjennomgås med henblikk på å sikre bruk av samisk i kirkens fellesskapshandlinger. Det må også ses på videreføring av forpliktelsene knyttet til samelovens språkregler ved endrede relasjoner mellom stat og kirke.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Merknad, NSRs sametingsgruppe v/representant Kirsti Guvsám

Kirken er en offentlig institusjon som må følge samelovens språkregler. Sametinget registrerer at disse reglene omfatter kun individrettede kirkelige handlinger. Det innebærer at samer de fleste steder ikke har rett til å få kirkelige fellesskapshandlinger på samisk, som for eksempel gudstjenester og dåp i kirken. Sametinget mener at de kirkelige aspektene ved samelovens språkregler på denne bakgrunn må gjennomgås med henblikk på å sikre bruk av samisk i kirkens fellesskapshandlinger. Det må også ses på videreføring av forpliktelsene knyttet til samelovens språkregler ved endrede relasjoner mellom stat og kirke.

III Votering

Av 39 representanter var 33 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 17 stemmer. 16 stemte for
- Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jørn Are Gaski, saksordfører	Kirsti Guvsám
	Jørn Are Gaski	
2	Silje Karine Muotka	Marianne Balto
3	Kirsti Guvsám	Jørn Are Gaski
		Willy Ørnebakk
		Trond Are Anti
	Kirsti Guvsám	
4	Age Nordkild	
5	Jørn Are Gaski	
6	Egil Olli	
7	Per Andersen Bæhr	Trond Are Anti
		Heidi Persdatter Greiner Haaker
		Jørn Are Gaski
	Per Andersen Bæhr	
8	Willy Ørnebakk	
9	Silje Karine Muotka	
10	Olaf Eliassen	
11	Toril Bakken Kåven	

12	Mariann Wollmann Magga
13	Jørn Are Gaski
14	Kirsti Guvsám
15	Hans J. Eriksen
16	Marie Therese Nordsletta Aslaksen
17	John Kappfjell
18	Marianne Balto
19	Jørn Are Gaski, saksordfører Willy Ørnebakk, til forretningsorden

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til høringsdokumentet Forslag til Strategiplan for samisk kirkeliv av februar 2010 som Den norske kirke v/Samisk kirkeråd har fått utarbeidet og sendt ut på høring.

Sametinget er tilfreds med at Kirkemøtet i 2006 vedtok at det skulle lages en plan for utviklingen av samisk kirkeliv. Gjennom denne planen har Den norske kirke tatt et ansvar for å inkludere og sidestille samisk kirkeliv innenfor sin organisasjon, og at dette skjer på grunnlag av samenes eget initiativ, engasjement og deltakelse, og for at samisk kirkeliv på den måten får utfolde seg i tråd med sin egenart.

Kirken har og har hatt en sentral plass hos mange samer. Foruten å være et trossamfunn har kirken også vært en viktig bærer av språklige, kulturelle og religiøse tradisjoner som har samlet mennesker i livets ulike faser. Størstedelen av den samiske befolkningen er medlemmer av Den norske kirke. Sentrale kirkespørsmål er derfor en viktig sak for det samiske samfunnet i alle deler av landet. Det vil være ulike behov i de ulike delene av landet, og for Sametinget vil det være viktig at Den norske kirke legger til rette for ivaretagelse og fremme av samisk kirkeliv rundt om i landet på grunnlag av de lokale og regionale behovene og tradisjonene som finnes.

Den norske kirke tok lenge del i fornorskingsprosessen i landet. Sametinget er glad for at kirken har erkjent sin medvirkning til fornorskningen av samene, og at en uttrykker vilje til å bidra til at denne uretten ikke skal fortsette. Til tross for den aktive fornorskingslinja kirka har stått for var man likevel tidlig ute med å ta i bruk samisk språk i kirkerommet. Bruken av de samiske språkene i kirkelige sammenhenger skaper tilhørighet og en større grad av deltakelse i kirkelige handlinger. Sametinget vil derfor poengtere viktigheten av at alle de samiske språkene skal ivaretas på en god måte innenfor Den norske kirke. Dette innebærer at de samiske språkene ikke bare skal synliggjøres på et symbolnivå, men at både sør-, lule- og nordsamisk skal være i reell bruk i kirkelig sammenheng i fremtiden. Dette betyr at bibel, salmer og annet kirkelig materiell skal foreligge på de samiske språk, og at samisk språk tas i bruk i kirkelige handlinger, i barne- og ungdomsarbeid, i opplæringssammenheng o.s.v. Samtidig har kirka forpliktelser til å ivareta de bestemmelsene som er nedfelt i samelovens språkregler. For å kunne oppfylle dette betinger det en stor satsing på kompetanseoppbygging og rekruttering av personell.

Samenes kontakt med hverandre på tvers av landegrensene, og samenes kontakt med andre urfolk er en naturlig del av mange samiske samfunnsområder. Sametinget ser at denne kontakten også er sentral innenfor samisk kirkeliv, og ser det som viktig at dette gjøres gjeldende i enda sterkere grad enn hittil innenfor Den norske kirke.

Sametinget konstaterer at de politiske partiene på Stortinget har inngått en avtale som innebærer at det vil bli endringer i de grunnlovsbestemte relasjonene mellom staten og Den norske kirke. Sametinget har tidligere uttrykt at en med en sterk statlig myndighet som forvalter kirkeordningen i langt større grad vil være sikret tilstrekkelig med økonomiske ressurser til å kunne utøve kirkelige handlinger. Sametinget vil i denne sammenheng sterkt uttrykke den forpliktelsen statlige myndigheter har etter grunnloven og folkerettslige bestemmelser til å ivareta samisk kirkeliv, også etter at den nåværende statskirkeordningen opphører. Dette innebærer en økonomisk forpliktelse til å sikre at kirken i fremtiden vil kunne oppfylle forpliktelsene overfor den samiske befolkningen.

I handlingsplandelen i forslaget til strategiplan, kap.6, er tiltak og økonomiske behov innenfor samisk kirkeliv for femårsperioden 2012-2016 skissert. Sametinget finner denne handlingsplanen som fremtidsrettet og god. Handlingsplanen vil danne et godt grunnlag for Den norske kirke videre arbeid med samisk kirkeliv, og ser frem til Kirkemøtets behandling av strategiplanen. Sametinget vil samtidig sterkt uttrykke det ansvaret Den norske kirke har for å bidra til at handlingsplanen kan gjennomføres. Det er helt avgjørende at de bidrar med økonomiske midler som skal til for å ta vare på og utvikle samisk språk, kultur og tradisjon innenfor sin organisasjon i fremtiden i tråd med de anbefalingene som fremkommer i forslag til Strategiplan for samisk kirkeliv.

Den norske kirke har således en særskilt forpliktelse overfor samene som urfolk i kirken, jfr. aktuelle konvensjoner og erklæringer. Dette innebærer blant annet et ansvar for å legge til rette for et gudstjeneste- og kirkeliv på samiske premisser. Åpenhet og inkludering bør være et grunnprinsipp for samenes deltakelse i Den norske kirke, hvor samisk kirkeliv og det samiske folk gis en selvsagt plass i Den norske kirkens felles identitet og virksomhet, og gis rom til å delta med sin forskjellighet og egenart som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirken. Et overordnet hensyn bør være at samisk kirkeliv utvikles i tråd med samisk selvforståelse og samiske tradisjoner, og hvor et deltakelsesperspektiv legges til grunn, slik at samiske kirkemedlemmer kan oppleve at kirkens virksomhet og forkynnelse gjenspeiler og gir mening i deres livsverden.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.09.10 kl. 10:20.

Originalspråk: Norsk

Ašši/Sak OOU 012/10

K

Ašši/Sak SP 036/10

Revidert samarbeidsavtale mellom Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område 2010-2013

Arkivsaknr.
10/580

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	26.08.10	SR 129/10
Oppvekst-, omsorg og utdanningskomiteen	14. – 16.09.10	OOUK 012/10
Sametingets plenum	28. – 30.09.10	SP 036/10

Saken påbegynt torsdag 30. september 2010 kl. 10:20.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	26.08.10	Sametingsrådet	Sak SR 129/10
2			Åarjelsaemien samarbeidsavtale for perioden 2010-2013
3			Åarjelsaemien laavenjostoelatjkoel boelhkken 2010 - 2013

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget godkjenner den reviderte samarbeidsavtalen, Åarjelsaemieh samarbeidsavtale for perioden 2010 – 2013, med fylkeskommunene i sørsamisk område slik den foreligger undertegnet av samarbeidspartene Sametinget i Norge, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune.

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område inngikk en samarbeidsavtale i 2005. Avtalepartene har i 2010 revidert avtalen fra 2005. Den reviderte avtalen er undertegnet av partene Sametinget, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune. Saken er til behandling slik at Sametingets plenum kan godkjenne den underskrevne avtalen.

Merknader

Komiteens flertall, medlemmer fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (AP), Mariann Wollmann Magga, Jørn Are Gaski og Anne Helene Saari, medlemmet fra Árja Odd Iver Sara, medlemmet fra Áarjel-Saemiej Gielb (ÅaSG) Ida Marie Bransfjell, medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR), Silje Karine Muotka, Miriam Anna Stina Paulsen, Kirsti Guvsám, Åge Nordkild fremmet følgende merknad:

Sametinget ber om at det ved neste rullering blir innarbeidet følgende nye momenter

Handlingsdel:

Hospitering

Partene vil arbeide for å styrke hospiteringsordningen for samiske barn og unge bosatt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Partene vil videre arbeide for en bedre tilrettelegging av gjensidige hospiteringsordninger for barn og unge bosatt i de ulike språkområdene.

Rovdyrproblematikk

Reindrifta i det sør samiske området har store utfordringer i forhold til rovdyrproblematikken. Det er ønskelig at partene i felleskap skaper et politisk forum for rovdyrspørsmål.

Tilleggsetning under næringsutvikling

Partene vil samarbeide om å øke kunnskapen om samisk kultur og historie ovenfor reiselivsnæringen

Strategidel:

Partene skal arbeide for å styrke synliggjøringen av samisk språk utenfor forvaltningsområdet.

Komiteens mindretall, medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Silje Karine Muotka, Kirsti Guvsám, Åge Nordkild og Miriam Anna Stina Paulsen, fremmet følgende merknad:

Komiteen mener at gjennombruddet med å få på plass en fylkeskommunal samarbeidsavtale i sørsamisk område i 2005 har hatt stor betydning. Avtalen representerer en sentral kanal for å styrke og å synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv i sørsamisk område. Gjennom en gjensidig avtale mellom Sametinget i Norge, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune er det grunnlag for å koordinere felles innsatsområder og dermed sikre konkret fremgang på viktige områder for den sørsamiske befolkning.

Den reviderte samarbeidsavtalen mellom Sametinget og fylkeskommunene i de sørsamiske områdene for perioden 2010 – 2013 bygger i stor grad på den første samarbeidsavtalen. Komiteen konstaterer at det er uttrykk for at avtalen som ble inngått i 2005 var gjennomarbeidet og at avtalen tok opp sentrale problemstillinger og innsatsområder. Komiteen ser det som sentralt for måloppnåelsen i samarbeidsavtalen at avtalen må forplikte partene til og gjensidig bidra økonomisk og praktisk i gjennomføringen av avtalen.

Komiteen vil påpeke at sørsamisk språk og kultur er spesielt sårbare på grunn av spredt bosetning over et stort område, som er delt av både riksgrensen og fylkesgrensene.

Språk, opplæring og kompetanse

Komiteen mener at den fylkeskommunale avtalen må stimulere til at det utarbeides tilbud som sikrer at sørsamiske barn og ungdom får et helhetlig utdanningsløp i samisk språk og kultur. I forhold til voksenopplæring i sørsamisk mener komiteen at situasjonen for sørsamisk språk er så utsatt at det bør vurderes å iverksette ordninger hvor sørsamer kan bli frikjøpt fra jobb for en lengre periode for å lære seg sørsamisk språk. I den sammenhengen viser komiteen til Handlingsplanen for samiske språk

som regjeringen presenterte i mai 2009 i Karasjok hvor et av de viktige innsatsområdene var punktet ”lære” hvor regjeringen har som mål at handlingsplanen skulle bidra til å bedre foreldres og andre voksnes muligheter til å lære samisk.

Når det gjelder rekruttering av lærlinger i duedtie og reindrift mener komiteen at det er et stort behov for å iverksette målrettede prosjekter for å sikre ytterligere rekruttering til fagene under avtalens virkeområde. Komiteen mener også at videreutdanning av lærere i den videregående skolen i både fellesfag og yrkesfag når det gjelder samiske emner er et område der avtalepartene må sikre større innsats, gjerne i form av felles utviklingsprosjekter.

Media

Komiteen mener at tiltaket med nettstedet Infonuorra som hittil er og har vært meget viktig for samiske ungdommer i områdene. Nettsidene er en viktig møteplass for samisk ungdom som også tilbyr god informasjon om samiske forhold til norske ungdommer. Derfor mener komiteen at fylkeskommunene, regjeringen og Sametinget må finne en felles løsning som gjør det mulig å fortsatt videreføre og utvikle infonuorra.no

Ordningen med pressestøtte må sikre at det etableres nyhetstilbud og medietilbud til den sørsamiske befolkningen. Komiteen vil fremheve at det i dag ikke finnes tilstrekkelig medietilbud for sørsamene.

Arealforvaltning og kulturminnevern.

Komiteen vil vise til arbeidet med Samerettsutvalgets forslag og mener at det er sentralt å sikre kartlegging og identifisering av samiske rettigheter i området, samt en helhetlig framtidig forvaltning av det sørsamiske området med reell samisk representasjon.

Sørsamisk reindrift er utfordret av statlig rovdyrpolitikk og forvaltning, av store arealinngrep, og av gjentatte rettslige tvister med grunneiere. I forbindelse med tilbakevendende problemstillinger knyttet til massive reinpåkjørslar på Nordlands- og Rørosbanen er det et stort behov for at det gjøres en felles koordinert innsats for å bedre forutsetningene for utvikling av reindriftnæringen i områdene. I den sammenheng oppfatter komiteen at fylkeskommunene som regional arealplanforvaltningsmyndighet er viktige samarbeidspartnere for å sikre betingelsene for næringen.

Kultursentre, museumsaktivitet, bibliotek og teater

Komiteen påpeker viktigheten av at den fylkeskommunale samarbeidsavtalen for sørsamisk område konkretiserer målsetningen om at de fylkeskommunale grensene ikke skal være til hinder for utvikling og etablering av sørsamiske institusjoner.

Det er etter komiteens oppfatning også sentralt at oppvekst- og kompetansesenteret i Elgå blir et konkret innsatsområde under avtalen for å sikre at senteret videreutvikles ytterligere.

Komiteen mener at avtalen i det videre bør fokusere på videreutvikling av sørsamisk kompetansebibliotek som en viktig institusjon for faglig arbeid innenfor sørsamiske emner.

Når det gjelder Årjelh saemien teater vil komiteen fremheve at det er viktig at avtalepartene bidrar solidarisk til at denne viktige kulturinstitusjonen videreutvikles. Dette omfatter etter komiteens mening at partene bør yte driftsstøtte for at teateret skal få forbedrede arbeidsvilkår.

Kulturarrangementer og festivaler

Komiteen mener at et viktig samhandlingsområde for Sametinget og fylkeskommunene innenfor avtalen er forberedelse av 100-års jubileum for det første samiske landsmøtet i Trondheim – Trondheim 2017. Dette vil forandre et formelt samarbeid med samiske organisasjoner og institusjoner i området samt Trondheim kommune. Komiteen ber derfor om at Sametinget prioriterer dette arbeidet fremover.

Bysamer

Byene kan ha både sør-, lule- og nordsamisktalende miljø i en og samme by. I byene bor også ikke-samisktalende som enten har mistet språket eller ikke har hatt anledning til å lære språket. Det vil også være store grupper av samer som ikke har en samisk identitet, eller ikke identifiserer seg med samisk miljø, eller oppsøker samiske miljø.

Komiteen mener det derfor er behov for språklige og kulturelle arenaer og et samiskspråklig felleskap og et samisk felleskap i byene. Det er behov for en infrastruktur for barn, unge og eldre samer i byene. Komiteen mener det må arbeides aktivt for å integrere samiske tilbud i allerede eksisterende institusjoner, samtidig er det viktig å etablere og videreutvikle egne samiske institusjoner i byene.

Næringsutvikling

Samisk reiseliv er en næring i utvikling, og komiteen mener at avtalepartene bør samarbeide for å sikre kvalitetsmessig videreutvikling i forhold til samisk reiselivsnæring i området.

Komiteen vil påpeke at det er et stort behov for og ytterligere styrke veiledertjenesten i duedtie i det sørsamiske området, og at dette punktet er et viktig område for videre arbeid i forhold til samarbeidsavtalen med fylkeskommunene i det sørsamiske området.

Helse

Når det gjelder psykiske lidelser og selvmord blant ungdom i sørsamiske områder, så vil komiteen påpeke at det er nødvendig å få satt i gang forskningsprosjekter for å kartlegge årsakene til selvmord og brå død blant unge samiske menn. Det er et stort behov for å sette i gang selvmordsforebyggende tiltak, og i den sammenheng er komiteen kjent med prosjektplanene på Sijti Jarngge om å arbeide med problemstillinger knyttet til selvmordsforebyggende tiltak og krisehåndtering i reindrifta.

Forslag

Fra Fremskrittspartiet (FrP), Hans Eriksen

Forslag 1

Alternativt forslag til rådets innstilling:

Sametinget mener det er viktig at de sørsamiske fylkene ivaretar vår felles kulturarv. Sametinget forutsetter at disse fylkene er sitt ansvar bevisst også overfor samisk kultur og språk, innenfor sine rammer.

Utover dette vil det ikke være behov for særskilt behandling av etniske grupper i disse fylkene, og heller ikke behov for noen avtale mellom fylkene og Sametinget.

Sametinget er heller ikke forelagt dokumentasjon som viser at gjeldende samarbeidsavtaler har gitt noen effekt.

Den fremforhandlede samarbeidsavtalen mellom Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område 2010-2013 forkastes.

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 30 stemmer. 2 stemte for
- Oppvekst, omsorgs og utdanningskomiteens tilråding ble vedtatt med 30 stemmer mot 2 stemmer

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Miriam Paulsen, saksordfører	
2	Marianne Balto	
3	Hans J. Eriksen	Kirsti Guvsám Silje Karine Muotka Willy Ørnebakk
	Hans J. Eriksen	
4	Mariann Wollmann Magga	
5	Silje Karine Muotka	
6	Mariann Wollmann Magga	
7	Inga-Lill Sundset	
8	John Kappfjell	
9	Geir Johnsen	
10	Anders Somby jr.	
11	Willy Ørnebakk	
12	Trond Are Anti	
13	Silje Karine Muotka	Willy Ørnebakk
	Silje Karine Muotka	
14	Jarle Jonassen	
15	Skjalg Asbjørn Jensen	Silje Karine Muotka
16	Kirsti Guvsám	
17	Leif Aksel Renfjell	Mariann Wollmann Magga
18	Silje Karine Muotka	
19	Marianne Balto	
20	Silje Karine Muotka, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget godkjenner den reviderte samarbeidsavtalen, Áarjelsaemieh samarbeidsavtale for perioden 2010 – 2013, med fylkeskommunene i sørsamisk område slik den foreligger undertegnet av samarbeidspartene Sametinget i Norge, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.09.10 kl. 11:50.

Originalspråk: Norsk

Ašši/Sak OOU 013/10

K

Ašši/Sak SP 037/10

Delegering av fullmakt til Sametingsrådet til fastsettelse av innhold i læreplaner

Arkivsaknr.
10/4386

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	26.08.10	SR 133/10
Oppvekst-, omsorg og utdanningskomiteen	14. – 16.09.10	OOUK 013/10
Sametingets plenum	28. - 30.09.10	SP 037/10

Saken påbegynt torsdag 30. september 2010 kl. 11.50.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	26.08.10	Sametingsrådet	SR 133/10
2	17.07.1998, sist endret 25.06.2010		Opplæringslova kap. 6 Samisk opplæring
3	15.06.2005	Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet	Retningslinjer for arbeid med læreplaner for fag
4	06.01.2006	Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet	Mal for presisering av retningslinjer for Kunnskapsløftet - samisk
5	06.01.2006	Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet	Presisering av retningslinjer for samisk innhold

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget delegerer sin myndighetsutøvelse etter opplæringsloven § 6-4 til Sametingsrådet.

Oppvekst-, omsorgs og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Sametinget vedtok i februar 2010 en ny forretningsorden som er tilpasset de nye grunnreglene vedtatt i desember 2009. Den nye forretningsorden innebærer endringer i saksbehandling og organisering i Sametinget. Det foreslås derfor at myndighetsutøvelse etter Opplæringsloven § 6-4 delegeres til sametingsrådet.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 28 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Oppvekst, omsorgs og utdanningskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Silje Karine Muotka, saksordfører	
2	Mariann Wollmann Magga	

VI Sametingets vedtak

Sametinget delegerer sin myndighetsutøvelse etter opplæringsloven § 6-4 til Sametingsrådet.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.09.10 kl. 12:00.

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 08.10.2010

Plenumsledelsen

Jarle Jonassen
leder

Toril Bakken Kåven

Jørn Are Gaski

Mathis Nilsen Eira